ନାଗଯୁଦ୍ଧର ବିଭୀଷିକା

ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମହାନ୍ତି

କାଳରାତ୍ରୀର ବିଭୀଷିକା

[illegible] ସଂଘ ଲାଇବ୍ରେରୀ
ନଂ 01424
ତା ......
ରାଉରକେଲା

ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମହାନ୍ତି

ସାହିତ୍ୟ ସଂସାର
କଟକ—୨

ପ୍ରକାଶକ:
ସାହିତ୍ୟ ସଂସାର
ବାଙ୍କାବଜାର,
କଟକ—୨

ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ:
ଗୋପାଲ କାନୁନ୍‌ଗୋ

ମୁଦ୍ରାକର:—
ବ୍ରଜବନ୍ଧୁ ନନ୍ଦ
ନବଭାରତ ପ୍ରେସ,

୧ମ ସଂସ୍କରଣ,
ମାର୍ଚ୍ଚ, ୧୯୫୯
ଏକଟଙ୍କା ପଚାଶ ନୂଆ ପଇସା

ନଂ 0/424
ତା ।. ୮. ୬୦

—ଏକ—

ଶେଷ ରାତିର ଗାଢ଼ ଅନ୍ଧକାର ଭେଦ କରି ଧୀରେ ଓହ୍ଲାଇ ଆସୁଥିଲା ପ୍ରଭାତର ଆଲୋକ । ଅଚେତନ ଜୀବନ କ୍ରମେ ଜାଗରିତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ବିନିଦ୍ର ରଜନୀ କଟାଇବା ପରେ ସବ୍ ଇନସ୍‌ପେକ୍ଟର ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ଆଖିପତା ଦୁଇଟି ବନ୍ଦ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ନାନା ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଚିନ୍ତାରେ ମନ ତାଙ୍କର ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ସୃଷ୍ଟି ଯେପରି କେବଳ ଅପରାଧ ବିଜ୍ଞାନରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଅନ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ମିଳିବା ଜୀବନରେ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ଏହି ଅପରାଧ ବିଜ୍ଞାନର ଆରମ୍ଭ ଓ ଶେଷ ଦୁଇଟି ଗତିକରି ଚାଲିଛି ଠିକ୍ ସମାନ୍ତରାଳ ଭାବେ । ସେଇ ଦୁଇଟି ଭିତରେ ସେ ନିଜେ ଗୋଟିଏ ବକ୍ର ରେଖା ପରି ଉଭୟଙ୍କୁ ସଂଯୋଗ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏଇ ଗତିର ପରିସମାପ୍ତି କେଉଁଠି ? ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ସେ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଠିକ କରି ପାରି ନାହାନ୍ତି ।

ବାହାରେ ଥିବା ଘଣ୍ଟି ବାଜି ଉଠିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ବିରକ୍ତିର ଭାବ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ମୁହଁରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, ସେହି ଅପରାଧ ବିଜ୍ଞାନର ଏ ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟାଏ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଚ୍ଛେଦ । 'ସେ ଉଠି ଆସି ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଲେ ।

କିନ୍ତୁ ବାହାରେ କାହାକୁ ନ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ସେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପୁଣିଥରେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଅନାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ନିକଟରେ ମନୁଷ୍ୟର ଚିହ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନ ଥିଲା । ଅଦୂରରେ ଗୋଟାଏ କୁକୁର ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ନିଜ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ସେ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କଲେ ଓ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ କହି ଉଠିଲେ, 'ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ମୋର ଭ୍ରମ, ସ୍ୱପ୍ନ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରେ । ବୋଧହୁଏ କେହି ଘଣ୍ଟି ବଜାଇ ନାହିଁ ।' ଚେୟାରରେ ବସି ସେ ଚକ୍ଷୁ ବନ୍ଦ କଲେ ! ପୁଣି ଘଣ୍ଟି ବାଜି ଉଠିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠି ଆସିଲେ ଓ ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ବାହାରକୁ ଚାହିଁଲେ । କିନ୍ତୁ ନିକଟରେ କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟର ଛାୟା ସୁଦ୍ଧା ସେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଅଦୂରରେ ଚାହିଁ ରହିଥିବା କୁକୁରଟି ଧୀରେ ଧୀରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସିଲା ଓ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅପଲକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ରହିଲା । କୁକୁରଟିର ଦୃଷ୍ଟି ଭିତରେ ଲକ୍ଷ ପ୍ରକାର କାତରତା ପୂରି ରହିଥିଲା ପରି ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା । ସେ କୁକୁରଟିର ପିଠି ଆଉଁସି ତାର ବେକରେ ଥିବା ପଟିଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପଟି ଉପରେ ଥିବା ନମ୍ବରଟିକୁ ଦେଖି ସେ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ ।

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ବୁଝିପାରିଲେ କୁକୁରଟି ସହରର ବିଶିଷ୍ଟ ଧନୀ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର । ଶେଷ ରାତିରେ ଏପରି ଭାବରେ କୁକୁରଟି ପଳାଇ ଆସିବାର କାରଣ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? ସେ ଜାଣିଥିଲେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ନିଜର କୁକୁରଟିକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ନିମନ୍ତେ ବହୁ ପରିଶ୍ରମ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସେହି ପରିଶ୍ରମ ମଧ୍ୟ ସାର୍ଥକ ହୋଇଥିଲା । ଅତି ସ୍ନେହରେ ସେ କୁକୁରଟିର ନାମ ବ୍ଲାକି ରଖିଥିଲେ । ବ୍ଲାକି ମଝିରେ ମଝିରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ।

ସେ ଥରେ ଥରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ କିଛି ଦୂରକୁ ପଳାଇ ଯାଉଥିଲା ଓ ପୁଣି ଫେରି ଆସି କାତର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଅନାଉଥିଲା । ସେ ଯେପରି ନିଜର ମନର ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବାରମ୍ବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ବ୍ଲାକକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିବା ନିମନ୍ତେ ଚାଲିଗଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଫେରିଆସି ସେ ବ୍ଲାକକୁ ଅଗ୍ରସର ହେବା ନିମନ୍ତେ ଇଙ୍ଗିତ କଲେ ।

ଇଙ୍ଗିତ ପାଇବା ମାତ୍ରେ ବ୍ଲାକ ଅଗ୍ରସର ହେଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କୁକୁରଟିର ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଦ୍ୱିତଳ ଅଟ୍ଟାଳିକା ସହରର ଜନ ବହୁଳ ଦକ୍ଷିଣ ପ୍ରାନ୍ତରେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଅଟ୍ଟାଳିକା ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । କିନ୍ତୁ ବ୍ଲାକ ଅଟ୍ଟାଳିକା ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ ନକରି ଉଦ୍ୟାନ ଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲା । ନୀରବରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶେଷରେ ଗୋଟିଏ ବଉଳ ଗଛତଳେ ଥିବା ସିମେଣ୍ଟ ବେଞ୍ଚ ନିକଟରେ ବ୍ଲାକର ଗତି ବନ୍ଦ ହେଲା ଓ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ସେ କାତର ସ୍ୱରରେ ଦୁଇ ଚାରିଥର ଭୁକି ଉଠିଲା । ଯାହା ଦେଖିଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ଉଠେ ସେପରି କୌଣସି ଦୃଶ୍ୟ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ସିମେଣ୍ଟ ବେଞ୍ଚ ଉପରେ କେବଳ ଗୋଟାଏ ବେତ ପଡି ରହିଥିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ଏହି ବେତଟି ହାତରେ ଧରି ବହୁବାର ବୁଲିଯିବାର ଦେଖିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କ'ଣ ଅଛି ?

ଯାହାହେଉ, ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମନରେ ବ୍ଲାକର କାତର ଦୃଷ୍ଟି ଓ ଗତି ବିଧି ସନ୍ଦେହର ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ସେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ

ଦୃଷ୍ଟିରେ ବେତଟିକୁ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କେବଳ ଏତିକି ମାତ୍ର ଅବଶେଷରହି ଥିଲା ବେତଟି ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଅବହେଳିତ ବସ୍ତୁ ପରି ପଡ଼ିଥିଲା । ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ କେବେହେଲେ ନିଜର ପ୍ରିୟ ନିର୍ଜୀବ ସଙ୍ଗୀଟିକୁ ଇଚ୍ଛାକ୍ରମେ ଏପରି ଅବହେଳିତ ଅବସ୍ଥାରେ ପକାଇ ଦେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ଅପତ୍ନୀକ ଓ ନିଃସନ୍ତାନ । ଏତେ ବଡ଼ ଅଟ୍ଟାଳିକା ଭିତରେ ସେ ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ କୁକୁର ଓ ଜଣେ ଭୃତ୍ୟ ସହ ବାସ କରୁଥିଲେ । ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ଅଟ୍ଟାଳିକା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ଭୃତ୍ୟଟି ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଇଥିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ଭୃତ୍ୟଟିକୁ ଉଠାଇଲେ । ଅତି ପ୍ରତ୍ୟୁଷରୁ ପୋଲିସର ଆବିର୍ଭାବରେ ଭୃତ୍ୟଟି ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । କୋମଳ ସ୍ୱରରେ ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ପଚାରିଲେ, "ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ କାହାନ୍ତି ?"

ଭୃତ୍ୟଟି କୌଣସି ଉତ୍ତର ନଦେଇ ଉପରେ ଥିବା କୋଠରୀ ଆଡ଼କୁ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ଭୃତ୍ୟଟିକୁ କିଛି ପଚାରିବା ସଙ୍ଗତ ମନେ ନ କରି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଦ୍ୱିତଳରେ ଥିବା ଶୟନ କକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । କକ୍ଷର ଦ୍ୱାର ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥିଲା । ସେ କକ୍ଷରେ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଶଯ୍ୟାଟି ସୁସଜ୍ଜିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା । ଶଯ୍ୟାଟି ଦେଖି ତାଙ୍କର ନିଶ୍ଚିତ ଧାରଣା ହେଲା, ଗତ ରାତ୍ରୀରେ ଶଯ୍ୟାଟିରେ କେହି ଶୟନ କରି ନାହାନ୍ତି । ତେବେ କ'ଣ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ଗତ ରାତ୍ରୀରେ ନିଜର ଶୟନ କକ୍ଷରେ ନ ଥିଲେ ? ତା ହେଲେ କେଉଁଠାରେ ସେ ରାତ୍ରି ଯାପନ କଲେ ?

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅଟ୍ଟାଳିକା ଓ ତତ୍ ସଂଲଗ୍ନ ଉଦ୍ୟାନ ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ କୌଣସି

ସ୍ଥାନରେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଚିହ୍ନସୁଦ୍ଧା ନ ଥିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ଘନୀଭୂତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ପ୍ରଥମେ ଯାହାକୁ ସରଳ ବୋଲି ଭାବିଥିଲେ ତାହା ଏକ ଜଟିଳ ସମସ୍ୟା ରୂପେ ତାଙ୍କର ଆଖି ଆଗରେ ଦେଖା ଦେଲା । ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ କୋଠରୀ ଭିତରେ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଭାବରେ ଥିଲା । ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ଏପରି ହଠାତ୍ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବାର କାରଣ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତେବେ କ'ଣ ତାଙ୍କୁ କେହି ହତ୍ୟା କରିଛି ? ଏହା ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ କୌଣସି ବିଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ କେଉଁଠାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଭୃତ୍ୟକୁ ନ ଜଣାଇ ଏପରି ଭାବରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବାର କାରଣ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? ଏହିପରି କେତେକ ଅମୀମାଂଶିତ ପ୍ରଶ୍ନ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମନରେ ଉଦୟ ହୋଇ ଅସ୍ତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ସଠିକ ସମାଧାନ କରିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବରେ ଚିନ୍ତା କଲା ପରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଭୃତ୍ୟଟିକୁ ଡାକି ପଚାରିଲେ, "ଗତ ରାତିରେ ତୁମେ କେତେବେଳେ ଶେଷଥର ପାଇଁ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲ ?"

ଭୃତ୍ୟଟି କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତାକରି ଉତ୍ତର ଦେଲା , "ତା ମୁଁ ଠିକ୍ ରୂପେ କହି ପାରିବି ନାହିଁ । ରାତି ପ୍ରାୟ ଦଶଟା ବେଳେ ମୁଁ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ଶୋଇବା ଘରୁ ଆସିଲି । ସେତେବେଳେ ସେ ଶୋଇବା ଘର ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ଥିବା ସୋଫାରେ ବସି ପଢ଼ୁଥିଲେ । ଗିର୍ଜା ଘଣ୍ଟାରେ ଯେତେବେଳେ ବାରଟା ବାଜିଲା ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ କୋଠରୀରେ ଆଲୁଅ ଜଳୁଥିବାର ମୁଁ ଦେଖିଛି । ତାପରେ ମୁଁ ମୋ ଘରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଏହା ଛଡ଼ା ମୁଁ ଆଉ କିଛି

ଜାଣେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅନେକ ଥର ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଅଧରାତରେ ଏଇ ବଗିଚ୍ଚରେ ଥିବା ସିମେଣ୍ଟ ବେଞ୍ଚଟି ଉପରେ ବସିଥିବାର ଦେଖିଛି । କେତେ ଥର ମଧ୍ୟ ସେ ବଗିଚ୍ଚ ଭିତରେ କାହା ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବାର ଶୁଣିଛି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ମନାଥିବାରୁ ରାତିରେ ସେ ବଗିଚ୍ଚ ଭିତରେ ଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ କେବେ ସେଠାକୁ ଯାଇ ନାହିଁ ।"

ଭୃତ୍ୟର ଏପରି ଉତ୍ତରରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବ ରହି ସେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, "ତୁମେ ମନେକରି କହି ପାରିବ କି ରାତିରେ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁ ଯାହା ସହିତ ବଗିଚ୍ଚ ମଧ୍ୟରେ ସାକ୍ଷାତ କରୁଥିଲେ, ସେ ସ୍ତ୍ରୀ କିମ୍ବା ପୁରୁଷ ?"

ଭୃତ୍ୟଟି ଇତଃସ୍ତତଃ ହୋଇ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ମୁଁ ତାହା ଠିକ୍ ରୂପେ କହି ପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ ମୁଁ ସେ ଲୋକକୁ କେବେ ହେଲେ ଦେଖି ନାହିଁ । ତେବେ ମୋର ଧାରଣା ସେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ, କାରଣ ପୁରୁଷର କଣ୍ଠ ଏପରି କୋମଳ ହୋଇ ନପାରେ । ମୋର ଧାରଣା ଶ୍ରୀନାଥବାବୁଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ପ୍ରେତାତ୍ମା ବଗିଚ୍ଚରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ବରାବର ସାକ୍ଷାତ କରୁଥିଲେ ।"

ଭୃତ୍ୟର ନିର୍ବୋଧତା ଦେଖି ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା ସଙ୍ଗତ ମନେ କଲେ ନାହିଁ । ସେ ବ୍ଲାକକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଉଦ୍ୟାନ ମଧ୍ୟକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ଓ ଉଦ୍ୟାନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଇଞ୍ଚ ଭୂମି ସାବଧାନତା ସହକାରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗତ ରାତିରେ ସାମାନ୍ୟ ବୃଷ୍ଟିପାତ ହୋଇଥିଲା ଓ ମୃତ୍ତିକା ସାମାନ୍ୟ ଆର୍ଦ୍ର ଥିଲା । ସିମେଣ୍ଟ ବେଞ୍ଚ ନିକଟରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପାଦଚିହ୍ନ ଥିଲା । ସେ ପାଦଚିହ୍ନଗୁଡ଼ିକ ପରୀକ୍ଷା କରି ଜାଣିପାରିଲେ ସେ ପାଦଚିହ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ନୁହେଁ ।

ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ତିନି ଜମ୍ୱା ଗୃହଜଣଙ୍କର ହେବ । ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅତି ଛୋଟ ଏବଂ ସରୁ ପାଦଚିହ୍ନ ଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ମନେହେଲା ସେ ଗୁଡ଼ିକ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକର ପାଦଚିହ୍ନ ହୋଇପାରେ ।

ସେ ନିଜର ଇନ୍‌ଭେଷ୍ଟିଗେସନ ବାକ୍ସ ଖୋଲି ଗୃହଖଣ୍ଡ ବର୍ଗାକାର କାଚ ବାହାର କଲେ ଓ ସାବଧାନତା ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ କାଚ ଖଣ୍ଡରେ ବିଭିନ୍ନ ପାଦଚିହ୍ନର ନକ୍ସା ଅଙ୍କି ଦେଲେ । ନିଜର କ୍ୟାମେରା ବାହାର କରି ପାଦଚିହ୍ନ ଗୁଡ଼ିକର ଫଟୋ ନେବାକୁ ମଧ୍ୟ ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ ଭୁଲିଲେ ନାହିଁ । ପାଦଚିହ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମେ ଉଦ୍ୟାନର ପଶ୍ଚିମଦ୍ୱାର ଦିଗକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ଓ ଉଦ୍ୟାନ ବାହାରେ ଥିବା କର୍କଶମୟ କଠିନ ଭୂମିଶଯ୍ୟା ଉପରେ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ପାଦଚିହ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସରଣ କରିବା ସମ୍ଭବପର ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ଉଦ୍ୟାନର ଫାଟକଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କାରଣ ଯେ କୌଣସି ଘଟଣାର ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁଙ୍କର ଚରିତ୍ରଗତ ଥିଲା । ଫାଟକ ଦେହରେ ଖଣ୍ଡେ ସୂତା ଲାଗି ରହିଥିବାର ସେ ଦେଖି ପାରିଲେ । ସୂତା ଖଣ୍ଡିକର ବର୍ଣ୍ଣ ନୀଳ ଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁଙ୍କର ମୁଖ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, **'Criminal leaves a track behind him"** (ଅପରାଧୀ ନିଜର ଅବସ୍ଥାର ପାଇଁ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଚିହ୍ନ ନିଜ ପଛରେ ଛାଡ଼ି ଯାଇଥାଏ) ସେ ଯତ୍ନରେ ସୂତା ଖଣ୍ଡିକ ସାଇତି ରଖିଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ ଭୃତ୍ୟଟିକୁ ଡାକି ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, "ତୁମେ କହି ପାରିବ କାଲି ରାତିରେ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁ କଣ ପିନ୍ଧିଥିଲେ ?"

ଭୃତ୍ୟଟି ନିଃସଙ୍କୋଚ ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ଗୋଟିଏ ମିଲ୍ ଧୋତି ଓ ଗୋଟାଏ ଧଳା ଗେଞ୍ଜି ।"

ଭୃତ୍ୟଟିକୁ ବିଦାୟ ଦେଇ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଫାଟକରୁ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିବା ସୂତାଖଣ୍ଡିକ କୌଣସି ନୀଳ ସିଲକ୍ ପରିଚ୍ଛଦର ଅଂଶ, ତେଣୁ ତାହା କେବେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ହୋଇ ନପାରେ । ଗତ ରାତିରେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟା ବେଳେ ସାମାନ୍ୟ ବୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ପାଦଚିହ୍ନ ଗୁଡ଼ିକରୁ ନିଶ୍ଚିତ ଧାରଣା କରାଯାଇ ପାରେ ବୃଷ୍ଟିପରେ ନିଶ୍ଚୟ ସେଗୁଡ଼ିକର ଛାପ ଭୂମିଉପରେ ଅଛି । ନୋହିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବୃଷ୍ଟିବିନ୍ଦୁ ଓ ଧୂଳିକଣା ଜମି ରହିଥାନ୍ତା । ନିଶ୍ଚୟ ବୃଷ୍ଟି ପରେ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁ ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରକୁ ଅସିଥିଲେ । ଏପରି ଗଭୀର ରାତିରେ ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରକୁ ଅସିବାର କାରଣ କଣ ହୋଇପାରେ ? ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ଗୋପନ କିମ୍ବା ଜଟିଳ ସମସ୍ୟା ସହିତ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଥିଲେ । ଭୃତ୍ୟର କଥା ମଧ୍ୟ ଆଂଶିକ ସତ୍ୟ ହୋଇ ପାରେ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ସହିତ ସେ ଉଦ୍ୟାନ ମଧ୍ୟରେ ସାକ୍ଷାତ କରୁଥିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ତାହା ନିଜର ଭୃତ୍ୟ ନିକଟରେ ଗୋପନ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ସେ ବରାବର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ସେହି କାରଣରୁ ଗଭୀର ରାତିରେ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁ ଉଦ୍ୟାନ ମଧ୍ୟକୁ ଆସୁଥିଲେ । ଘନବୃକ୍ଷ ଲତା ଘେରା ଉଦ୍ୟାନଟି ଗୋପନ ମିଳନ ନିମନ୍ତେ ଏକ ପ୍ରଶସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ର ।

କିନ୍ତୁ ଅଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁଙ୍କୁ ବିବ୍ରତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶ୍ରୀନାଥବାବୁ କେଉଁଠାରେ ? ସେ ମୃତ ନା ଜୀବିତ ? ଯାହାହେଉ ପୂର୍ଣ୍ଣପ୍ରାଣରେ ତଦନ୍ତ ଚଳାଇବା ଆବଶ୍ୟକ । କାରଣ ତଦନ୍ତକାରୀଙ୍କର ସାମାନ୍ୟ ଭ୍ରମରେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ଅଘଟଣ ସାଧିତ

ତଦନ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକେ ପଣ୍ଡ ହୋଇ ଯିବାର ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ଭାବନା ଅଛି । ତେଣୁ ବିଷେ ଶତ୍ରୁଦୃଷ୍ଟି ସହିତ ତଦନ୍ତ କରିବା ଏକାବେଳେକେ ଆବଶ୍ୟକ ।

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରେ ଥିବା ପାଦଚିହ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ ବ୍ଲାକକୁ ଆଘ୍ରାଣ କରାଇ ସେହି ପାଦଚିହ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସରଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ଏକ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ସଙ୍ଗୀ ପରି ପାଦ-ଚିହ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ ଆଘ୍ରାଣ କରି କରି ବ୍ଲାକ ଉଦ୍ୟାନର ପଶ୍ଚିମ ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲା । କିନ୍ତୁ ସେହିଠାରେ ବ୍ଲାକର ଗତିରୋଧ ହେଲା ଓ ସେ ଇତସ୍ତତଃ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ଚତୁ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା କଙ୍କର-ମୟ ପଥକୁ ବହୁବାର ଆଘ୍ରାଣ କରି ବ୍ଲାକ କ୍ରମେ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲା । ସହରର ଦକ୍ଷିଣ ପ୍ରାନ୍ତ କଙ୍କରମୟ ପ୍ରାନ୍ତର ଓ ବୁଦୁବୁଦିକିଆ ଜଙ୍ଗଲରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା ଏବଂ ତାହା ଜନବସତି ଶୂନ୍ୟ ଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମୁଖରେ ଆଶାର ଆଲୋକ ରେଖା ପ୍ରତିଫଳିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ଦ୍ରୁତ ପଦରେ ବ୍ଲାକର ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

କିଛି ଦୂର ଗଲାପରେ ବ୍ଲାକ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇ ସମ୍ମୁଖରେ ପଡ଼ିଥିବା ଖଣ୍ଡେ କାଗଜକୁ ବାରମ୍ବାର ଆଘ୍ରାଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଅଗ୍ରସର ହେଲା ନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ ବୁଝିପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ଉଠାଇ ନେଇ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ କାଗଜରେ ଥିବା ଦୁଇ ଗୃରିଧାଡି ଲେଖା ଏପରି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଥିଲା ଯେ ନଗ୍ନ ଚକ୍ଷୁରେ ତାହା ପଢ଼ିବା ଏକାବେଳକେ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ଉଠିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଯତ୍ନରେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡ ନିଜ ପକେଟରେ ରଖି ବ୍ଲାକକୁ ଅଗ୍ରସର ହେବା ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ

ଦେଲେ, କିନ୍ତୁ ଅଗ୍ରସର ନ ହୋଇ ବ୍ଲାକ୍ ଦୁଇ ଗୁରଥର ଆଗକୁ ଓ ପଛକୁ ଦଉଡ଼ା ଦଉଡ଼ି କରି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲା । ବିନ୍ଦୁପାଣ୍ଡି ବାବୁ ବୁଝି ପାରିଲେ ସେହିଠାରୁ ପାଦଚିହ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ କେଉଁ ଆଡ଼କୁ ପଡ଼ିଛି ତା ନିରୂପଣ କରିବା ବ୍ଲାକ ପକ୍ଷେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସେ ବ୍ଲାକକୁ ଧରି ଫେରି ଆସିଲେ । ଗୋଟିଏ ରହସ୍ୟ ମୟ ପ୍ରଶ୍ନ ତାଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ବାର ବାର ଉଦୟ ହୋଇ ଅସ୍ଥିର ହେବାକୁ ଲାଗିଲା—ଶ୍ରୀନାଥବାବୁ ମୃତ ନା ଜୀବିତ ?

—ଦୁଇ—

କ୍ରମେ ଘନୀଭୂତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା ରାତ୍ରିର ଗମ୍ଭୀରତା । ଅର୍ଦ୍ଧ ଭଗ୍ନ ନୀରବତା ଭିତରେ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଉଠିଲା ବୃଷ୍ଟିର ମନ୍ଥର ମଧୁର ମୂର୍ଚ୍ଛନା । ସୂଚୀ ଭେଦ୍ୟ ଅନ୍ଧକାର ଆକାଶ ଓ ପୃଥିବୀକୁ ଏକାକାର କରି ଦେଇଥିଲା । ପବନର ଗତି ତଳେ ଅଦୂରରେ ଥିବା ଆଖୁ କ୍ଷେତର ଖର ଖର ଶବ୍ଦ ରାତ୍ରିର ନୀରବତାକୁ କିଞ୍ଚିତ ଭଗ୍ନ କରୁଥିଲା । ଏପରି ଭୟଙ୍କର ରାତିରେ ଦୁଇ ଜଣ ଲୋକ ଅତି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ସହରର ଦକ୍ଷିଣ ପ୍ରାନ୍ତରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଆଖୁ କ୍ଷେତ ଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଥିଲେ । ସେମାନେ ଅତି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଅଗ୍ରସର ହେଉଥିଲେ ଓ ଅଳ୍ପଦୂର ଯାଇ ହଠାତ୍ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପଡୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର କ୍ଳାନ୍ତ ଅବସନ୍ନ ଭାବରୁ ଜଣା ଯାଉଥିଲା, ଯେପରି ସେମାନେ ଗୋଟାଏ ଗୁରୁ ଭାର ବହନ କରି ଗ୍ଲୁଲିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରକୃତରେ ସେମାନଙ୍କର କାନ୍ଧରେ ଗୋଟାଏ ଭାରି ବାକ୍ସ ଥିଲା । ବାକ୍ସଟା ଖୁବ୍ ବଡ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମଧ୍ୟମ ଧରଣର ଥିଲା । ଦୁଇ ଜଣ ଯାକ ବାକ୍ସଟିକୁ ତଳେ ରଖି କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ନୀରବତା ଭଙ୍ଗକରି ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ପଚାରିଲା, "ରାତି କେତେ ହେବ ? ଆଉ କେତେ ଦୂର ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଏଇ ବାକ୍ସଟାକୁ ବୋହି ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ ? ନିରାପଦରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିବା ତ ? ନିଶ୍ଚୟ ସେଠାରେ କେହି ଜଗୁଆଳ ନଥିବେ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଉପଯୁକ୍ତ ପାରିଶ୍ରମିକ ପାଇବା ତ ?"

ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତିର ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ କୌଣସି ଉତ୍ତର ନଦେଇ ନୀରବରେ ବସି ରହିଲା । ନିଜ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ନପାଇ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତିର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଚ୍ୟୁତି ଘଟିଲା । ସେ ଯୋରରେ ବାକ୍ସ ଉପରେ ହାତ ବାଡ଼େଇ କହିଲା, "କାହିଁ, ରାତିର ନୀରବତା ଏକାବେଳକେ ଅଭଙ୍ଗ ଅଛି, ତେବେ ମୋ କଥା ତୁମେ ଶୁଣି ପାରିଲ ନାହିଁ କିପରି ? ମୋର ବୋଧହୁଏ ଠିକ ମନେ ଅଛି, ତୁମେ କାଲ ନୁହଁ ।"

ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଏଥର ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରି ନାହିଁ । ସେ ରୁକ୍ଷ ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ତୁମେ ଜଣେ ନିର୍ବୋଧ । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ନୀରବରେ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରିଯାଅ ।"

ଏତିକି କହି ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ବାକ୍ସର ଗୋଟାଏ ପାଖଧରି ଉଠାଇଲା । ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ନୀରବରେ ଅନ୍ୟପାଖଟି ଧରି ଉଠାଇନେଲା । ଦୁହେଁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅନ୍ଧାରରେ ଥିବା ଆଖି ଦୃଶ୍ୟ

ଦାଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । କିଛିଦୂର ଗଲାପରେ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ହଠାତ୍ ଛିଡ଼ାହୋଇ ପଡ଼ିଲା ଓ ଆତଙ୍କ ମିଶା ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ସର୍ବନାଶ, ମୁଁ ଗଇନ୍ତିଟା ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଲି ।"

ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଟି କ୍ରୋଧରେ ଗର୍ଜ୍ଜିଉଠି କହିଲା "ମୋର ସୌଭାଗ୍ୟ, ତୁ ନିଜର ମୁଣ୍ଡଟା ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିନାହୁଁ । ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯାଇ ଗଇନ୍ତିଟା ନେଇଆ ।"

କାଳ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେଲା ଓ କିଛି ସମୟ ପରେ ଗଇନ୍ତିଟି ଧରି ଫେରି ଆସିଲା । ଦୁହେଁ ବାକ୍ସଟିକୁ ଧରି ଆଖୁକ୍ଷେତ ଦାଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ଆଖୁକ୍ଷେତ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ଅତି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଅନାଇଲା ଓ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ କହି ଉଠିଲା, "ଏଠାରେ ବୋଧହୁଏ କେହି ଜଗୁଆଳ ନାହାନ୍ତି ।"

ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେଲା ନାହିଁ ଉଭୟେ ବାକ୍ସଟିକୁ ଧରି ଆଖୁ କ୍ଷେତ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ବୃଷ୍ଟି ଓ ପବନର ବେଗ କ୍ରମେ ବଢ଼ି ଚାଲିଥିଲା । ଆଖୁ କ୍ଷେତର ଜଗୁଆଳ ବୃଷ୍ଟି ଓ ପବନ ହେତୁ ଶୋଇ ନପାରି କୁଡ଼ିଆରେ ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ବସି ଧୂମ୍ରପାନ କରୁଥିଲା । ସେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ଥିଲା, କାରଣ ଏପରି ଏକ ଭୟଙ୍କର ରାତିରେ କେହି ଚୋରି ଆସି ଆଖୁ ଚୋରି କରି ନେବାର ସମ୍ଭାବନା ନଥିଲା ।

ଆଖୁ କ୍ଷେତର ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ପହଞ୍ଚି ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି, ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ବାକ୍ସଟିକୁ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇବା ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାରି ବାକ୍ସଟିକୁ ବୋହି ଆଣି ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଳାନ୍ତହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ତାର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି କ୍ରମେ ଲୋପ ପାଇ ଆସୁଥିଲା, ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳମନା ଥିଲା । ତାର ସର୍ବାଙ୍ଗ

ପ୍ରାପ୍ତ ଥରୁଥିଲା । ସେ ନିଜକୁ ସଂଯତ କରି ନପାରି ବାକ୍ସଟିକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲା । ବାକ୍ସଟି ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତିର ଡ଼ାହାଣ ପାଦ ଉପରେ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ଧପାସ କରି ଶବ୍ଦ ହେଲା । ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା । ସେ କ୍ରୋଧରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିର କପାଳରେ ସଜୋରରେ ଆଘାତ କଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଚିତ୍କାର କରି ବସି ପଡ଼ିଲା ।

ଆଖୁ ଖେତ ଜଗୁଆଳ ଏହି ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ପାରିଲା । ସେ ଭାବିଲା ବୋଧହୁଏ କେହି ଆଖୁ ଖେତରେ ପଶି ଆଖୁ ଚୋରି କରୁଛି । ସେ ନିଜର କାଠ ବାଡ଼ି ଖଣ୍ଡିକ ଧରି ଶୀଘ୍ର ଆଖୁ ଖେତ ଭିତରେ ପଶିଲା । ସେତେବେଳେ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ଗଇନ୍ତି ଧରି ଗାତ ଖୋଳିବା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥିଲା । ଆଖୁ ଖେତ ଜଗୁଆଳ ଶବ୍ଦବାରି ସେହି ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଓ ଅନ୍ଧକାରରେ ଲୋକ ଦୁଇଟିଙ୍କୁ ଦେଖି ଚୋର ଚୋର ବୋଲି ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା । ଜଗୁଆଳ କୁ ଏପରି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିବାରୁ ଦେଖି ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ ଜଗୁଆଳକୁ ନୀରବ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଭୟ ଦେଖାଇଲା । କିନ୍ତୁ ଖେତ ଜଗୁଆଳ ସେଥିରେ କର୍ଣ୍ଣପାତ କଲା ନାହିଁ ସେ ନିଜର ବାଡି ଖଣ୍ଡିକ ବୁଲାଇ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅଗ୍ରସର ହେଲା ।

ସାଧାରଣତଃ ଅପରାଧ ବିଜ୍ଞାନ ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲେ ଦେଖାଯାଏ, ପ୍ରଥମ ଅପରାଧ କଲା ପରେ ଅପରାଧୀର ସାହସ ପୂର୍ବ ଅପେକ୍ଷା ଦ୍ୱିଗୁଣ ବଢ଼ିଯାଏ । ସେ ନିଜର ଏକମାତ୍ର ଅପରାଧ ଗୋପନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବହୁ ଗୁରୁତର ଅପରାଧ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପଶ୍ଚାତ ପଦ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଖେତ ଜଗୁଆଳ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନକରି ନିଜର ବାଡ଼ି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତିର ମସ୍ତକରେ ଆଘାତ କଲା । ସେହି ପ୍ରହାର ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତିର ମସ୍ତକରେ ଲାଗିଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ତାହାର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇ ଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ପ୍ରହାର ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତିର ମସ୍ତକରେ ନଲାଗି ତାହାର ଦକ୍ଷିଣ ବାହୁରେ ଲାଗିଲା । ସେ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଉଠିଲା । ଖେତ ଜଗୁଆଳ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପୁଣି ପ୍ରହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ୟତ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ସେତେବେଳକୁ ସାବଧାନ ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ସେ ନିମିଷକ ମଧ୍ୟରେ ନିଜ ଗଇନ୍ତିର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଧାର ଦ୍ୱାରା ଖେତ ଜଗୁଆଳ କପାଳରେ ଆଘାତ କଲା । ସେହି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଆଘାତରେ ଖେତ ଜଗୁଆଳର କପାଳ ଦୁଇଫାଳ ହୋଇ ଫାଟିଗଲା । ସେ ଚିତ୍କାର କରିବାର ସୁଯୋଗ ମଧ୍ୟ ପାଇଲା ନାହିଁ । ନୀରବରେ ସେହିଠାରେ ସେ ତଳି ପଡ଼ିଲା ଓ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା । ଖେତ ଜଗୁଆଳର ମୃତ୍ୟୁରେ ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ତାର ପାଦ ଓ ବାହୁରେ ଭୀଷଣ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଉଥିଲା । ସେ ବାକ୍ସଟିକୁ ଆଉ ପୋତିବାର ଚେଷ୍ଟା ନକରି ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ସେଠାରୁ ପଳାୟନ କଲା ।

—ତିନି—

ପରଦିନ ପ୍ରଭାତରୁ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ଅଟ୍ଟାଳିକାରେ ଜଣେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍‌ଙ୍କ ସହିତ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ଅଟ୍ଟାଳିକାରେ ପହଞ୍ଚି ସେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଭୃତ୍ୟକୁ ନ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ତାଙ୍କର ମନେ ହେଲା, ଭୃତ୍ୟ ବୋଧହୁଏ କୌଣସି ବିଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟ ହେତୁ ବାହାରକୁ ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ବହୁ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରି ମଧ୍ୟ ଭୃତ୍ୟଟି ନ ଫେରିବାରୁ ତାଙ୍କ ମନରେ ସନ୍ଦେହ ଘନୀଭୂତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ବେଶୀ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଉଚିତ ମନେ ନକରି ଦୁଇଜଣ ସ୍ଥାନୀୟ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କୁ ଡକାଇ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିନିଷ ଯଥା ସ୍ଥାନରେ ସୁସଜ୍ଜିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ମନେ ମନେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ଯେବେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ କେହି ହତ୍ୟା କରିଥାଏ, ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଧନ ପାଇଁ ନୁହେଁ । କାରଣ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୂଲ୍ୟବାନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯଥା ସ୍ଥାନରେ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏପରି ଭାବରେ ଭୃତ୍ୟଟି ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଯିବାର କାରଣ କ'ଣ ହୋଇ ପାରେ ? ତେବେ କଣ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ହଠାତ୍ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନରେ ଭୃତ୍ୟର କୌଣସି ହାତ ଅଛି ? ଯେବେ ତାହା ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବାନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ଧନ ଅପହରଣ କରି ପଳାଇ ଯାଇଥାନ୍ତା । ଏପରି ନିର୍ଲୋଭ ଭାବରେ ସମସ୍ତ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ପଳାଇ ଯାଇଥାନ୍ତା କାହିଁକି ? ପ୍ରଭୁଭକ୍ତ ବ୍ଲାକ୍ ଉଦ୍ୟାନର ଫାଟକ ନିକଟରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୃହୁଁଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କୁ ଅଟ୍ଟାଳିକାର ସମସ୍ତ କୋଠରୀ ବନ୍ଦ କରି ସିଲ୍ କରି ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୋଧ କଲେ । କାରଣ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର କେହି ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ନ ଥିଲେ । ସେ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ

ଶେଷ ହେବାରୁ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ବ୍ଲାକକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଉଦ୍ୟାନ ଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ।

ବହୁତ ବିଳମ୍ବ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆଖୁଖେତର ଜଗୁଆଳି ଗୃହକୁ ନ ଫେରିବାରୁ ତା'ର ସ୍ତ୍ରୀ ଖେତର ମାଲିକକୁ ଜଣାଇଲା । ମାଲିକ ଅବିନାଶ ବାବୁ କେତେକ ଲୋକଙ୍କୁ ଧରି ଆଖୁ ଖେତ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । କିନ୍ତୁ କୁଡ଼ିଆଟି ଶୂନ୍ୟ ଥିବାର ଦେଖି ସେ ଖେତ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ଓ ଖେତ ଜଗୁଆଳିର ନାମ ଧରି ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ଡାକିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କୌଣସି ଉତ୍ତର ମିଳିଲା ନାହିଁ। ସନ୍ଦେହ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟରେ ସେ ଖେତ ଭିତର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଖେତର ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ପହଞ୍ଚି ସେ ଖେତ ଜଗୁଆଳିର ଶବ ଓ ବାକ୍ସଟିକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ । ଅବିନାଶ ବାବୁ ଭୟରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ । ସେ ନିଜ ସାଙ୍ଗରେ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସେଠାରେ ଜଗାଇ ଦେଇ ଦ୍ରୁତପଦରେ ଥାନା ଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । କିଛିଦୂର ଗଲାପରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ ହେଲା । ଅବିନାଶ ବାବୁ ନିଜକୁ ସଂଯତ ରଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ, "ଶୀଘ୍ର ଆସନ୍ତୁ ଖୁନ୍, ଖୁନ୍ ।"

ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ ହଠାତ୍ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଚାରିଲେ, "ମାନେ, ଆପଣ କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି ?"

ଅବିନାଶ ବାବୁ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ମାନେ, ମାନେ, ଏକ ଭୀଷଣ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ।"

ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ହୋଇ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ପଚାରିଲେ, "କେଉଁଠାରେ"

ଅବିନାଶବାବୁ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । କିଛି ସମୟ ନୀରବ ରହି ସେ ଚୁପା ଗଳାରେ କହି ଉଠିଲେ, "ଠିକ ମୋର ଆଖୁ ଖେତରେ

ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ । ମୋର ଖୋଜ ଜଗୁଆଳକୁ କାଲି ରାତିରେ କେହି ନିର୍ମମ ଭାବରେ ହତ୍ୟା କରିଛନ୍ତି । ଆପଣ ମୋ ସହିତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆସନ୍ତୁ ।" ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ କଥାକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ଅବିନାଶ ବାବୁ ବୁଲିପଡ଼ି ଆଖୁ ଖେତ ଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ବ୍ଲାକକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ତାଙ୍କର ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପ୍ରବଳ ପ୍ରଭଞ୍ଜନ ବେଗରେ ନଦୀବକ୍ଷ ଆଲୋଡ଼ିତ ହେଲାପରି ସହସ୍ର ଚିନ୍ତା ଚିନ୍ତାରେ ତାଙ୍କର ହୃଦୟ ଆଲୋଡ଼ିତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଗୋଟିଏ ହତ୍ୟାର ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ନହେଉଣୁ ପୁଣି ଗୋଟିଏ ହତ୍ୟା । ଏହା ଯେତିକି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ସେତିକି ରୋମାଞ୍ଚକର । ପ୍ରଥମ ହତ୍ୟା କାଣ୍ଡର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କଣ ହୋଇପାରେ ? ସେହି ହତ୍ୟା ଧନ ପାଇଁ ନୁହେଁ । ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କୁହାଯାଇ ପାରେ । ତେବେ କଣ ପ୍ରେମ ପାଇଁ, ପ୍ରତିହିଂସା ପାଇଁ ? ସେ ଦିଗରେ ମଧ୍ୟ ଅଗ୍ରସର ହେବାପାଇଁ ସେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ସଂଗ୍ରହ କରି ପାରି ନାହାନ୍ତି ।

ଏହିପରି ଶତ ଶତ ଚିନ୍ତାର ଭାର ହୃଦୟରେ ବହନ କରି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଆଖୁ ଖେତର ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ପହଞ୍ଚି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଘଟଣାସ୍ଥଳଟିକୁ ଭଲ ଭାବରେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଆଖୁ ଖେତ ଜଗୁଆଳ ଯେଉଁଠାରେ ପଡ଼ିଥିଲା, ତାର ପ୍ରାୟ ତିନିଫୁଟ ଦୂରରେ ଏକ ବିଶାଳ କୃଷ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ ଟ୍ରଙ୍କ ରଖାଯାଇଥିଲା । ଟ୍ରଙ୍କଟିରେ ଗୋଟାଏ ଅଲିଗଡ଼ ତାଲା ପଡ଼ିଥିଲା । ପ୍ରଥମେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଖେତ ଜଗୁଆଳର ଶରୀରକୁ ଭଲଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କେବଳ କପାଳ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ କୌଣସି କ୍ଷତ ନଥିଲା । କପାଳର କ୍ଷତଯୋଗଁ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିବା ସୁନିଶ୍ଚିତ ବୋଲି ବିରୂପାକ୍ଷ

ବାବୁଙ୍କର ମନେ ହେଲା । ନିକଟରେ ମାଟି ଉପରେ ରକ୍ତ ଜମି ରହିଥିଲା ।

ଅବିନାଶ ବାବୁ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ହୋଇ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ନିଶ୍ଚୟ ଏହା କୌଣସି ଚୋରର କିମ୍ବା ଡକାୟତର କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ । ଏହି ଟ୍ରଙ୍କଟିରେ ବହୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଛି । ଡକାୟତମାନେ ଏହି ବାକ୍ସଟିକୁ ବୋହିନେଲା ବେଳେ ମୋର ଖେତ ଜଗୁଆଳ ଗୋବିନ୍ଦ ସେମାନଙ୍କୁ ବାଧା ଦେଇଛି । ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନ ଦେଖି ଡକାୟତମାନେ ତାକୁ ହତ୍ୟା କରି ବାକ୍ସଟିକୁ ଏଠାରେ ପକାଇ ପଳାଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଏକ ମହତ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ନିଜର ଜୀବନ ସେ ଦାନ କରିଛି । ତେଣୁ ସେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପଯୁକ୍ତ ରୂପେ ପୁରସ୍କୃତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।"

ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ ବରୁଣପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "କ୍ଷମା କରିବେ । ମୁଁ କେତେକ ଅପ୍ରିୟ ସତ୍ୟ କହିବା ନିମନ୍ତେ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି । ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ଏପରି କେତେକ ଭ୍ରାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ କଥାଦ୍ୱାରା ଅନେକ ସମୟରେ ତଦନ୍ତକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଭୁଲ ବାଟରେ ଗତିକରି ତଦନ୍ତର ସମସ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱ ନଷ୍ଟ କରିଥାନ୍ତି । ଏହାଦ୍ୱାରା ସତ୍ୟର ଅପଳାପ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଆପଣ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଘଟଣା ସ୍ଥଳ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କଲେ ବୁଝିପାରିବେ ଡକାୟତ କିମ୍ବା ଚୋର ଅପହୃତ ଧନ ଧରି ଏ ବାଟରେ ଆସିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କାରଣ ଏହି ଗୋଟାଏ ଆଖୁ ଖେତ । ଦ୍ୱିତୀୟରେ ମୃତକ । ଅଳ୍ପ ଖୋଲା ହୋଇଥିବା ପରି ମନେ ହୁଏ । ଗୋବିନ୍ଦର କପାଳରେ ଥିବା କ୍ଷତ କୌଣସି ତୀକ୍ଷ୍ଣଧାର ଥିବା ଅସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବାର ଅନୁମାନ ହୁଏ । କ୍ଷତର ଗଭୀରତାରୁ ମନେ ହୁଏ ଅସ୍ତ୍ର ଧାରରେ ଗଭୀରତା ଗୁରୁତ୍ୱ ହେବ । ମାଟି ଉପରେ ଥିବା ଖୋଲା ଦାଗରୁ ମଧ୍ୟ

ଜଣାଯାଏ ଯେଉଁ ଅସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ମାଟିଖୋଳା ହୋଇଛି ସେ ଅସ୍ତ୍ର ଧାରର ଚଉଡ଼ା ଗୃହରିଅଁରୁ ବେଶୀ ହେବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଅପରାଧୀ ଯେଉଁ ଅସ୍ତ୍ରଟିରେ ମାଟି ଖୋଳୁଥିଲା, ଠିକ୍ ସେହି ଅସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଗୋବନ୍ଦକୁ ଆଘାତ କରିଛି । କାରଣ ଗୋବନ୍ଦର କ୍ଷତରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାଟିଲାଗି ରହିଛି । ଏ ସବୁ ଦେଖି ଆପଣଙ୍କର କଣ ମନେ ହୁଏ ଯେ ଏ ଟ୍ରଙ୍କଟିରେ ବହୁ ମୂଲ୍ୟବାନ ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଛି ?”

ଅବିନାଶ ବାବୁ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଗୃହିଁ ରହିଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ସ୍ଥାନଟିକୁ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରୁଥିଲେ । ନିକଟରେ କାଠ ବାଡ଼ିଟି ପଡ଼ିଥିଲା । ବାଡ଼ିର ଅଗରେ ରକ୍ତ ଲାଗି ରହିଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଉଦାସ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୃହିଁ ପଚାରିଲେ, “ଆପଣ କହି ପାରିବେକି ଏ ବାଡ଼ି ଖଣ୍ଡିକ କାହାର ?”

ଅବିନାଶ ବାବୁ ସହଜ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, “ଏହା ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ଚିହ୍ନିଛି । ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ଗୋବନ୍ଦର ବାଡ଼ି । ଏହି ବାଡ଼ି ଖଣ୍ଡିକ ମୁଁ ନିଜେ ତିଆରି କରାଇ ତାକୁ ଦେଇଥିଲି ।”

ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତାକରି କହିଲେ,“ମୋର ଧାରଣା ଠିକ୍ । ଗୋବନ୍ଦ ଏହି ବାଡ଼ି ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧୀକୁ ପ୍ରହାର କରିଛି । ସେହି ପ୍ରହାର ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧୀ ଗୁରୁତର ଆଘାତ ପାଇଛି ମଧ୍ୟ । ଅପରାଧୀର କ୍ଷତରୁ ବାହାରି ଥିବା ରକ୍ତ ଏବେ ମଧ୍ୟ ବାଡ଼ିରେ ଲାଗି ରହିଛି ।”

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଘଟଣା ସ୍ଥଳର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱ ତୀକ୍ଷ୍ଣଦୃଷ୍ଟିରେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେ ସେଠାରେ ଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସରଜମିନ୍‌ର ଦୂରରେ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୋଧ କରି ନିଜେ

ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଭୂମି ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେ ଦେଖିଲେ ରକ୍ତଧାର କ୍ରମେ ଆଖୁ କ୍ଷେତର ଦକ୍ଷିଣ ପଶ୍ଚିମ କୋଣକୁ ଲମ୍ବିଯାଇଛି । ସେ ଲମ୍ବିଯାଇ ଥିବା ରକ୍ତ ଚିହ୍ନର ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିଛି ଦୂର ଯାଇ ରକ୍ତର ଧାର ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପୁଷ୍କରିଣୀ ନିକଟରେ ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ପୁଷ୍କରିଣୀର ତଟଦେଶ ପଙ୍କରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଥିଲା । ଅର୍ଦ୍ଧ ଶୁଷ୍କ ପଙ୍କ ଉପରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପାଦଚିହ୍ନ ଥିଲା । ନିଜର ଇନ୍‌ଭେଷ୍ଟିଗେସନ ବାକ୍‌ସରୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟର ପାରିସ (କୋମଳ ଭୂମିରେ ଦବିଯାଇ ଥିବା ପାଦଚିହ୍ନର ଛାପ ନେବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ପ୍ରକାର ଅଠାଳିଆ ଚୂର୍ଣ୍ଣ) ବ୍ୟବହାର କରି ସେ ଦୁଇଟି ସ୍ପଷ୍ଟ ପାଦଚିହ୍ନର କାଷ୍ଟିଂ (ଛାପ) କରି ନେଲେ । ବୁଝିପାରିଲେ ଅପରାଧୀ ଏହି ପୁଷ୍କରିଣୀରେ ରକ୍ତାକ୍ତ ଶରୀର ପରିଷ୍କାର କରି କେଉଁ ଆଡ଼େ ଚାଲି ଯାଇଛି । ସେ ବ୍ଲାକିକୁ ପଡ଼ିଥିବା ରକ୍ତ ଓ ପଦ ଚିହ୍ନ ଗୁଡିକୁ ଆଘ୍ରାଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ଆଦେଶ ମତେ ବ୍ଲାକି ସେ ଗୁଡ଼ିକୁ କିଛି ସମୟ ଧରି ଆଘ୍ରାଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ଓ ଇତଃସ୍ତତ ଦଉଡ଼ା ଦଉଡ଼ି କରି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ନିକଟକୁ ଫେରି ଆସିଲା ।

ସ୍ଥାନୀୟ ଡାକ୍ତର ଓ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍‌ଙ୍କୁ ଘଟଣା ସ୍ଥଳକୁ ଆସିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୋଧ କରି ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ଗୋବିନ୍ଦର ଶବ ତନଖି କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିଛିକ୍ଷଣପରେ ସ୍ଥାନୀୟ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଓ ଡାକ୍ତର ପହଞ୍ଚିବା କ୍ଷଣି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଟ୍ରଙ୍କଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଟ୍ରଙ୍କଟିର ଲମ୍ବା ଛତିଶ ଇଞ୍ଚ, ଚଉଡ଼ା ଚବିଶ ଇଞ୍ଚ ଓ ଉଚ୍ଚତା ମଧ୍ୟ ଚବିଶ ଇଞ୍ଚ ଥିଲା । ଦୈନନ୍ଦିନ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଏପରି ଏକ ବିଶାଳକାୟ ଟ୍ରଙ୍କର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନ ଥିଲା ।

ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ନିଜର ପକେଟରୁ ମାଗ୍ନିଫାୟିଙ୍ଗ ଗ୍ଲାସ ବ୍ୟବହାର କରି ଟ୍ରଙ୍କଟିକୁ ସାବଧାନତା ସହିତ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ

ଲାଗିଲେ । ଟ୍ରଙ୍କଟିର ଦୁଇ ସ୍ଥାନରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅଙ୍ଗୁଳି ଚିହ୍ନ ଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ ସେ ଅଙ୍ଗୁଳି ଚିହ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କେତେକ ଧୂସର ବର୍ଣ୍ଣର ଚୂର୍ଣ୍ଣ ପକାଇ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗୁଳି ଚିହ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ ନିଜର କ୍ୟାମେରା ବାହାର କରି ଅଙ୍ଗୁଳି ଚିହ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଫଟୋ ନେଲେ ଓ ଟ୍ରଙ୍କଟିର ତାଲା ଗୋଟିଏ ଚାବି ଦ୍ୱାରା ଖୋଲି ଟ୍ରଙ୍କଟିକୁ ଫିଟାଇ ଦେଲେ । ଟ୍ରଙ୍କଟିର ଭିତର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ସେଠାରେ ଜମିଥିବା ଦର୍ଶକବୃନ୍ଦ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଅବିନାଶବାବୁଙ୍କର କଳ୍ପିତ ଧନ ପରିବର୍ତ୍ତେ ସେହି ବିଶାଳକାୟ ଟ୍ରଙ୍କ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟର ଶବ ଥିଲା । ଶବଟିର ମୁହଁ ଉପରକୁ ଥିଲା । ଦୁଇ ଆଖୁ ଭିଙ୍ଗି ହୋଇଥିଲା । ହାତ ଦୁଇଟି ଛାତିଉପରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଶବଟିକୁ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ ଚିହ୍ନି ପାରିଲେ । ତାହା ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଶବ । ଶବଟିକୁ ଟ୍ରଙ୍କ ବାହାରକୁ ବାହାରକରି ସେ ସାବଧାନତା ସହିତ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶବଟିର କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ସାଧାରଣ କ୍ଷତ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେହି କ୍ଷତ ଗୁଡ଼ିକ ଯେ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହୋଇପାରେ ଏହା ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା । କାରଣ ସେହି କ୍ଷତ ଗୁଡ଼ିକ କେତେକ ଅଞ୍ଚୁଡ଼ା ଦାଗ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ ।

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଶବ ଅଧିକ ସାବଧାନତା ସହିତ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶବର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଶକ୍ତ ହୋଇ ଆସିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଓଷ୍ଠ, ହାତ ଓ ପାଦର ନଖ ଗୁଡ଼ିକ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ମନେହେଲା, ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ଦେହରେ ବିଷ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ସେହି ବିଷର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ

ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ମତାମତ ପ୍ରକାଶ କଲେନାହିଁ । ସେ ଶବ ଦୁଇଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ପଠାଇ ଦେଲେ । ସରଜମିନରୁ, ରକ୍ତ, ରକ୍ତମିଶା ମାଟି, ଟ୍ରଙ୍କ ଓ ଯଷ୍ଟି ଖଣ୍ଡିକ ଧରି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଥାନାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ବିଶ୍ରାମ ନେବାର ସମୟ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ନ ଥିଲା । ଟ୍ରଙ୍କଟି କୃଷ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ସିଲଭର୍ କମ୍ପାନୀର ଥିଲା । ଟ୍ରଙ୍କଟିର ଲମ୍ବା ଚଉଡ଼ା ଓ ଉଚ୍ଚତା ଅସାଧାରଣ ପ୍ରକାରର ଥିଲା । ସେ କିଛି ସମୟ ପରେ ସହର ଆଡ଼କୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ ଓ ସହରରେଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟ୍ରଙ୍କ ଦୋକାନରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପ୍ରାୟ ସାତ ଆଠଗୋଟି ଟ୍ରଙ୍କ ଦୋକାନରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଫଳ ହେଲାନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାଇଲେ ନାହିଁ । ସେ ଦ୍ୱିଗୁଣ ଉତ୍ସାହରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଟ୍ରଙ୍କ ଦୋକାନ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସହରରେ ସୋହାନ ଲାଲ୍ ସ୍ୱରୋଚ୍ ବୋଲି ଜଣେ ମଧ୍ୟମ ଧରଣ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟୋର୍ ଟ୍ରଙ୍କ ଦୋକାନ ଥିଲା ।

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କୋମଳ ସ୍ୱରରେ ସୋହାନ ଲାଲ୍‌କୁ ପଚାରିଲେ, "ଆପଣ ପ୍ରାୟ ସବୁ ଆକାରର ଟ୍ରଙ୍କ ମଗାଇଥାନ୍ତି ?"

ଇତଃସ୍ତତ ହୋଇ ସୋହାନ ଲାଲ୍ କହିଲେ, "ହଁ, ମୁଁ ପ୍ରାୟ ସବୁ ଆକାରର ଟ୍ରଙ୍କ ମଗାଇ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ମୋର କେତେକ ଆକାରର ଟ୍ରଙ୍କ ପ୍ରାୟ ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଛି । ତେବେ ବହୁ ପ୍ରକାରର ଟ୍ରଙ୍କ ଅଛି । ଆପଣ କିପରି ଟ୍ରଙ୍କ କିଣିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ?"

କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତାକରି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ମୋର ଲୁଗାପଟା ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଗୋଟାଏ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଟ୍ରଙ୍କ ଦରକାର ।

ମୁଁ ସହର ତମାମ ବୁଲି ସାରିଲିଣି । କିନ୍ତୁ କେଉଁଠାରେ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା । ସହରରେ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ଟ୍ରଙ୍କ ଦୋକାନ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଛତିଶ ଇଞ୍ଚ ଲମ୍ବ ଟ୍ରଙ୍କ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ ଥାଇପାରେ ।"

କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବ ରହି ସୋହାନଲାଲ କହିଲେ, "ଆପଣ ଆଜି ଗୁରୁବାର ପୂର୍ବରୁ ଚାହିଁଥିଲେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଇ ପାରିଥାନ୍ତି । ମୋ ନିକଟରେ ଦୁଇଟି ଛତିଶ ଇଞ୍ଚ ଲମ୍ବ ଟ୍ରଙ୍କ ଥିଲା । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନୀୟ ଜଜ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟର ହେଡ୍‌ମାଷ୍ଟର କିଣିଛନ୍ତି, ଅନ୍ୟଟି ପ୍ରାୟ ଗୁରୁବାର ଦିନ ଜଣେ ବଙ୍ଗାଳି ଭଦ୍ରଲୋକ କିଣିନେଲେ । ଶେଷ ଟ୍ରଙ୍କଟି ମଧ୍ୟ ଆପଣ ନେଇନଥାନ୍ତେ । କାରଣ ତା'ର ଗୋଟିଏ କୋଣ କଣାହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଓ କେତେକ ସ୍ଥାନରୁ ରଙ୍ଗ ଛାଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ମୁଁ କିଛି ଅଳ୍ପ ଦାମରେ ସେ ଟ୍ରଙ୍କଟିକୁ ବିକ୍ରୟ କରି ଦେଇଛି ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ସାମାନ୍ୟ ହସି ଉଠି କହିଲେ, "ନିଶ୍ଚୟ ସେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଏହି ସହରର ବାସିନ୍ଦା ହେବେ ?"

କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତା କରି ସୋହାନ ଲାଲ କହିଲେ, "ମୁଁ ଠିକ୍ କହି ପାରୁନାହିଁ । କାରଣ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଏ ସହରରେ କେବେ ଦେଖି ନାହିଁ । ସେ ଲୋକଟି ଦେଖିବାକୁ ବେଶ୍ ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ଓ ବୟସ ପ୍ରାୟ ଚାଳିଶ ହେବ ।"

ସହଜ ସ୍ୱରରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ସେ ଯାହା-ହେଉ ସେଥିରେ ମୋର ଯାଏ ଆସେ କ'ଣ ? ଆପଣ ମୋ ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଛତିଶ ଇଞ୍ଚ ଲମ୍ବ ଟ୍ରଙ୍କ ମଗାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଶ୍ରାନ୍ତ କ୍ଳାନ୍ତ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ନିଜର କ୍ୱାର୍ଟରକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

'ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ବିଷର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଘଟିଅଛି ।' ଏହା ହିଁ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା । କିନ୍ତୁ ତାହା ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବାର ଉପାୟ ନ ଥିଲା । କାରଣ ସେ ନିଜ ଆଖିରେ ବିଷର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖି ଆସିଛନ୍ତି । ତେବେ କଣ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ରାତ୍ରିଭୋଜନ ସହିତ ବିଷ ଦିଆଯାଇଥିଲା ? ତାହା କି ପ୍ରକାର ବିଷ ହୋଇପାରେ ? ଏହିପରି ନାନା ଚିନ୍ତାରେ ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଗରମ ହୋଇଉଠିଲା । ହଠାତ୍ ତାଙ୍କର ମନେହେଲା ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଉଦ୍ୟାନ ନିକଟରୁ ପାଇଥିବା କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ କଥା । ସେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ଉପରେ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ-ନାହାନ୍ତି । ସେ ନିଜ ବାକ୍ସରୁ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ବାହାର କରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ନଗ୍ନଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ କେତେକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଅକ୍ଷର ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କିଛି ଦେଖିପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ଅଣୁବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ତଳେ ରଖି ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କାଗଜ ଉପରେ କେତେକ ଶ୍ୱେତ-ବର୍ଣ୍ଣ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଲା । ସେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକୁ ଅଦ୍ଭୁତ ସାବଧାନତା ସହକାରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶ୍ୱେତଚୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁଣ୍ଡିକ କାଗଜ ଦେହରେ ଇତସ୍ତତଃ ଭାବରେ ଲାଗି ରହିଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ମନେହେଲା ଶ୍ୱେତଚୂର୍ଣ୍ଣ ଗୁଣ୍ଡିକ ଧବଳ ଶଙ୍ଖୁଆ ହୋଇପାରେ । ସେ ଅତି ସାବଧାନତା ସହକାରେ ଚୂର୍ଣ୍ଣଗୁଣ୍ଡିକ ସଂଗ୍ରହ କରି ପରୀକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ କେମିକାଲ୍ ଏକଜାମିନର

ନିକଟକୁ ପଠାଇ ଦେଲେ । କାଗଜ ଉପରେ ଥିବା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଅକ୍ଷର ଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କୁ ଅବୋଧ୍ୟ ମନେ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ନିଜ ଚେଷ୍ଟାରୁ ବିରତ ହେଲେ ନାହିଁ ।

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକୁ ଅଲ୍ଟ୍ରାଭାଓଲେଟ୍ ଆଲୋକରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କ୍ରମେ ଅକ୍ଷରଗୁଡ଼ିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଉଠିଲା । କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ଉପରେ ଲେଖାଥିଲା, "ସୋମନାଥ ମନ୍ଦିର ଲୁଣ୍ଠନ ଦ୍ୱାରା ମାମୁଦ୍ ବହୁ ଅର୍ଥ କରଗତ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ବୁଝିପାରିଲେ ସେହି କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ କୌଣସି ଗ୍ରନ୍ଥର ହସ୍ତାକ୍ଷର ଖାତାର ଏକ ଅଂଶ ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ ତାହା ଏକାବେଳକେ ଅନାବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ । ସେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକୁ ଯତ୍ନରେ ସାଇତି ରଖିଲେ । ତାଙ୍କର ମନେହେଲା ଯେପରି ସେହି କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ତାଙ୍କୁ ବହୁ ଗୋପନ ତଥ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଦେବା ନିମନ୍ତେ ଅଗ୍ରହୀ ହୋଇ ରହିଛି ।

ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ମାଲଖାନା ଖୋଲି ଅବିନାଶବାବୁଙ୍କର ଅନ୍ତ-ଖୋଳଭିତରୁ ଜବତ କରିଥିବା ଟ୍ରଙ୍କଟି ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସୋହନଲାଲ୍ ନଗ୍ନ ସତ୍ୟ କହୁଛନ୍ତି ଏଥିରେ ତାଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ରହିଲା ନାହିଁ । କାରଣ ଟ୍ରଙ୍କଟିର ଗୋଟିଏ କୋଣ ସାମାନ୍ୟ ଫୁଟି ଯାଇଥିଲା ଓ କେତେକ ସ୍ଥାନରୁ ରଙ୍ଗ ଛାଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର କଥା ସୋହନଲାଲ ସେ ଲୋକଟିର ନାମ ଧାମ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । କିପରି ଭାବରେ ଲୋକଟିକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବେ ଏହାହିଁ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ବିରାଟ ଚିନ୍ତା ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହେଲା ।

ସେଦିନ ସକାଳୁ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ନିଜ କୋଠରୀରେ ବସି କେତେକ ମୋକଦ୍ଦମା ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ କାଗଜପତ୍ର ଦେଖୁଥିଲେ । ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଉପସ୍ଥିତିରେ ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତାଭଙ୍ଗ ହେଲା । ସେ ଅନୁସନ୍ଧିତ୍ସୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହିଲେ । ଅବିନାଶ ବାବୁ ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରି ନିମ୍ନ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ମୋର ଆପଣଙ୍କ ସହିତ କେତେକ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବାର ଅଛି । ତାହା ଏକାନ୍ତ ଗୋପନୀୟ ।" ଏତିକି କହି ଅବିନାଶ ବାବୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଅନାଇଲେ । ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝିପାରି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଦରଜା ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ ଓ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ. "ଆପଣଙ୍କର କ'ଣ କହିବାର ଅଛି କୁହନ୍ତୁ ।"

କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତାକରି ଅବିନାଶ ବାବୁ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ହତ୍ୟା ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ମୋର କେତେକ କଥା କହିବାର ଅଛି । ଅନୁମତି ଦେଲେ କହିବି ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ସହଜ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, 'ପୋଲିସକୁ ନ୍ୟାଯ୍ୟୋଚିତ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ତେଣୁ ଆପଣ ନିଃସଙ୍କୋଚରେ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯାହା ଜାଣନ୍ତି କୁହନ୍ତୁ ।"

ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଅନାଇ ଅବିନାଶ ବାବୁ କହିଲେ, "ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଧନୀ ଥିଲେ । ସେ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ବହୁ ଟଙ୍କା ରଖି ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁର ଦୁଇ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ସେ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ବାର ହଜାର ଟଙ୍କା ଆଣିଥିଲେ । ଟଙ୍କା ଆଣିଲା ବେଳେ ତାଙ୍କର ଭୃତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ଥିଲା । ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ତାଙ୍କର ଭୃତ୍ୟଟିର ନାଟକୀୟ ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ଯଥେଷ୍ଟ ସନ୍ଦେହ

ଜନକ ନୁହେଁକି ? ମୋର ମନେ ହେଉଛି ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କର ଭୃତ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ଦାୟୀ । ସେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ହତ୍ୟାକରି ଟଙ୍କା ତକ ଧରି ପଳାୟନ କରିଛି । ଆପଣ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରନ୍ତୁ । ମୋର ମନେହୁଏ ନିଶ୍ଚୟ ସତ୍ୟ ଆବିଷ୍କୃତ ହେବ ।"

ଅବନୀଶ ବାବୁଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କର ପୂର୍ବର ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତାଧାରା ଗୋଳମାଳ ହୋଇଗଲା । ଏକ ନୂତନ ଚିନ୍ତାଧାରା ତାଙ୍କ ମନକୁ ଅଧିକାର କରି ବସିଲା । ସେ କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବ ରହି ଉତ୍ତର ଦେଲେ, "ମୁଁ କୌଣସି ସଠିକ ମତାମତ ଦେଇ ନପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଦିଗରେ ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବି । ଆପଣ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରହିପାରନ୍ତି ।"

—ପାଞ୍ଚ—

ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ଓ ଗୋବିନ୍ଦ ଦୁହିଁଙ୍କର ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ବିବରଣୀ ଏକ ସାଙ୍ଗରେ ପହଞ୍ଚିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଆଗ୍ରହ ସହିତ ରିପୋର୍ଟ ଦୁଇଟି ପଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗୋବିନ୍ଦର ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ବିବରଣୀରେ ଲେଖାଥିଲା, 'ଶରୀରରୁ ବହୁରକ୍ତ କ୍ଷୟ ଦ୍ୱାରା ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଅଛି । କପାଳରେ ଥିବା କ୍ଷତ ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ଘଟିଅଛି ଏବଂ ତାହାହିଁ ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହୋଇପାରେ ।"

ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ବିବରଣୀରେ ଲେଖା ଥିଲା, "ଶରୀରରେ ଥିବା କ୍ଷତ ମୃତ୍ୟୁପରେ ଘଟିଅଛି । ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ ଓ

ପାକସ୍ଥଳୀ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଶରୀର ଭିତରୁ ବହୁ ରକ୍ତ କ୍ଷୟ ଦ୍ୱାରା ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଅଛି । ରସାୟନ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖାଗଲା ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ସଂରକ୍ଷିତ କେମିକାଲ୍ ଏକ୍ଜାମିନରଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇଦେଲେ । ଟ୍ରଙ୍କ ଉପରୁ ମିଳିଥିବା ଟିପଚିହ୍ନର ଫଟୋ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟିପଚିହ୍ନ ଦପ୍ତରକୁ ପଠାଇ ଦିଆଗଲା ।

ଅବସନ୍ନ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ରକ୍ତିମ ଆଲୋକ ଉପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଜମି ଆସୁଥିଲା ସନ୍ଧ୍ୟାର ଅନ୍ଧକାର । ଅନ୍ଧକାର ଘନୀଭୂତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ଝଡ଼ର ବେଗ ବଢ଼ି ଚାଲିଥିଲା । ଆକାଶର ପଶ୍ଚିମ କୋଣରେ ଜମି ଆସୁଥିଲା ମେଘର ଭୀଷଣ ଭେଳା । ଅଶୁ ବୃଷ୍ଟିର ସମ୍ଭାବନା ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ବ୍ଲାକକୁ ସଙ୍ଗରେ ଧରି ସହରର ପଶ୍ଚିମ ଧାରରେ ଥିବା ଜନଶୂନ୍ୟ ରାସ୍ତା ଉପରେ ପଦଚାରଣା କରୁଥିଲେ । କିପରି ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଯୋଗ କରି ସେ ଏହି ହତ୍ୟା ଦୁଇଟିର ଅପରାଧୀକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବେ, ଏହାହିଁ ଥିଲା ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ । ସେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ପଳାତକ ଭୃତ୍ୟକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କଲେ । ଏହିପରି ଶତ ଶତ ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବନାରେ ସେ କ୍ରମେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ଉଠିଥିଲେ । ସହସା ବ୍ଲାକ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ଭୁକିବା ଶୁଣି ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତା ଭଗ୍ନ ହେଲା । ସେ ସମ୍ମୁଖକୁ ଚାହିଁଲେ କ୍ରମ ବର୍ଦ୍ଧମାନ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ସେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ରାସ୍ତା ଧାରରେ ଥିବା ବୁଦାବୁଦିଆ ଜଙ୍ଗଲ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଥିବାର ଦେଖିଲେ । ବ୍ଲାକ ତାଙ୍କର ଆଦେଶକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ଅନ୍ଧକାରରେ ମିଶିଯାଉଥିବା ଲୋକଟି

ଦିଗକୁ ଧାବମାନ ହେଲା । ଲୋକଟି କୁକୁରଟି ତା ଅଡ଼କୁ ଦଉଡ଼ୁଥିବାର ଦେଖି ଦ୍ରୁତଗତିରେ ପଳାୟନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ବ୍ଲାକ୍ ମଧ୍ୟ ନିଜର ଗତି ବଢ଼ାଇଦେଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ବ୍ଲାକକୁ ସାହସ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ତା ପଛରେ ଦଉଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପଳାଉଥିବା ଲୋକଟି ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନଦେଖି ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ନଦୀକୁ ଲମ୍ଫ ଦେଲା । ସୁଶିକ୍ଷିତ ବ୍ଲାକ ନିଜ ଚେଷ୍ଟାରୁ ବିରତ ହେଲା ନାହିଁ । କାଳ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ସେ ମଧ୍ୟ ନଦୀକୁ ଲମ୍ଫ ଦେଲା । ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ସନ୍ତରଣପଟୁ ଥିଲେ । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ସେ ନଦୀର ଗଭୀର ଗର୍ଭଦେଶକୁ ଲମ୍ଫଦେଲେ ଓ ସଂତରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଲୋକଟି ସଂତରଣରେ ଦକ୍ଷ ନଥିଲା । ତେଣୁ କେତେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ଲାକ ଲୋକଟିର ଡାହାଣହାତ କାମୁଡ଼ି ଧରି କୂଳଅଡ଼କୁ ଟାଣିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଲୋକଟି ପ୍ରତିରୋଧ କଲେ ମଧ୍ୟ ଆଗକୁ ଗତି କରିପାରିଲା ନାହିଁ । ଏହି ସୁଯୋଗରେ ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ଲୋକଟି ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚି ତାକୁ ଧରି ପକାଇଲେ ଓ କୂଳକୁ ଆସିବା ନିମନ୍ତେ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ଅଜ୍ଞାବହ ପରି ଲୋକଟି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଳନ କଲା । ଅନ୍ଧକାରରେ ତାକୁ ଚିହ୍ନିବା ସମ୍ଭବ ନଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସେ ଖୁବ ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ବୋଲି ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁଙ୍କର ମନେ ହେଲା । କୂଳକୁ ଉଠିବା ମାତ୍ରେ ଲୋକଟି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିପାରି ନମସ୍କାର କଲା । ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ପଚାରିଲେ, "ତୁମେ କିଏ ? ଏପରି ପଳାଉଥିଲ କାହିଁକି ?"

ଲୋକଟି ଥର ଥର କଣ୍ଠରେ କହିଲା, "ମୋତେ ଚିହ୍ନିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ? ମୁଁ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଚାକର ରମାକାନ୍ତ ।"

ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ । ରମାକାନ୍ତ, ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଭୃତ୍ୟ । ଏପରି ଭାବରେ ପଳାଇବାର କାରଣ କଣ ? ବ୍ଲାଙ୍କ ଲେଟରଟିର ପଛରେ ଗେଡ଼ାଇବାର କାରଣ ମଧ୍ୟ କଅଣ ହୋଇପାରେ ? ତେବେ କଣ ସରଜମିନରେ ଥିବା କୌଣସି ପଦଚିହ୍ନର ଗନ୍ଧ ସହିତ ଲେଟରଟିର ଗନ୍ଧର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଅଛି ? ଅବିନାଶବାବୁ କହିଥିବା କଥା ନିଶ୍ଚୟ ସତ୍ୟ । ତାହାହେଲେ ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ରହସ୍ୟର ଅନ୍ଧକାରମୟ ଦ୍ୱାର ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହେଲା । ସେ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ ରମାକାନ୍ତକୁ କହିଲେ, "ମୋ ସହିତ ଥାନାକୁ ଆସ ।"

ରମାକାନ୍ତ ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଥାନାକୁ ଆସିଲା । ଥାନାରେ ପହଞ୍ଚି ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ରମାକାନ୍ତକୁ ଖଣ୍ଡେ ଶୁଷ୍କ ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ ଆର୍ଦ୍ର ପରିଚ୍ଛେଦ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ରମାକାନ୍ତ ଆଗ୍ରହରେ ସେହି ଆଦେଶ ପାଳନ କଲା ।

କିଛି ସମୟ ଅତିବାହିତ ହେବାପରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କୋମଳ କଣ୍ଠରେ ରମାକାନ୍ତକୁ ପଚାରିଲେ, "ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ୍ ଡ଼ରିଯାଇଛ ? ତା ନହେଲେ ଏପରି ଭାବରେ ପଳାଇ ଗଲ କାହିଁକି ? କିନ୍ତୁ ତୁମର ତ ଭୟ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ।"

ରମାକାନ୍ତ ଥର ଥର ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତୁ, ମୁଁ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ମାରି ନାହିଁ, ମୁଁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ମୁଁ ତ ତୁମକୁ ହତ୍ୟାକାରୀ ବୋଲି କହୁନାହିଁ । ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିଛ ଶ୍ରୀନାଥ

ବାବୁ ମୃତ୍ୟୁର ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବରୁ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ବାରହଜାର ଟଙ୍କା ଅଣିଥିଲେ । ଏହା କଣ ସତ୍ୟ ?"

କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବ ରହି ରମାକାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ତାହା ଏକାବେଳେକେ ସତ । ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ବାର ହଜାର ଟଙ୍କା ଅଣି ଗୋଟିଏ ହୀରାବସା ହାର କିଣିଥିଲେ । ହାରଟି ସେ କାହା ପାଇଁ ଖରିଦ କରିଥିଲେ ମୁଁ ତାହା କହି ପାରିବି ନାହିଁ । ତେବେ ମୋର ମନେ ହେଉଛି ସେ ହାରଟିକୁ ନିଶ୍ଚୟ କାହାକୁ ଦେଇଛନ୍ତି । କାରଣ ମରିବାର ପୂର୍ବଦିନ ହାରଟି ତାଙ୍କର ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଥିଲା । ସେ ଟଙ୍କା କିମ୍ବା ଦାମିକା ଜିନିଷ ନିଜ ବାକ୍ସରେ ରଖୁ ନଥିଲେ । ବରାବର ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ରଖୁଥିଲେ, କାରଣ ସେ ମତେ ଭାରି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ।"

କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବ ରହି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ପଚାରିଲେ, "ତୁମେ କେତେ ବର୍ଷ ହେଲା ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ନିକଟରେ ଥିଲ ?"

ନିମ୍ନ ସ୍ୱରରେ ରମାକାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷରୁ ବେଶୀ ହେବ ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ପୁଣି ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲେ, "ତୁମେ ଯେବେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ଏପରି ସନ୍ଦେହ ଜନକ ଭାବରେ ବୁଲୁଥିଲ କାହିଁକି ଓ ପଳାଇ ଗଲ କାହିଁକି ?"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନରେ ରମାକାନ୍ତ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିମୂଢ଼ ହୋଇ କାନ୍ଦିଉଠିଲା । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ପରି ଜଣେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ହରାଇବା ମୋ ପକ୍ଷେ ଭାରି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ । ସେ ମୋର ବହୁତ ଉପକାର କରିଛନ୍ତି । ସେ ମୋର ଏବଂ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀର ଚଳାଚଳ ପାଇଁ ବହୁ ସମ୍ପତ୍ତି ମଧ୍ୟ ଦାନ କରିଛନ୍ତି । ମୋତେ କେତେ ଜଣ କହିଲେ, ପୋଲିସ

ନିଶ୍ଚୟ ମୋତେ ଗିରଫ କରିବ ଓ ବିଚାରରେ ମଧ୍ୟ ଫାଶୀ ହୋଇଯିବ । ତେଣୁ ମୁଁ ଲୁଚି ଲୁଚି ବୁଲୁଥିଲି ।" ଏତିକି କହି ରମାକାନ୍ତ ପୁଣି କରୁଣ ସ୍ୱରରେ କ୍ରନ୍ଦନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲଗିଲେ । ଚତୁର ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ମନେହେଲା ରମାକାନ୍ତର କଥା ସତ୍ୟ ହୋଇ ପାରେ । ସେ ବ୍ଲାକକୁ ଡାକି ଆଣି ରମାକାନ୍ତ ନିକଟରେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ । ବ୍ଲାକକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ରମାକାନ୍ତ ପୁଣି କାନ୍ଦି-ଉଠିଲା ଓ ବ୍ଲାକର ଦେହ ଆଉଁସିବାକୁ ଲାଗିଲା । କୃତଜ୍ଞ ଭୃତ୍ୟପରି ବ୍ଲାକ ମଧ୍ୟ ରମାକାନ୍ତର ପାଦ ଚାଟିବାକୁ ଲାଗିଲା ଓ ମଝିରେ ମଝିରେ କରୁଣ ସ୍ୱରରେ ବୋବାଇ ବାକୁ ଲାଗିଲା । ଯେପରି ସେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଅନୁପସ୍ଥିତି ରମାକାନ୍ତକୁ ଜଣାଇ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା । ଏପରି ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ଦୃଶ୍ୟରେ ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ ତନ୍ମୟହୋଇପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କର ମନେହେଲା ରମାକାନ୍ତ କେବେ ହେଲେ ଅପରାଧୀ ନୁହେଁ । କାରଣ ସେ ଅପରାଧୀ ହୋଇଥିଲେ ବ୍ଲାକ କେବେହେଲେ ତା ନିକଟରେ ଏପରି ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରି ନ ଥାନ୍ତା । କେବଳ ରମା-କାନ୍ତକୁ ଚିହ୍ନିପାରି ବ୍ଲାକ ତାର ପଛ ଉଧାବନ କରିଥିଲା । ତଥାପି ନିଜର ସନ୍ଦେହମୋଚନ ମନ୍ତ୍ରେ ସେ ରମାକାନ୍ତର ଅଙ୍ଗୁଳି ଓ ପାଦର ଛାପନେଇ ସରଜମିନରୁ ମିଳିଥିବା ଅଙ୍ଗୁଳି ଓ ପାଦଚିହ୍ନ ସହିତ ମିଳାଇ ବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାହା ଏକା ବେଳେକେ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମନରେ ନିଶ୍ଚିତ ଧାରଣା ହେଲା, ରମା-କାନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, କେବଳ ଭୟରେ ପଳାୟନ କରିଥିଲା । ସେ ହତ୍ୟା କାରୀ ହୋଇଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ସହର ତ୍ୟାଗକରି ଚାଲିଯାଇଥାନ୍ତା । ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ଶୁଣ ରମାକାନ୍ତ, ମୁଁ

ତୁମକୁ କେତୋଟି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବି । ମୋର ଆଶା, ତୁମେ କୌଣସି ସତ୍ୟ ଲୁଚାଇବ ନାହିଁ । ତୁମେ କହି ପାରିବ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ସେହି ହାର କେଉଁଠାରୁ କିଣିଥିଲେ ?''

ରମାକାନ୍ତ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ସେହି ହାର ବଜରଙ୍ଗ ଲାଲ ଦୋକାନରୁ କିଣିଥିଲେ ।"

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ସହଜ ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲେ, "ଅଚ୍ଛା ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ କିଏ ଯିବା ଆସିବା କରନ୍ତି ତୁମେ କହି ପାରିବ ?"

ନିମ୍ନ ସ୍ୱରରେ ରମାକାନ୍ତ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ଅତି ସରଳ ଓ ବନ୍ଧୁସ୍ନେହୀ ଲୋକ ଥିଲେ । ତେଣୁ ସହରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ପ୍ରାୟ ତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଆସନ୍ତି ।"

କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବରେ କଟିଗଲା ପରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅଳ୍ପ ହସି ଉଠି କହିଲେ, "ରମାକାନ୍ତ, ତୁମେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ । ତୁମେ ବର୍ତ୍ତ-ମାନ ଯାଇପାର ।"

ରମାକାନ୍ତ ଚାଲିଗଲା ପରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମନରେ ନାନା ଚିନ୍ତା ଉଦୟ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ତାଙ୍କର ନିଶ୍ଚିତ ଧାରଣା ହେଲା, ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ ସେ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ସେହି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ କୌଣସି ସାଧାରଣ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ନୁହେଁ । କାରଣ ବାର ହଜାର ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ହୀରାବସା ହାର କୌଣସି ସାଧାରଣ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ ଉପହାର ଦେବା ଏକା-ବେଳକେ ଅସମ୍ଭବ । ପୁଣି ହାରଟି ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଏପରି ଭାବରେ ମୃତ୍ୟୁ ହେବାର କାରଣ କଣ ? ନିଶ୍ଚୟ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପଛରେ ବିରାଟ ରହସ୍ୟ ଲୁଚି ରହିଛି । ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ ସେହି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ ଅନ୍ୟ କେହି ମଧ୍ୟ ଭଲ

ପାଉଥିଲା । ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାଭାବିକ, ଶ୍ରୀନାଥବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ନିମନ୍ତେ ସେହି ଲୋକ ଦାୟୀ । କିନ୍ତୁ ସେହି ଲୋକଟି କିଏ ତାହାହିଁ ଅବିଷ୍କାର କରିବା ଏକାନ୍ତ ଅବଶ୍ୟକ । ଏହି ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତା ଭିତରେ ସେ କେମିକାଲ୍ ଏକଜାମିନରଙ୍କ ରିପୋର୍ଟଟି ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେ ଦେଖିଲେ ପରୀକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ପଠାଇଥିବା ଚୂର୍ଣ୍ଣ ଧବଳ ଶଙ୍ଖ ଅ ବୋଲି କେମିକାଲ୍ ଏକଜାମିନର ମତ ଦେଇଛନ୍ତି । ତେବେ ବିଷ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରାହିଁ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି ।

ସ୍ଥାନୀୟ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବହୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରେ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ସର୍ଜନ ହୀରେନ ବାବୁଙ୍କ ଠାରୁ ସେ ଜାଣି ପାରିଲେ, ଜଣେ ବଙ୍ଗାଳୀ ଭଦ୍ରଲୋକ ତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଦିନେକ ପୂର୍ବରୁ ଚିକିତ୍ସା ନିମନ୍ତେ ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣବାହୁରେ କ୍ଷତ ଥିଲା । କ୍ଷତ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତର ଧରଣର । ବହୁ ଅନୁରୋଧ ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ଆହତ ଭଦ୍ରଲୋକ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ଭର୍ତ୍ତିହେବା ନିମନ୍ତେ ସମ୍ମତ ହେଲେନାହିଁ । ତେଣୁ ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା ପରେ ସେ ଚାଲିଗଲେ ।

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମନରେ ନୂତନ ଆଶାର ଉଦୟ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତା କରି ପଚାରିଲେ, "ଅଚ୍ଛା ଡାକ୍ତର ବାବୁ, ସେହି ଲୋକର ବୟସ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ପାରିବେ କି ?"

ହସିଉଠି ହୀରେନ୍ ବାବୁ କହିଲେ, "ନିଶ୍ଚୟ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ ଦୁଇ ଚାରିଥର ଏହି ସହରରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିଛି । ମୋର ଠିକ ମନେ ହେଉଛି ମୁଁ ଥରେ ସହରର ଉତ୍ତର ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ବେଶ୍ୟା ପଡ଼ାକୁ ଗୋଟିଏ ନିମୋନିଆ ରୋଗୀ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଥିଲି । ସେହି ଲୋକଟା ଅତ୍ୟଧିକ ମଦ୍ୟପାନ କରି ବେଶ୍ୟାପଡ଼ାର ଗୋଟାଏ ଗଳିରେ ବୁଲୁଥିଲା । ମୁଁ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇଥିଲେ

ଲୋକଟା ଠିକ ମୋର ଉପରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥାନ୍ତା । ସେ ଦେଖିବାକୁ ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ, ଉଚ୍ଚତା ପ୍ରାୟ ୫ ଫୁ ୮ ଇଞ୍ଚ ହେବ । ବର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ୟାମଳ, ବୟସ ପ୍ରାୟ ପଞ୍ଚତ୍ରିଶ ହେବ ।" ଏତିକି କହି ହୀରେନ୍ ବାବୁ ଅକ୍ଟ୍ରୋର ରେଜିଷ୍ଟାରଟି ଆଣି ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଦେଖିଲେ ଅକ୍ଟ୍ରୋର ରେଜିଷ୍ଟାରରେ ଲୋକଟିର ନାମ ଭୂପେଶ ସରକାର, ଗ୍ରାମ—ଖୁଲ୍‌ନା ବୋଲି ଲେଖାଅଛି । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ବୁଝିପାରିଲେ ରେଜିଷ୍ଟାରରେ ଥିବା ନାମ ଓ ଧାମ ସତ୍ୟ ନୁହେଁ । କାରଣ ହତ୍ୟାକାରୀ କେବେହେଲେ ନିଜର ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଲୋକଟା ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ସାହସୀ ବୋଲି ମନେ ହେଉଛି । ନ ହୋଇଥିଲେ ଦୁଇଟି ହତ୍ୟା କଲାପରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ଚିକିତ୍ସିତ ହେବାକୁ ସେ କେବେହେଲେ ଆସି ନଥାନ୍ତା । ହୀରେନ ବାବୁଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅଦୂରରେ ଥିବା ନଦୀ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ସେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ସୋହାନଲାଲଙ୍କ ଦୋକାନରୁ ଟ୍ରଙ୍କ କିଣିଥିବା ଲୋକର ବର୍ଣ୍ଣନା ହୀରେନ ବାବୁଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଲୋକ ସହିତ ଏକାବେଳକେ ମିଳି ଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ହତ୍ୟା ନିମନ୍ତେ ହତ୍ୟାକାରୀ ଏକରୁ ଅଧିକ ଲୋକର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇଛି । ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକ ହୋଇଥିବେ ।

ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଉଦ୍ୟାନ ନିକଟରୁ ମିଳିଥିବା କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ଧରି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାଇମେରୀ ସ୍କୁଲ ଗୁଡ଼ିକରେ କାଗଜରେ ହସ୍ତାକ୍ଷର ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଧଉଳାଗିରି ପ୍ରାଇମେରୀ ସ୍କୁଲର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ହସ୍ତାକ୍ଷର ଚିହ୍ନି ତାହା ରମେଶ ନାମକ ଜଣେ ଛାତ୍ରର ହସ୍ତାକ୍ଷର ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କଲେ । ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ବୁଝି ପାରିଲେ ରମେଶର

ପିତା ହୃଦୟ ବାବୁ ସେଠାକାର ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକ । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ରମେଶକୁ ଡାକି କୋମଳସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲେ, "ତୁମର ପୁରୁଣା ହସ୍ତାକ୍ଷର ଖାତା ଗୁଡ଼ିକ ତୁମେ ବୋଧହୁଏ ସାଇତି ରଖିଥିବ । କାରଣ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଛାତ୍ର ନିଜର ପୁରୁଣା ଖାତା ଓ ବହିଗୁଡ଼ିକ ଯତ୍ନରେ ସାଇତି ରଖନ୍ତି ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର କଥା ନ ବୁଝିପାରି ରମେଶ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ହଁ, ମୁଁ ମୋର ଖାତାଗୁଡ଼ିକ ସାଇତି ରଖିଛି ।"

ସହଜ ସ୍ୱରରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, "ସେ ଗୁଡ଼ିକ ମୋତେ ଦେଖାଇ ପାରିବ ?"

ଏଥର ରମେଶ ନିରୁତ୍ତରହୋଇ ଛିଡ଼ାହୋଇରହିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ରମେଶର ଭାବରୁ ବୁଝି ପାରିଲେ ସେ ମିଥ୍ୟା କହୁଛି । ସେ ରମେଶର ମୁଣ୍ଡ ଅଉଁସି ଦେଇ କହିଲେ, "ତୁମେ ଡରିଗଲ ବୋଧହୁଏ । ମୁଁ ତୁମ ସ୍କୁଲର ନୂଆ ଇନସ୍ପେକ୍ଟର । ଯେଉଁ ଛାତ୍ର ମାନେ ନିଜର ପୁରୁଣା ଖାତା ଓ ବହି ଯତ୍ନରେ ସାଇତି ରଖିଥିବେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ପୁରସ୍କାର ଦେବି ।"

ଏଥର ଛାତ୍ରଟି କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ରୁଦ୍ଧ ସ୍ୱରରେ ସେ କହିଲା, "ମୁଁ ବରାବର ସାଇତି ରଖୁଥିଲି । ସେଦିନ ଆମ ଘରେ ଚୁଲି ଜଳି ନଥିଲା । ତେଣୁ ମୋର ମା ମୋର ପୁରୁଣା ଖାତାଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଘରପାଖରେ ଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ବିକିକରି ଅଠଅଣା ପଇସା ଆଣିଥିଲେ ।"

ରମେଶର ସ୍ପଷ୍ଟ କଥାରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ତନ୍ମୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସେ ବୁଝିପାରିଲେ ରମେଶ ନିର୍ଭୀକ ସତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି । ଆଶ୍ୱାସନା ଭରା ସ୍ୱରରେ ସେ ରମେଶକୁ କହିଲେ "ଶୁଣ ରମେଶ,

ତଥାପି ମୁଁ ତୁମକୁ ପୁରସ୍କାର ଦେବି । ସେ ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କ ନାମ କ'ଣ ?"

ସହଜ ସ୍ୱରରେ ରମେଶ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ନାରାୟଣବାବୁ ।"

ରମେଶକୁ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା ସମୀଚୀନ ମନେ ନକରି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ଅଚ୍ଛା ତୁମେ ଯାଅ । ତୁମକୁ ପୁରସ୍କାର ଦେବା କଥା ମୁଁ ବିଚାର କରିବି ।"

କାଳ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ନାରାୟଣ ବାବୁଙ୍କ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ନାରାୟଣ ବାବୁ ଜଣେ ରୋଗୀକୁ ଦେଖିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ସେ ଅଭିବାଦନ କରି ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ରୋଗୀଟିକୁ ଦେଖି ସାରିବା ମାତ୍ରେ ନାରାୟଣ ବାବୁ ନମ୍ର ସ୍ୱରରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କୁ କହିଲେ, "କୁହନ୍ତୁ । ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କିପରି ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିବି ?"

ସହଜ ସ୍ୱରରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ମୋର ଦୁଇଟା କୁଇନାଇନ୍ ପିଲ୍ ଆବଶ୍ୟକ ।"

ନାରଣ ବାବୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୁଇଟି କୁଇନାଇନ୍ ପିଲ୍ ବାହାର କରି ଗୋଟିଏ କାଗଜରେ ମୋଡ଼ି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଦେଖିଲେ, ନାରାୟଣ ବାବୁ ଖଣ୍ଡେ ପୁରୁଣା ଖାତାରୁ କାଗଜ ଚିରି ସେଥିରେ କୁଇନାଇନ ପିଲ୍ ଦୁଇଟି ମୋଡ଼ିଦେଇ ତାଙ୍କୁ ଦେଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ତାହା ଏଡ଼ି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ସହଜ ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲେ, "ନାରାୟଣ ବାବୁ, ମୁଁ କେତୋଟି କଥା ଆପଣଙ୍କୁ ପଚାରିବି । ମୋର ଧାରଣା ଆପଣ କୌଣସି କଥା ଗୋପନ ନରଖି ମୋତେ ସତ୍ୟ କହିବେ ।"

ହଠାତ୍ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ନାରାୟଣ ବାବୁ କହିଲେ, "ପଚାରନ୍ତୁ; ମୁଁ କୌଣସି ସତ୍ୟ ଗୋପନ କରିବି ନାହିଁ ।"

ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ପଚାରିଲେ, "ଏଇ ଯେଉଁ ପୁରୁଣା ଖାତା ଗୁଡ଼ିକ ଆପଣ ଔଷଧ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣଙ୍କର ପଡ଼ୋଶୀ ରମେଶର ମା' ଠାରୁ କିଣିଛନ୍ତି ।"

କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବରହି ନାରାୟଣ ବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, "ହଁ, ମୁଁ ତାହା ରମେଶର ମା'ଠାରୁ ଉଚିତ ମୂଲ୍ୟରେ କିଣିଅଛି । ମୁଁ ତ କୌଣସି ଅନ୍ୟାୟ କରିନାହିଁ !"

ସହଜ ସ୍ୱରରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ଆପଣ କୌଣସି ଅନ୍ୟାୟ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ ଅଭିଯୋଗ ଆଣୁନାହିଁ । ତେବେ ବିଷାକ୍ତ ଔଷଧ ବିକ୍ରୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆପଣ ଅନୁମତି ପାଇ-ଛନ୍ତି କି ?"

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନରେ ନାରାୟଣ ବାବୁ ସ୍ତମ୍ଭିତ ହୋଇଗଲେ । କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତାକରି ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, "ମୁଁ ଅନୁମତି ପାଇନାହିଁ । କିମ୍ବା ମୁଁ ବିଷାକ୍ତ ଔଷଧ ବିକ୍ରି ମଧ୍ୟ କରୁନାହିଁ ।"

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନ ପଚାରି ନିଜର ପକେଟରୁ ଖଣ୍ଡେ ଛୋଟ ମଇଳା କାଗଜ ବାହାର କରି ନାରାୟଣ ବାବୁଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଧରି କହିଲେ, "ଦେଖନ୍ତୁ, ଏ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣ ଚିହ୍ନି ପାରିବେ । ଏ ମଧ୍ୟ ରମେଶର ହସ୍ତାକ୍ଷର ଖାତାର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ । ଏଖଣ୍ଡ ଚିହ୍ନି ପାରିଲେ ଆପଣ ବିଷାକ୍ତ ଔଷଧ ବିକ୍ରୟ କରିବା କଥା କେବେହେଲେ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ।"

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ନାରାୟଣ ବାବୁ । ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାର ଉପାୟ ନଦେଖି ସେ ସରଳ ଶିଶୁଟି ପରି ଉତ୍ତର ଦେଲେ,"ମୋତେ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ । ମୁଁ ଭୁଲ୍ କରିଛି । ଆଉ ଭବିଷ୍ୟତରେ କେବେ ଏହି ଭୁଲର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବି ନାହିଁ ।"

ନିମ୍ନ ସ୍ୱରରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ. "ଦେଖନ୍ତୁ ନାରାୟଣ ବାବୁ, ନାଗରିକଙ୍କର ଧନ ଜୀବନ ନିରାପଦ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଆଇନ୍ ର ଜନ୍ମ । ତେଣୁ ଆଇନର ଗତିରେ ବାଧାଦେବା ଶକ୍ତି ମୋର ନାହିଁ । ଦୟାକରି ଆପଣ ଧବଳ ଶଙ୍ଖୁଆ କେତେ ରଖିଛନ୍ତି ମୋତେ ଦେଖାନ୍ତୁ ।"

ନାରାୟଣ ବାବୁ ନୀରବରେ ଅଲମିରା ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟୋଠ ବୋତଲ୍ ବାହାର କରି ଆଣି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖିଦେଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ବୋତଲଟି ପରୀକ୍ଷା କରି ନାରାୟଣ ବାବୁଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, "ଆପଣ ଏଇ ଗୃବଦନ ଭିତରେ କେତେ ଜଣଙ୍କୁ ଏହି ଭୟଙ୍କର ବିଷ ବିକ୍ରୟ କରିଛନ୍ତି ?"

କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତାକରି ନାରାୟଣ ବାବୁ ଉତ୍ତରଦେଲେ, "ମୁଁ ଠିକ୍ ମନେକରି ପାରୁଛି, ଜଣକୁମାତ୍ର ଏହି ବିଷ ବିକ୍ରୟ କରିଛି ।"

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ସହଜ ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲେ, "ସେ ଲୋକଟି କିଏ, ଆପଣ କହି ପାରିବେ ?"

ଉତ୍କଣ୍ଠାଭରା ସ୍ୱରରେ ନାରାୟଣ ବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ,"ସେ ଲୋକର ପରିଚୟ ନ ଜାଣିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେ ଲୋକକୁ ଚିହ୍ନେ । ଏହି ବିଷ ବିକ୍ରୀ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ତାକୁ ସହରରେ ଦୁଇ ତିନି ଥର ଦେଖିଛି । କିନ୍ତୁ ସେ କଣ କାମକରେ ମୁଁ କହିପାରିବି ନାହିଁ । ସେ ବଙ୍ଗଳାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲେ । ଦେଖିବାକୁ ଶ୍ୟାମଳ ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ବେଶ୍ ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ । ଉଚ୍ଚତା ପ୍ରାୟ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ

ସମାନ ହେବ । ମୁଁ ତାକୁ ଦେଖିଲେ ମଧ୍ୟ ଚିହ୍ନି ପାରିବି ।”

ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ନାରାୟଣ ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, “ଏହି ବାଷ କିଣିଲାବେଳେ ସେ ଲୋକ, ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ କିଣିବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା କି ?”

ଶଙ୍କିତ ହୃଦୟରେ ନାରାୟଣ ବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, “ମୁଁ ତାକୁ କିଣିବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ପଚାରିଥିଲି । ସେ ମୋତେ କହିଲେ, ତା ଘରେ ବହୁତ ମୂଷା ଅଛନ୍ତି । ସେହି ମୂଷା ଗୁଡ଼ିକୁ ମାରିବା ନିମନ୍ତେ ସେ ତାହା କିଣୁ କରୁଛି ।”

ନାରାୟଣ ବାବୁଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ କିଛି ନ ପଚାରି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଧବଳ ଶଙ୍ଖ ଓ ବୋତଲ, ପୁରୁଣା ହସ୍ତାକ୍ଷର ଖାତା କବଜ କରି ଥାନାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

—ଛଅ—

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ମନେହେଲା ଡାକ୍ତର ହୀରେନ୍ ବାବୁଙ୍କର କଥା । ସେ କହୁଥିଲେ ହତ୍ୟାକାରୀ ସନ୍ଦେହୀ ଲୋକଟିକୁ ଅତ୍ୟଧିକ ମଦ୍ୟପାନ କରି ସେ ବେଶ୍ୟାପଡ଼ାରେ ବୁଲିବାର ଦେଖିଛନ୍ତି । ସେ ବେଶ୍ୟାପଡ଼ାରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇ-ଥିବାର ଖୁବ୍ ସମ୍ଭାବନା । ଏପରି ସମ୍ବାଦ ସେ ବେଶ୍ୟାପଡ଼ାରୁ

ପାଇବେ ବା କପଟ ? କୌଣସି ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ବେଶ୍ୟାକୁ କିଛି ଧନ ଦେଇ ଏହି ସବୁ ଖବର ଆଣିବାର ସମ୍ଭାବନା ଖୁବ୍ ବେଶୀ । ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଛଦ୍ମବେଶରେ ବେଶ୍ୟା ପଡ଼ାର ଗୋଟାଏ ଗଳିରେ ଭ୍ରମଣ କରୁଥିଲେ । ସେ ଯେଉଁ ଗଳିରେ ଭ୍ରମଣ କରୁଥିଲେ ସେହି ଗଳିମୁଣ୍ଡରେ ଜଣେ ବୟସ୍କା ଗରିବ ବେଶ୍ୟା ବାସ କରୁଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ସଙ୍କୋଚ ନକରି ବେଶ୍ୟାଟିର ଘରକୁ ପଶିଗଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ବେଶ୍ୟା ମନରେ ଆଶାର ଉଦ୍ରେକ ହେଲା । ସେ ତାର ଛିଣ୍ଡା ପୁରାତନ ଶାଢ଼ୀଟିକୁ ସଜାଡ଼ି ନେଇ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ନିକଟରେ ଆସି ଛିଡ଼ାହେଲା । ବେଶ୍ୟାଟିକୁ ଦେଖି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମନରେ ଦୟା ଆସିଲା । ତାଙ୍କର ମନେହେଲା ଯେପରି ଜଣେ ବେଶ୍ୟା ଘରେ ସେ ଛିଡ଼ା ହୋଇନାହାନ୍ତି, ଜଣେ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତବଂଶୀୟା ଭଦ୍ରମହିଳା ସମ୍ମୁଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । ସେ କୋମଳ ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲେ, "ତୁମର ନାମ କଣ ?"

ନିଜର ଭଗ୍ନସ୍ୱରକୁ କୋମଳ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ବେଶ୍ୟାଟି ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ମୋର ନାମ ରମ୍ଭା ।"

ରମ୍ଭାର ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ କରୁଣା ଜାଗି ଉଠିଲା । ସେ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି ଏକାବେଳେକେ ଦୁନିଆରୁ ଲୋପ କରିବା ଉଚିତ୍ । ସେ କେବେହେଲେ ବେଶ୍ୟା ହୋଇ ଜନ୍ମ ହୋଇ ନଥିବ । ସେ ଦରିଦ୍ର ହେଉପଛକେ ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କର କନ୍ୟା କିମ୍ବା ପତ୍ନୀ ହୋଇଥିବ । ଭବିଷ୍ୟତର ସୁଖସ୍ୱପ୍ନରେ ସେ ଦିନେ ଭାସି ବୁଲୁଥିବ । ଗୃହିଣୀ ହେବାର ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା ଦିନେ ତାକୁ ଗୋଟାଏ ଛନ୍ଦଭଙ୍ଗ ସ୍ୱପ୍ନ ଭିତରକୁ ଟାଣି ନେଇଥିବ । ସେହି ସ୍ୱପ୍ନ

ଭିତରେ ସେ ନିଜର ବିରାଟ ସଂସାର କଳ୍ପନା କରିଥିବ । ସୌଭାଗ୍ୟବାନ୍ ସ୍ୱାମୀ, ସୁନ୍ଦର ପୁତ୍ରକନ୍ୟା, ଧନସଂପଦ, କେତେ କଣ । କିନ୍ତୁ କାହିଁ ତାର ସେ ସ୍ୱପ୍ନ । ସମାଜର କରୁଣାପ୍ଲାବନରେ ତାର ସେହି ସ୍ୱପ୍ନ ଏକାବେଳେକେ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯାଇଛି । ଠିକ୍ ବନ୍ୟା ସ୍ରୋତ ସମ୍ମୁଖରେ ଗୋଟାଏ ବାଲିକୁଦ ପରି । ଆଜି ସେ ବେଶ୍ୟା ସମାଜର ଉପହାସ ଭିତରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି ନିଜର ଶେଷ ଜୀବନଟିକୁ । ଥରେ ସେ ରୂପବତୀ ଥିଲା ନିଶ୍ଚୟ । କେତେ ଯୁବକଙ୍କର କଳ୍ପନାର ରସମୟୀ ରମ୍ଭା ଥିଲା । ଥରେ ତାର ରୂପର ପ୍ରଶଂସାରେ କେତେ ଯୁବକଙ୍କର ମୁଖ ମୁଖରିତ ହୋଇ ଉଠିଥିବ । ଆଜି ଏକାବେଳେକେ ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଛି, ଶୀତ ପ୍ରଭାତର ଶିଶିର ପରି । ରମ୍ଭା ସ୍ୱରରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ଚିନ୍ତାଧାରା ଛିନ୍ନ ହେଲା । ରମ୍ଭା କୋମଳ ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ଏଠାରେ ଠିଆ ହେଲେ କାହିଁକି ? ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଲଜ୍ଜିତ ହେଲେ । ସେ ରମ୍ଭା ସହିତ ତାର ଶୋଇବା କୋଠରୀକୁ ଗଲେ । କୋଠରୀ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଜୀର୍ଣ୍ଣଶୀର୍ଣ୍ଣ ପଲଙ୍କ ପଡ଼ିଥିଲା । ପଲଙ୍କ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ପୁରାତନ ଗଦି ପଡ଼ି ରହି ଯେପରି ରମ୍ଭାର ଅତୀତକୁ ଉପହାସ କରୁଥିଲା । ରମ୍ଭା ଟ୍ରଙ୍କ ଖୋଲି ଖଣ୍ଡେ ସଫା ବିଛଣାଚଦର ବାହାର କରି ଗଦି ଉପରେ ବିଛାଇଦେଲା ଓ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କୁ ବସିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୋଧ କଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ନକରି ବସି ପଡ଼ିଲେ । ରମ୍ଭା ପାନ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଇ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ରମ୍ଭାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝି ପାରିଲେ । ସେ କୋମଳ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ରମ୍ଭା, ତୁମେ ଯାହା ଭାବୁଛ ମୁଁ ସେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ଏଠାକୁ

ଅଛିନାହିଁ । ମୁଁ ତୁମକୁ ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥ ଦେବି, ଯଦି ତୁମେ ମୋର ଗୋଟାଏ ଉପକାର କରି ପାରିବ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ କୌଣସି ଅସାଧୁ କାମ କରିବା ନିମନ୍ତେ କହିବି ନାହିଁ ।"

ବିନୀତ ସ୍ୱରରେ ରମ୍ଭା ଉତ୍ତର ଦେଲା, "କୁହନ୍ତୁ, ମୋ ଦ୍ୱାରା ଯେବେ ହୋଇପାରେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ କରିଦେବି ।"

କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତାକରି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇବର୍ଷ ତଳର କଥା । ଜଣେ ବଙ୍ଗାଳି ଭଦ୍ରଲୋକ ମୋ ଠାରୁ ଦୁଇହଜାର ଟଙ୍କା ନେଇଥିଲେ । ଦୁଇବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ନିୟମିତ ଭାବରେ ସୁଧ ଦେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଆଜକୁ ଦୁଇବର୍ଷ ହେବ ସେ ଏକାବେଳକେ ନିରୁଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି । ମୋର ମନେ ହେଉଛି ମୋର ଟଙ୍କା ଫାଙ୍କି ଦେବା ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା । ମୁଁ ଶୁଣିଛି ସେ ବେଳେବେଳେ ଏଠାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିଥିବ ।"

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ କଥାରେ ରମ୍ଭାର ଚକ୍ଷୁରେ କୌତୁକ ଜମି ଆସିଲା । ସେ ରୁକ୍ଷ କଣ୍ଠରେ କହିଲା, "ଆଜକୁ କେତେବର୍ଷ ହେବ ମୋ ଦ୍ୱାରକୁ କେହି ଧନୀଲୋକ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ କେତେବେଳେ କେମିତି ଆସନ୍ତି ସେମାନେ ସ୍ଥାନୀୟଲୋକ । ତେଣୁ କୌଣସି ବିଦେଶୀଲୋକ କଥା ମୁଁ କହିପାରିବି କିପରି ? ଆପଣ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପଚାରନ୍ତୁ ।"

ଶାନ୍ତସ୍ୱରରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ସେ ଭଦ୍ରଲୋକ ତୁମ ଘରକୁ ଆସୁଛନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ କହୁନାହିଁ । ସେ ତୁମର ଏଇ ପଡ଼ାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ତୁମେ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ ମୁଁ ତୁମକୁ ପାଞ୍ଚଶହ ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ଦେବି । ଏଇ ନିଅ ଶହେ ଟଙ୍କା । ପୁଣି ପରେ ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ନିଜର ପକେଟରୁ ଶହେଟଙ୍କା ବାହାରକରି ରମ୍ଭା ହାତରେ ଗୁଞ୍ଜିଦେଲେ । ରମ୍ଭା ନିଜକୁ ବିଶ୍ବାସ କରି ପାରିଲ ନାହିଁ । ତାର ଚକ୍ଷୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଆସିଲା । ସ୍ମିତ ଆଲୋକରେ ସେ ନୋଟ ଗୁଡ଼ିକର ଲୋଭନୀୟ ରୂପ ଦେଖି ପାରୁଥିଲା । ଗତ ଏକବର୍ଷ ଭିତରେ ସେ ଏକଶତ ଟଙ୍କା ଉପାର୍ଜନ କରି ପାରି ନାହିଁ । ଅଥଚ ଏକାବେଳେକେ ଏକଶତ ଟଙ୍କା ! ଏ କ'ଣ ? ସ୍ୱପ୍ନ ନା ସତ୍ୟ !

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କୋମଳ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ରମ୍ଭା, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କିଛି ନାହିଁ । ମୁଁ ତୁମକୁ ଏହା ଦାନସ୍ୱରୂପ ଦେଉନାହିଁ । ମୁଁ ମୋର ଲୁଣ୍ଠିତ ହଜାର ଟଙ୍କା ଫେରି ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ । ତେଣୁ ତୁମକୁ କିଛି ପାରିଶ୍ରମିକ ସ୍ୱରୂପ ଦେଲେ ମୋର ବା କ୍ଷତି କଣ ?"

କୃତଜ୍ଞତାଭରା ସ୍ୱରରେ ରମ୍ଭା କହିଲା, "ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବି । କିନ୍ତୁ ସେ ଲୋକ ଦେଖିବାକୁ କିପରି ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ । ତାର ଫଟୋ ଅଛି ? ଆପଣ ମୋତେ ଦେଲେ ମୁଁ ଚିହ୍ନି ପାରନ୍ତି ।"

ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ତାର ଫଟୋ ମୋ ନିକଟରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଲୋକଟିର ବର୍ଣ୍ଣନାରୁ ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ତାକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିବ । ଲୋକଟାର ବର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ୟାମଳ । ଦେଖିବାକୁ ବେଶ୍ ଉଚ୍ଚ ଓ ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ । ବୟସ ପ୍ରାୟ ପଞ୍ଚିଶ୍‌ରୁ ତିରିଶ ହେବ । ଅନେକ ସମୟରେ ମଦ୍ୟପାନ କରି ଏହି ଗଳିକନ୍ଦିରେ ବୁଲିବାର ଲୋକେ ଦେଖିଛନ୍ତି । ତୁମେ ତାକୁ ଦେଖିଥିବ ବୋଧହୁଏ । ସେ ପ୍ରାୟ ଏଠାକାର କେତେକ ଧନୀ ଲୋକଙ୍କର ସହିତ ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ସ୍ଥାପନ କରିଛି ।"

ରମ୍ଭାର ମୁଖ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଆସିଲା । ତାର କଣ୍ଠରୁ କେତେକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱର ବାହାରି ଆସିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ସେ ସବୁର ଅର୍ଥ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ନିଜକୁ ସଂଯତକରି ରମ୍ଭା କହିଲା, "ଆପଣ ସୁଶୀଲ ବାବୁ କଥା କହୁଛନ୍ତି ? ସେ ବଡ଼ ଭୟଙ୍କର ଲୋକ । ଏ ପଡ଼ାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବେଶ୍ୟା ତାଙ୍କୁ ଭୟକରନ୍ତି । ସେ ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ ବେଶ୍ୟାଘରେ ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରେ ତାର ଇଚ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ । କାରଣ ଭୟରେ ତାଙ୍କୁ କେହି ମନାକରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଆଜକୁ ଦୁଇ ତିନିବର୍ଷ ହେବ ସେ ଏଠାରେ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସବୁଠାରୁ ସେ ଲତାକୁ ବେଶୀ ଭଲ ପାଏ ଓ ତାର ଘରେ ବହୁତ ସମୟ ରହେ ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ସହଜସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ସେ ଯାହାହେଉ, ତୁମେ ଟିକିଏ ଚେଷ୍ଟା କରିବ । ମୁଁ ବରାବର ଏଠାକୁ ଆସୁଥିବି ଏବଂ ତୁମଠାରୁ ବୁଝି ଯାଉଥିବି । ଏଥିପାଇଁ ମୁଁ ତୁମକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ପୁରସ୍କାର ଦେବି ।"

ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ସେଠାରେ ବେଶୀ ସମୟ ନ ରହି ଥାନାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ଦୁଇଦିନ ପରେ ସହରରେ ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ମେଳା ହେବାର କଥା । ସେହି ମେଳାରେ ସହରରୁ ଓ ସହର ବାହାରରୁ ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ସମାଗମ ହୁଏ । ମେଳାଟି ପ୍ରାୟ ଚାରିଦିନ ଧରି ଲାଗି-ରହେ । ସହର ଏବଂ ସହର ବାହାରୁ ଆସିଥିବା ଲୋକ ସମାଗମରେ ସ୍ଥାନଟି ମୁଖର ହୋଇଉଠେ । ବହୁପ୍ରକାର ଦୋକାନରେ ମେଳାଟି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଭ କରେ ।

ସେଦିନର ଆକାଶ ମେଘମୁକ୍ତ ଥିଲା । ମେଳାର ଆରମ୍ଭ । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ବ୍ଲାକ୍‌କୁ ଧରି ମେଳା ଭିତରେ ବୁଲୁଥିଲେ ।

ଦେଖିଲେ ମନେ ହେଉଥିଲା ଯେପରି ସେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟହୀନ ଭାବରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଆଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ ହେଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିର ବେଶଭୂଷାରେ ବିଶେଷ ଚାକଚକ୍ୟ ଥିଲା । ସେ ଯୁବତୀ ଓ ସୁନ୍ଦରୀ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ଯୁବତୀଟି ଖଣ୍ଡିଏ ନୀଳରଙ୍ଗର ସିଲ୍କ ଶାଢ଼ୀ ପରିଧାନ କରିଥିଲା । ବହୁମୂଲ୍ୟ ଅଳଙ୍କାରରେ ତାର ଶରୀର ପୂର୍ଣ୍ଣଥିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ସେ ଯୁବତୀଟିକୁ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ ଚିହ୍ନି ପାରିଲେ । ସେ ଅନ୍ୟ କେହି ନୁହେଁ । ସେ ସହରର ସୁନ୍ଦରୀ ବେଶ୍ୟା ଲତା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଲତାର ନିକଟକୁ ଆସି ତୀକ୍ଷ୍ଣଦୃଷ୍ଟିରେ ତାର ସର୍ବାଙ୍ଗକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିଛି ସମୟ ଏହିପରି କଟିଗଲା ପରେ ସେ ନିଜର ପକେଟରୁ ଗୋଟାଏ ଛୋଟ ପୁଡ଼ିଆ ବାହାର କଲେ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ସାବଧାନତା ସହକାରେ ନିରୀକ୍ଷଣ କରି ସେ ପୁଡିଆଟିକୁ ଖୋଲିଲେ । ପୁଡ଼ିଆ ଭିତରେ ଖଣ୍ଡେ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ସିଲ୍କ ସୂତା ଥିଲା ।

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ବ୍ଲାକର ମୁଣ୍ଡ ଅଣ୍ଡିସିଦେଇ ସୂତା ଖଣ୍ଡିକ ତାର ନାକ ପାଖରେ ଧରିଲେ । ବ୍ଲାକ ମନଯୋଗ ସହକାରେ ସୂତା ଖଣ୍ଡିକୁ କିଛିକ୍ଷଣ ଆଘ୍ରାଣ କରି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ପୁଣି ଥରେ ବ୍ଲାକର ମୁଣ୍ଡକୁ ଆଉଁସିଦେଇ ଏକପ୍ରକାର ସଂକେତ ଦେଲେ । ବ୍ଲାକ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ଜନ ସମୁଦ୍ର ଭିତରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅସ୍ଥିର ହୃଦୟରେ ବ୍ଲାକର ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମେଳା ଭିତରେ ବ୍ଲାକ ଲକ୍ଷ୍ୟହୀନଭାବରେ ବୁଲିବାକୁ ଲାଗିଲା । ପ୍ରାୟ ଏକ ଘଣ୍ଟାପରେ ବ୍ଲାକର ଚିତ୍କାରରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ଚିନ୍ତା ଭଗ୍ନ ହେଲା । ସେ ଦେଖିଲେ ବ୍ଲାକ୍, ଲତା ପିନ୍ଧିଥିବା ଶାଢ଼ୀର ଗୋଟାଏ

କୋଣ ଧରି ଟାଣିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଲତା ବ୍ଲାକର ମୁହଁରୁ ନିଜର ଶାଢ଼ୀଟି ବାହାର କରିବାକୁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ।

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନକରି ଲତା ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଓ କୃତ୍ରିମ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲେ, "କ୍ଷମା କରିବେ, ମୁଁ ବଡ ଦୁଃଖିତ । ମୁଁ କୁକୁରଟାକୁ ବାନ୍ଧିଦେଇ ଆସିଥିଲି, ବୋଧହୁଏ କେହି ତାକୁ ଫିଟାଇ ଦେଇଛି ।"

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ବ୍ଲାକର ବେକରେ ଥିବା ପଟିଧରି ଟାଣି ଆଣିଲେ । ସ୍ୱରଲ୍ପ ଶିଶୁଟି ପରି ବ୍ଲାକ ଚାଲି ଆସିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁରେ ସଫଳତାର ଦୀପ୍ତି ଫୁଟି ଉଠିଲା ।

କୁକୁରଟିକୁ ଦେଖି ଲତାର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ଆତଙ୍କରେଖା ଫୁଟି ଉଠିଥିଲା । ସେ ନିଜର ଭାବ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ଅଳ୍ପ ହସିଉଠି କହିଲା, "ଯାହାହେଉ, କୁକୁରଟା ମୋର କିଛି କ୍ଷତ କରିନାହିଁ ।"

ବ୍ଲାକକୁ ଧରି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଚାଲି ଆସିଲେ । ବ୍ଲାକର ମୁହଁରେ ଲତାର ଶାଢ଼ୀରୁ ଖଣ୍ଡେ ସୂତା ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲାଗି ରହିଥିଲା । ବ୍ଲାକକୁ ମେଲା ବାହାରକୁ ନେବାପାଇଁ ସେ ଆଗ୍ରହ ସହିତ ସୂତା ଖଣ୍ଡିକ ତା ମୁହଁରୁ ବାହାର କରି ନେଲେ ଓ ଯତ୍ନରେ ସାଇତି ରଖିଲେ ।

ସେଦିନର ଅପରାହ୍ନ ଦର୍ଷାମୁକ୍ତ ନଥିଲା । ମୂଷଳ ଧାରାରେ ବର୍ଷା ପଡୁନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନୀରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ପଡୁଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ନିଜର କୋଠରୀ ବନ୍ଦକରି ଛୋଟିଏ ଟେବୁଲ ନିକଟରେ ବସି ପଡିଲେ । ଅଣୁ ବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ରଟିକୁ ଯଥାସ୍ଥାନକୁ ଆଣି ଗୋଟିଏ ଛୋଟ କାଗଜ ବାକ୍ସ ଦେଇରୁ ସେ ଦୁଇଟି ପୁଡିଆ ବାହାର କଲେ । ପୁଡିଆ ଦୁଇଟି ଖୋଲିବା ମାତ୍ରେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ନୀଳବର୍ଣ୍ଣ ସୂତା ବାହାରି ଆସିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ସୂତା ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଅଣୁ

ବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ତଳେ ରଖି ନିବିଷ୍ଟ ଚିତ୍ତରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିଛିକ୍ଷଣ ପରୀକ୍ଷା କଲା ପରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, "ଏକାବେଳେକେ ଠିକ୍, କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ନାହିଁ । ଏ ଦୁଇଟି ନିଶ୍ଚୟ ଏକା ଶାଢ଼ୀର ସୂତା । ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ମୋର ଧାରଣା ଠିକ ।"

ସୂତା ଦୁଇଖଣ୍ଡ ମଧ୍ୟରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଶ୍ରୀନାଥ ଉଦ୍ୟାନ ମଧ୍ୟରୁ ଓ ଅନ୍ୟ ଖଣ୍ଡିକ ମେଲା ଭିତରେ ବ୍ଲାକର ମୁହଁରୁ ସଂଗ୍ରହ କରା ଯାଇ ଥିଲା ।

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମୁଖ ମଣ୍ଡଳରେ ଗଭୀର ଚିନ୍ତାରେଖା ଫୁଟି ଉଠିଲା । ସେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର କିଛି ପୂର୍ବରୁ ଲତା ନିଶ୍ଚୟ ସେ ଉଦ୍ୟାନରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲା । ନିଶ୍ଚୟ ଏହି ହତ୍ୟା ରହସ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେ ଅନେକ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରି ପାରିବ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହତ୍ୟାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଏହି ହତ୍ୟାରେ ଜଣେ କିମ୍ବା ଜଣକରୁ ବେଶୀ ସମ୍ପୃକ୍ତ ତାହା ମଧ୍ୟ ଜାଣିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଯାହାହେଉ ହତ୍ୟାକାରୀ ଅତି ବେଶୀ ଦୂରରେ ନାହିଁ ।

୨.୯୨୯

—ସାତ—

ଚତୁର୍ଥୀ ଚନ୍ଦ୍ରର ବଙ୍କିମ ରେଖା ଉପରେ ଘନ ମେଘ ଖଣ୍ଡ ମାନ ଜମି ଆସୁ ଥିଲା । ଚକ୍ରବାଳ ଉପରେ ଝଙ୍କୃତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ଝିଙ୍କର ଅବି ସଙ୍ଗୀତ । ସ୍ୱଳ୍ପ ଆଲୋକ ପରିବେଷ୍ଟିତ ଘନ ଅନ୍ଧକାର

ଭିତରେ ଅଦୂରରେ ଥିବା ଦେବଦାରୁ ଗଛ ଗୁଡିକ ଥରେ ଥରେ ଥରି ଉଠୁଥିଲା । କୃଷ୍ଣଧୂସର ଆକାଶରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ନକ୍ଷତ୍ର ନିଷ୍ପ୍ରଭ ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ । ଧୀରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ବୃଷ୍ଟି । ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ବୃଷ୍ଟି ବିନ୍ଦୁ କ୍ରମେ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଲା । ଦୂରରେ ଥିବା ଦେବଦାରୁ ଗଛତଳେ ଝଡ଼ର ଓ ବୃଷ୍ଟିର ବେଗ ଉପରେ ଚୁପ ଦେଇ ଭାସି ଆସିଲା ଜଣେ ଲୋକର ଉଚ୍ଚ ହସ । ଯେପରି ସେହି ହସ ଏକାବେଳକେ ଛନ୍ଦହୀନ କିନ୍ତୁ ଅର୍ଥ ଶୂନ୍ୟ ନୁହେଁ । ହସ ବନ୍ଦ ହେବା ପରେ ଲୋକଟି ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା, "ମୁଁ ଏତିକିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ମୋତେ ଏଥର ଦୁଇଗୁଣ ଦେବାକୁ ହେବ ।" ଏତିକି କହିବା ପରେ ଲୋକଟିର କଣ୍ଠରୁଦ୍ଧ ହେଲା । ଗଳା ସଫା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ସେ ଥରେ ଦୁଇଥର କାଶି ଉଠିଲା ଓ କିଛି ସମୟ ପରେ ଅର୍ଦ୍ଧଭଗ୍ନ ସ୍ୱରରେ ଆରମ୍ଭ କଲା, 'ମୁଁ ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ କରିଛି । ଉପଯୁକ୍ତ ପାରିଶ୍ରମିକ ନପାଇଲେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ଭୟଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପକାଇବି ।" ପୁଣି ଲୋକଟିର କଣ୍ଠରୁଦ୍ଧ ହେଲା । ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଅତିରିକ୍ତ ମଦ୍ୟପାନ କରିଥିଲା । ତେଣୁ କଥା କହିବା ନିମନ୍ତେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ପଡୁଥିଲା । ଲୋକଟି ନୀରବ ହେବାପରେ ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କର କଣ୍ଠ ଶୁଣା ଗଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱର ସଂଯତ, ଗମ୍ଭୀର ଓ ଅନୁଚ୍ଚ ଥିଲା । ସେ ଧୀର ସ୍ଥିର ଭାବରେ କହି ଉଠିଲା, "କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାର ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ ରାଜଦାଣ୍ଡ ନୁହେଁ । କୌଣସି ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନକୁ ଚାଲ । ସେହିଠାରେ ଯାହା କିଛି ସ୍ଥିର କରିବା ।"

ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ଗର୍ଜନ କରି ଉଠିଲା, "ଏଥିରେ ଭୟଭୀତ ହେବାର କାରଣ ଅଛି । ମୁଁ ତ ଅନ୍ୟ କିଛି ଚାହୁଁ ନାହିଁ । ମୁଁ ମୋର ଉପଯୁକ୍ତ ପାରିଶ୍ରମିକ ପାଇଲେ ଏ ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରି ଚାଲି ଯିବି ।

ଯେତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମେ ମୋର ଦାବୀ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ କରିଛ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଏହିପରି ଶିକାର କରୁଥିବି ।” ହଠାତ୍ ଧପାସ କରି ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ ହେଲା । ତାପରେ ଧସ୍ତାଧସ୍ତି ଓ ଆଘାତ ପ୍ରତି-ଘାତର ଶବ୍ଦ ।

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ଗଛତଳେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ । ସେ ସମସ୍ତ ଶୁଣି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ଘଟଣାକୁ ହେସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ତାଙ୍କର ନୀତି ବିରୁଦ୍ଧ ଥିଲା । ସେ ଦ୍ରୁତ ପଦରେ ଘଟଣା ସ୍ଥଳକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ନିଜର ଟର୍ଚ୍ଚ ଆଲୋକ ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ ଦେଖିଲେ ଲତାର ଦ୍ୱାର ସମ୍ମୁଖରେ ଜଣେ ଲୋକ ଅଚେତନ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ରହିଛି । ସେ ଲୋକଟିକୁ ଚିହ୍ନିବା ନିମନ୍ତେ ବସି ପଡ଼ି ତାର ମୁଖ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଯାହା ଦେଖିଲେ ସେଥିରେ ସେ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଅବିନାଶ ବିବୁଧଜଦଣ୍ଡର ଧୂଳି ଉପରେ ଅଚେତନ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲେ । ତାଙ୍କର କପାଳରେଥିବା ଏକ କ୍ଷତରୁ ରକ୍ତସ୍ରାବ ହେଉଥିଲା । ଲତାର ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ଥିଲା । ନିକଟରେ ଅନ୍ୟ କେହି ନ ଥିଲେ ।

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଲତାର ଦ୍ୱାରଦେଶରେ କରାଘାତ କରି ଦ୍ୱାର ଖୋଲିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ଧୀରେ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିଗଲା । ଲତା ଗୋଟିଏ ଆଲୋକ ଧରି ବାହାରି ଆସିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କୁ ଉଠାଇ ନେଇ ଲତାର କୋଠରୀରେ ପଡ଼ିଥିବା ଗୋଟାଏ ଖଟ ଉପରେ ଶୁଆଇ ଦେଲେ । ଲତାକୁ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କ ଶୁଶ୍ରୂଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୋଧ କରି ସେ ବାହାରକୁ ଆସି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ କେଉଁଠାରେ କାହାକୁ ଦେଖିଲେ

ନାହିଁ । ସେ ହତାଶ ହୋଇ ଲତାର କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ଫେରିଆସିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ଲତା ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କ କପାଳରେ ଗୋଟାଏ ପଟି ଭିଡ଼ିଦେଇ ରକ୍ତସ୍ରାବ ବନ୍ଦ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ରକ୍ତସ୍ରାବ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କର ସଂଜ୍ଞା ଫେରିଆସିଲା । ସେ ଚକ୍ଷୁଖୋଲି ଲତାକୁ ତାଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ବସିଥିବାର ଦେଖି ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ । ଲତା ଚକ୍ଷୁଦ୍ୱାରା ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କୁ ସଙ୍କେତ କଲା । କିନ୍ତୁ ତାହା ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ତୀକ୍ଷ୍ଣଦୃଷ୍ଟି ଏଡ଼ି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ନିଜର ଭାବ ଗୋପନ କରି ନୀରବ ରହିଲେ । ଅବିନାଶ ବାବୁ ଲତାର ସଙ୍କେତ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ପୁଣି ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲେ, "ବଦମାସ୍, ସଇତାନ୍ । ମୁଁ ତାକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶାସ୍ତି ଦେବି । କେଉଁଆଡ଼େ ଗଲା ସେଇ ସଇତାନ୍ ନକୁଳ ?"

ଏଥର ଲତା ନିଶ୍ଚେଷ୍ଟ ରହି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ କୋମଳ ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ଏପରି ଚିତ୍କାର କର ନାହିଁ, ତୁମର ରକ୍ତସ୍ରାବ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନ୍ଦ ହୋଇନାହିଁ । ନିକଟରେ ତୁମର ସ୍ଥାନୀୟ ପୋଲିସ ଅଫିସର ବସିଛନ୍ତି । ସେ ନଥିଲେ ତୁମର ଅବସ୍ଥା କଅଣ ହୋଇଥାନ୍ତା କେଜାଣି ।"

ନିଜର ଚତୁରତା ଦ୍ୱାରା ଲତା ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କୁ ସାବଧାନ କରି ଦେଲା । ଅବିନାଶ ବାବୁ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ଉଠିଲେ ଓ ଥରେ ମାତ୍ର ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ନୀରବ ରହିଲେ । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଲତା ଉପରେ ମନେ ମନେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲେ । କିନ୍ତୁ କିଛି କହିବାର ଉପାୟ ନ ଥିଲା । ତଥାପି ସେ ବୁଝିପାରିଲେ, ଅବିନାଶ ବାବୁ ଉତ୍ତେଜନାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ

କୌଣସି ଏକ ଗୁପ୍ତ ରହସ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରି ଆସୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଲତାର ସଙ୍କେତରେ ସେ ନୀରବ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସେହି ରହସ୍ୟ ସହିତ ଲତାର ସମ୍ପର୍କ କଅଣ ହୋଇପାରେ ? ସେହି ରହସ୍ୟ ବା କଅଣ ? ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ କିଏ ? ଏହିପରି କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ତାଙ୍କ ମନରେ ବାରଂବାର ଉଠିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ପ୍ରଶ୍ନ ଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋଚନା ଯେତିକି କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ସେପରି ସେତିକି ଜଟିଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ସେଠାରେ ବେଶୀ ସମୟ ରହିବା ଉଚିତ ମନେ ନ କରି ଲତାକୁ କହିଲେ, "ମୋର ବହୁତ କାମ ଅଛି । ତେଣୁ ମୁଁ ଏଠାରେ ବେଶୀ ସମୟ ରହି ପାରିବି ନାହିଁ । ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କର କ୍ଷତ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତର ନୁହେଁ । ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ହେଲେ ନିଜ ଗୃହକୁ ପଠାଇ ଦେଇ ପାରିବତ ?"

ନିଃସଙ୍କୋଚ ହୃଦୟରେ ଲତା କହିଲା, "ଆପଣ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ସେ ସମସ୍ତର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବି ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତାକରି କହିଲେ, "ସାବଧାନ; ରାତିରେ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କୁ ବାହାରକୁ ଯିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବନାହିଁ । କାରଣ ପୁଣି କିଛି ବିପଦ ଘଟିପାରେ । କେହି ଡାକିଲେ ରାତିରେ ମଧ୍ୟ ଦ୍ୱାର ଖୋଲିବ ନାହିଁ ।" ଲତା ଓ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କୁ ସନ୍ଦେହ କରିବାର ଅବକାଶ ନ ଦେଇ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେଲେ ।

ସେ ଦିନ ସକାଳୁ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ସ୍ଥାନୀୟ ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟରଙ୍କ ସହିତ ଗଭୀର ଆଲୋଚନାରେ ରତ ଥିଲେ । ନିମ୍ନସ୍ୱରରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ଦେଖନ୍ତୁ ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟର ବାବୁ, ମୋ.ତେ କେବଳ ଏତିକି ଆବଶ୍ୟକ, ଲତା ଓ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କ ନାମରେ

ବାହାରୁ ଯେଉଁ ଚିଠି ଗୁଡ଼ିକ ଆସିବ ଅନ୍ତତଃ ମୋତେ ନଦେଖାଇ ଅପଣ ସେ ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେବେ ନାହିଁ ।"

ସହାସ୍ୟ ବଦନରେ ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟର କହିଲେ, "ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଅପଣଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବି । ଅପଣ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ରୁହନ୍ତୁ, ସେପରି କୌଣସି ଚିଠି ମୁଁ ଅପଣଙ୍କୁ ନ ଦେଖାଇ ପଠାଇବି ନାହିଁ ।"

ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟରଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଥାନାକୁ ଫେରି ଅସିଲେ ।

ରାତି ପ୍ରାୟ ଦୁଇଟା । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ନୀରବ । ବେଶ୍ୟା ପଲ୍ଲୀର ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ଘରୁ କେବଳ ଶୁଣା ଯାଉଥିଲା ଛନ୍ଦହରା ସଙ୍ଗୀତ । ଯେପରି ତୀବ୍ର ସେହିପରି ବିରକ୍ତିକର । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଲତାର ଦ୍ୱାର ଦେଶରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ଦ୍ୱାରରେ ମୃଦୁ ଆଘାତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଭିତରୁ କୋମଳ କଣ୍ଠରେ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଲା, "କିଏ" ?

ନିମ୍ନ ସ୍ୱରରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, "ମୁଁ ସ୍ଥାନୀୟ ଥାନା ଅଫିସର । ଦ୍ୱାର ଖୋଲ ।"

ଧୀରେ ଦ୍ୱାରଟି ଖୋଲିଗଲା । ଅସମୟରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଲତା ସ୍ତମ୍ଭିତ ହୋଇଗଲା । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ତା'ର ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, "ଏପରି ଅସମୟରେ ଅପଣ···

କୋମଳ ସ୍ୱରରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ଭୟ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ମୁଁ ତୁମଠାରୁ କେତେକ ବିଷୟ ବୁଝିବାକୁ ଚାହେଁ । ମୋର ଆଶା ତୁମେ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ ମୋର ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେବ ।"

ଇତଃସ୍ତତଃ ହୋଇ ଲତା କହିଲା, "ମୁଁ ଜାଣିଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଅପଣ ଯାହା ପଚାରିବେ ଉତ୍ତର ଦେବି ।"

ନିକଟରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଚଉକି ଉପରେ ବସି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଲତାକୁ ବସିବା ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ଉପ୍ରୁକ୍ତ କପୋତୀଟି ପରି ଲତା ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ନିକଟରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଚଉକିରେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତା କରି ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, "ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ତୁମର ପରିଚୟ ଆଜକୁ କେତେ ଦିନ ହେବ ?"

"ପ୍ରାୟ ଆଠ ବର୍ଷରୁ ବେଶୀ ହେବ । ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ସେ ନିଜେ ମୋ ଘରକୁ ଆସିଲେ, ଆଉ ମୋତେ ଖୁବ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ।"

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ପଚାରିଲେ, "ସେ ନିଶ୍ଚୟ ତୁମକୁ ଖୁବ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ନୀରବ ରାତିରେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନରେ ତୁମେ ତାଙ୍କ ସହିତ ବାରମ୍ବାର ଦେଖା କରୁଥିଲ । ଏହାର କାରଣ କଣ ?"

"ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ଅତି ଭଦ୍ରଲୋକ ଥିଲେ । ମୋ ସହିତ ତାଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ଯେପରି କେହି ଜାଣି ନପାରନ୍ତି ସେଥି ନିମନ୍ତେ ସେ ସବୁବେଳେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ଏପରିକି ସେ ଏ ବିଷୟ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଭୃତ୍ୟଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଗୋପନ ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ।"

"ଅନ୍ଧାରି ରାତିରେ ସେହି ଉଦ୍ୟାନକୁ ଏକାକୀ ଯିବା ତୁମ ପକ୍ଷେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ତୁମ ସହିତ ନିଶ୍ଚୟ ସେଠାକୁ କେହି ଯାଉଥିବ ?"

"ମୁଁ ପ୍ରାୟ ସେଠାକୁ ଏକାକିନୀ ଯାଉଥିଲି । କାରଣ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ତାହାହିଁ ଆଦେଶ ଥିଲା ।"

"ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ସତ୍ୟ ଗୋପନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛ ।

ମୋ ନିକଟରେ ସତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କଲେ ତୁମର କୌଣସି କ୍ଷତି ହେବ ନାହିଁ ।"

"ମୁଁ ସତ୍ୟ ଗୋପନ କରୁ ନାହିଁ । ମୋ ସହିତ କେବଳ ମୋର ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଭୃତ୍ୟ ... ... –" ଏତିକି କହି ହଠାତ୍ ଲତା ନୀରବ ରହିଲା ।

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ପଚାରିଲେ, "ମୋ ନିକଟରେ କୌଣସି କଥା ଗୋପନ କଲେ ତୁମର କ୍ଷତି ହେବ । ମୁଁ ତୁମକୁ କିଛି କହିବା ନିମନ୍ତେ ବାଧ୍ୟ କରିବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୋର ସନ୍ଦେହ ଦୂର କରିବା ତୁମର ପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।"

"ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ସତ୍ୟ କହିବି । ମୁଁ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣେ ନାହିଁ ।"

"ମୁଁ କେତେବେଳେ କହିଲି ତୁମେ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣ ବୋଲି ? ମୁଁ ପଚାରୁଛି ତୁମେ ସେହି ଉଦ୍ୟାନକୁ ଗଲାବେଳେ ତୁମ ସହିତ ଅନ୍ୟ କିଏ ଯାଇଥିଲା ?"

"ମୋ ସହିତ ମୋର ଚାକର ନକୁଳ ଯାଇଥିଲା ।"

"ନକୁଳ କିଏ ? ଏବଂ ତାର ଘର କେଉଁଠାରେ ?"

"ମୁଁ ସତ୍ୟ କହୁଛି ତାର ଘର କେଉଁଠି ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏତିକି ଜାଣେ ସେ ଏ ସ୍ଥାନର ଲୋକ ନୁହେ । ସେ ବହୁ ସମୟରେ ବଙ୍ଗଳାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରେ ।"

"ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର ପରଦିନ ନକୁଳ ଏଠାକୁ ଆସିଥିଲା ?"

"ହଁ ସେ ଏଠାକୁ ଆସିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ରହି ଚାଲିଗଲା । ତାପରେ ସେ ଏଠାକୁ ଆସେ ନାହିଁ ।"

"ନକୁଲର ଦକ୍ଷିଣ ବାହୁରେ କ୍ଷତ ଥିବାର ତୁମେ ଦେଖିଛ ।"

"ମୁଁ ତାକୁ ସେ ବିଷୟରେ ପଚାରିଥିଲି । ସେ କହିଲା, ପଡ଼ିଯାଇ ସେପରି କ୍ଷତ ହୋଇଛି ।"

"ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ମଦ୍ୟ ପାନ କରୁଥିଲେ ?"

"ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ସବୁବେଳେ ମଦ୍ୟପାନ କରୁ ନ ଥିଲେ । କେତେବେଳେ ଇଚ୍ଛା ହେଲେ ସେ ମଦ୍ୟପାନ କରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ କେବେ ମାତାଲ ହେବାର ମୁଁ ଦେଖିନାହିଁ ।"

"ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ତୁମର ଆଉ କାହା ସହିତ ପରିଚୟ ଥିଲା ?"

"ସେ କଥା ମୋର ଠିକ ମନେ ନାହିଁ ।"

"ଯେଉଁ ରାତିରେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଲା, ତୁମେ ସେହି ରାତିରେ ଉଦ୍ୟାନକୁ ଯାଇଥିଲ ?"

"ମୋର ଶରୀର ଅସୁସ୍ଥ ଥିବାରୁ ମୁଁ ଯାଇ ପାରି ନଥିଲି ।"

"ମୁଁ ଥରେ କହିଛି ସତ୍ୟ ଗୋପନ କଲେ ତୁମର କ୍ଷତି ହେବ । ତୁମେ ସେହି ରାତିରେ ଗୋଟିଏ ନୀଳ ସିଲ୍କ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧି ଉଦ୍ୟାନକୁ ଯାଇଥିଲ । ଉଦ୍ୟାନରୁ ଫେରିବା ବେଳେ ଶାଢ଼ୀର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଉଦ୍ୟାନ ଦ୍ୱାରରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗିଯାଇ ଥିଲା ।"

ଭୟଭୀତ ହୋଇ କହିଲା- "ହଁ, ମୁଁ ମୋର ନୀଳ ଶାଢ଼ୀଟି ପିନ୍ଧି ଯାଇଥିଲି ।"

"ମୃତ୍ୟୁର ଦିନେ କିମ୍ବା ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ତୁମକୁ ଗୋଟିଏ ବହୁମୂଲ୍ୟ ହାର ଉପହାର ଦେଇଥିଲେ ?"

"ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ମାଗି ନ ଥିଲି । ସେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ମୋତେ ଦେଇ ଥିଲେ ।"

"ଯେଉଁ ରାତିରେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା ସେ ରାତିରେ ନକୁଳ ମଧ୍ୟ ତୁମ ସହିତ ଉଦ୍ୟାନକୁ ଯାଇଥିଲା । ଶ୍ରୀ ନାଥ ବାବୁ ସେ ରାତିରେ ମଦ୍ୟ ପାନ କରିଥିଲେ ?"

ଲତା—"ହଁ, ସେ ଅଳ୍ପ ମଦ୍ୟ ପାନ କରିଥିଲେ । ମଦ୍ୟ ପାନ କଲା ପରେ ସେ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ନକୁଳ ମୋତେ ଉଦ୍ୟାନରୁ ବାହାରି ଯିବା ନିମନ୍ତେ କହିଲା । ଆଉ ମଧ୍ୟ କହିଲା ସେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ତାଙ୍କର କୋଠରୀରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିବ । ମୁଁ ଚାଲି ଆସିଲି ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତାକରି କହିଲେ, "ଧନ୍ୟବାଦ, ମୁଁ ଯାଉଛି । ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ପୁଣି ଆସିବ ।" ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ବାହାରି ଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲତା ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ କଲା ।

—ଆଠ—

ସକାଳ ନଅ ଘଣ୍ଟା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ନିଜର କୋଠରୀ ଭିତରେ ବସି ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ ଥିଲେ । ନାନା ଚିନ୍ତାରେ ତାଙ୍କର ମନ

ସ୍ୱାସକାନ୍ତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ତାଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ବାରମ୍ବାର ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ ଉଠୁଥିଲା । ପ୍ରଶ୍ନ ଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ଜଟିଳ ତାର ସମାଧାନ ମଧ୍ଯ ସେହିପରି ଜଟିଳ ମନେ ହେଉଥିଲା । ସେ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ, ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ହତ୍ୟାକାରୀ କିଏ ? ତେବେ କଣ ନକୁଳ ? ଏହି ହତ୍ୟାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କଣ ହୋଇ ପାରେ ? ନକୁଳ ପରି ଜଣେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟହୀନ ମଦ୍ୟପ କେବେହେଲେ ପ୍ରେମ ପାଇଁ ଏ ହତ୍ୟା କରି ନ ପାରେ । ତେବେ କଣ ପାଇଁ ? ତେବେ କଣ ଏ ହତ୍ୟା କରିବା ନିମନ୍ତେ ନକୁଳକୁ କେହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛି ? କିଏ ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକାରୀ ?

ହଠାତ୍ ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟର ବାବୁଙ୍କର ଡ଼ାକରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ଚିନ୍ତାଭଗ୍ନ ହେଲା । ସେ ବାହାରକୁ ଆସି ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟରଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ କରି ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ଦୁହେଁ ବସିଲା ପରେ ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟର ନିମ୍ନ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ଏକାବେଳକେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଚିଠି । ଖଣ୍ଡେ ଲତା ନାମରେ ଓ ଅନ୍ୟ ଖଣ୍ଡିକ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କ ନାମରେ ।"

ଆଗ୍ରହାନ୍ୱିତ ହୋଇ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ଶତ ଧନ୍ୟବାଦ, କାହିଁ, ଦେଖାନ୍ତୁତ ଚିଠି ଦୁଇଖଣ୍ଡ ।"

ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟର ଦୁଇଖଣ୍ଡ ମୁଦା ଚିଠି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଲଫାଫା ଦୁଇଟିର ଉପରି ଭାଗ ସାବଧାନତା ସହକାରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଲଫାଫା ଉପରେ ଥିବା ମୋହରରୁ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଜାଣି ପାରିଲେ ଚିଠି ଦୁଇଖଣ୍ଡ ମେଦିନୀପୁର ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସରେ ପୋଷ୍ଟିଙ୍ଗ କରାଯାଇଛି । ସେ ନିଜ ପକେଟରୁ ଖଣ୍ଡେ ଛୁରିକାଠି ବାହାର କରି ଲଫାଫା ଦୁଇଟି ସାବଧାନତା ସହକାରେ ଖୋଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଗୋଟି ବୁଇଖଣ୍ଡ ବାହାର କରି ଆଣି ସେ ଦେଖିଲେ, ବୁଇଖଣ୍ଡ ଯାକ ଗୋଟି ବଙ୍ଗଳାରେ ଲେଖା ଓ ଜଣେ ଲୋକ ଦ୍ୱାରା ବୁଇଖଣ୍ଡ ଯାକ ଗୋଟି ଲିଖିତ । ଗୋଟି ଦୁଇ ଖଣ୍ଡର ଅବିକଳ ଅନୁବାଦ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ମତେ ଥିଲା । ଲତା ନିକଟକୁ ଲିଖିତ ପତ୍ରର ଅନୁବାଦ—

ଲତା, ଶେଷଥର ନିମନ୍ତେ ତୁମକୁ ଦେଖା କରି ଅସିଛୁ । ଆଉ ଦେଖା ହେବ କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ । କାରଣ ମୁଁ ସେଠାକୁ ଗଲେ ବିପଦର ଅଶଙ୍କା ଅଛି । ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କୁ ଖବର ଦେବ ସେ ଏପତ୍ର ପାଇବା ମାତ୍ରେ ନିଜର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ରକ୍ଷା କରିବେ । ସେଥିରେ ତ୍ରୁଟି କଲେ ତାଙ୍କର ଅନିଷ୍ଟିତ ଭବିଷ୍ୟତ ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଦାୟୀ ହେବି ନାହିଁ ।

ନକୁଲ—

ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କ ନିକଟକୁ ଲିଖିତ ପତ୍ରରେ ଅନୁବାଦ—

ମହାଶୟ ।

ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଭୃତ୍ୟର ପ୍ରଣାମ ନେବେ । ପୂର୍ବ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଥିବେ । ଅଜକୁ ଛ'ମାସ ପରେ ମୁଁ ନିଜେ ଯାଇଁ ସାକ୍ଷାତ କରିବି । ଏଥିରେ ତ୍ରୁଟି ହେଲେ ଅଜ୍ଞାବହ ଭୃତ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ଅପକର୍ମ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବାଧ୍ୟ ହେବ । ମୋର ଏଠାକାର ଠିକଣା ଜାଣିବାର ଅବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ।

ନକୁଲ—

ଗୋଟି ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ପଢ଼ି ସାରିବା ପରେ ବିଲ୍ଟୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ନିଜର ଶକ୍ତିଶାଳୀ କ୍ୟାମେରା ବାହାର କରି ଗୋଟି ଗୁଡ଼ିକର ଫଟୋ ନେଲେ ଓ ଗୋଟି ବୁଇଟି ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟରଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଦେଲେ । ପୋଷ୍ଟମାଷ୍ଟର ବିଦାୟ ନେବା ପରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ନାନା ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗୋଟି ଦୁଇଟି ତାଙ୍କୁ ଅବୋଧ ମନେ ହେଲା ।

ତଥାପି ସେ ହତାଶ ହେଲେ ନାହିଁ । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଆଶାବାଦୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା ଚିଠି ଦୁଇଖଣ୍ଡ ତାଙ୍କୁ ଏହି ଗୋପନରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବାରେ ନିଶ୍ଚୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । କିନ୍ତୁ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କୁ ଲେଖିଥିବା ଦାବୀ କଣ ହୋଇ-ପାରେ ? ଏତ ସେହି ନକୁଲ, ତେବେ କଣ ଅବିନାଶ ବାବୁ ତା ଠାରୁ ଟଙ୍କା ଋଣ ନେଇଥିଲେ ? ନା, ତା କେବେ ହୋଇ ନ ପାରେ ଅବିନାଶ ବାବୁ ଜଣେ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଧନଶାଳୀ ବ୍ୟକ୍ତି । ସେ କାହିଁକି ଗୋଟିଏ ମଦ୍ୟପ ଖଳ ପ୍ରକୃତି ଲୋକଠାରୁ ଟଙ୍କା ଋଣ ନେବେ ? ନିଶ୍ଚୟ ଏହି ଚିଠିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମହତ୍ । କିନ୍ତୁ ସେ ତ ଆଉ ଛଅମାସ ଅପେକ୍ଷା କରିବେ ନାହିଁ । ଏ ରହସ୍ୟର ଦ୍ୱାର ଅବିଳମ୍ବେ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ନ କଲେ ଶେଷରେ ସମସ୍ତ ପରିଶ୍ରମ ପଣ୍ଡ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି । ଏହିପରି ନାନା ଚିନ୍ତାରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଗରମ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଶେଷରେ ସେ ସ୍ଥିର କଲେ ଅବିଳମ୍ବେ ମେଦିନୀପୁର ଯାତ୍ରା କରି ନକୁଳର ସନ୍ଧାନ ନେବେ ।

ପରଦିନ ସକାଳ । ମେଦିନୀପୁର ପାସେଞ୍ଜରର ଗୋଟିଏ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ଜଣେ ସାଧୁ ବସି ଖଣ୍ଡେ ହିନ୍ଦି ଭଗବତ ଗୀତା ପାଠ କରୁଥିଲେ । ସେ ଯେପରି ଗୀତା ପାଠରେ ତନ୍ମୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଅଶ୍ରୁରେ ଦୁଇଟି ଯାକ ଆଖି ଟଳ ଟଳ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ବସିଥିବା ଯାତ୍ରୀମାନେ ସାଧୁଙ୍କର ଦୀର୍ଘ ଜଟା, ଘନ ଶ୍ମଶ୍ରୁ ଦେଖି ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକଙ୍କର ମନରେ ଭକ୍ତି ଜାଗି ଉଠିଥିଲା । ଜଣେ ପ୍ରୌଢ଼ ସାଧୁଙ୍କ ନିକଟରେ ବସି ବିନୀତ ସ୍ୱରରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, "ମହାତ୍ମା କେଉଁଠାକୁ ଯିବେ ?"

ସାଧୁ ଗୀତାରୁ ଦୃଷ୍ଟି ନ ଫେରାଇ ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ଭଗବାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ କିଏ କେଉଁଠାକୁ ଯିବ କହିବା ଅସମ୍ଭବ; ତେବେ ଗାଡ଼ି ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବ ମୁଁ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇ ପାରେ ।"

ପ୍ରୌଢ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ପଚାରିଲେ, "ଏହି ଟ୍ରେନ୍ ମେଦିନୀପୁର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବ । ତେବେ କଣ ଆପଣ ମେଦିନୀପୁର ଯିବେ ? ସେଠାରେ କେହି ପରିଚିତ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ?"

ସ୍ଥିର ଦୃଷ୍ଟିରେ ପ୍ରୌଢ଼ଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ସାଧୁ କହିଲେ, "ମଙ୍ଗଳ-ମୟଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ରେ କେହି କାହାର ଅପରିଚିତ ନୁହନ୍ତି ।"

ପ୍ରୌଢଙ୍କର ମୁଖରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ଭାବ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ସେ କିଛିକ୍ଷଣ ଚିନ୍ତାକରି କହିଲେ, "ଆପଣଙ୍କ କଥା ଅନୁଯାୟୀ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଆପଣଙ୍କର ପରିଚିତ । ମୋର କୁଟୀରରେ କିଛିଦିନ ଅବସ୍ଥାନ କରି ମୋତେ ପାପରୁ ଉଦ୍ଧାର କରନ୍ତୁ ।"

ସହାସ୍ୟ ବଦନରେ ସାଧୁ କହିଲେ, "ଭଗବାନ ତୁମର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ, ମୁଁ ତୁମର ଗୃହରେ କିଛିଦିନ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।"

କିଛି ସମୟ ପରେ ମେଦିନୀପୁର ଷ୍ଟେସନରେ ଟ୍ରେନ୍ ପହଞ୍ଚିଲା । ପ୍ରୌଢ଼ ଓ ସାଧୁ ସହର ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କଲେ । ପ୍ରୌଢ଼ଙ୍କର ନାମ ବିନୋଦଚନ୍ଦ୍ର । ମେଦିନୀପୁର ସହରରେ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଦୋକାନ ଥିଲା । ସାଧୁ ବିନୋଦ ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚି ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ କିଛି ସମୟ ପରେ ସହର ଭ୍ରମଣରେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ । ସାଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ କାହାକୁ ନେବା ନିମନ୍ତେ ସେ ସମ୍ମତ ହେଲେ ନାହିଁ । ଏ ସାଧୁ ଅନ୍ୟ କେହି ନୁହନ୍ତି, ନିଜେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ସହରର ପ୍ରଧାନ ରାସ୍ତା ତ୍ୟାଗ କରି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଗଳି

ଭିତରେ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । କାରଣ ସାଧାରଣତଃ ସହରର ଗଳି କନ୍ଦି ମାନଙ୍କରେ ଜୁଆର ଅଡ୍ଡା, ମଦଦୋକାନ ଓ ବ୍ୟଭିଚାରର ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଚାହିଁ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଅଳ୍ପବରେ ଗଳିର ଗୋଟାଏ କୋଣରେ କୋଳାହଳ ଜମି ଉଠିଥିଲା । ଜମିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ଭଗ୍ନଛନ୍ଦରେ ସଙ୍ଗୀତ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥିଲା; କେହି କଣ୍ଠରେ ପଞ୍ଚମ ସ୍ୱର ତୋଳି ବକ୍ତୃତା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । କେହି ରାଜନୀତି ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା, ଆଉ କେହି କେହି ନିଜ ଭିତରେ କଳହ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥିଲେ । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ବୁଝି ପାରିଲେ ତାହା ଗୋଟାଏ ମଦ୍ୟ ବିକ୍ରି ହେବାର ସ୍ଥାନ । ସେ ନିଜର ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଜମିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ବୁଲାଇ ନେଲେ ଓ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେଠାରୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ ତାଙ୍କର ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା, 'ଅବଶ୍ୟ ଏଠାରେ ନାହିଁ ।'

ସେ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ରମଣୀୟ ଥିଲା । ଦ୍ୱାଦଶୀର ଚନ୍ଦ୍ର ପୃଥିବୀ ଉପରେ ତାର ଶୀତଳ ସୁନ୍ଦର ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ବିଛାଇଦେଇଥିଲା । ମୃଦୁ ମଧୁର ପବନରେ ପ୍ରକୃତି ଭିତରେ ଶିହରଣ ଜାଗି ଉଠିଥିଲା । ମେଦିନୀପୁର ସହରର ଜେଲ୍ ନିକଟରେ ଥିବା ରାଜପଥ ଉପରେ ଜଣେ ପଞ୍ଜାବୀ ଯୁବକ ନିଜ ହାତରେ ଥିବା ସରୁ ବେତ ଖଣ୍ଡିକ ବୁଲାଇ ବୁଲାଇ ଚାଲୁଥିଲେ । ସେ କିଛି ସମୟପରେ ରାଜପଥ ତ୍ୟାଗ କରି ବେଶ୍ୟାପଡ଼ା ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ଏହି ବେଶ୍ୟା ପଡ଼ା ଯେପରି ତାଙ୍କର ସୁପରିଚିତ ଥିଲା । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ସେ ଗୋଟିଏ ଘରର ଦ୍ୱାରରେ ମୃଦୁ ଆଘାତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଦ୍ୱାରଖୋଲିଗଲା । ଜଣେ ପ୍ରୌଢ଼ା ବାହାରିଆସି, ଯୁବକଙ୍କୁ ଅଭିବାଦନ କଲା । ପଞ୍ଜାବୀ ଯୁବକ ପ୍ରୌଢ଼ା ସଙ୍ଗରେ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରି

ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବାହାରି ଅସିଲେ । ପ୍ରୌଢ଼ାର ମୁହଁରେ ବିରକ୍ତିର ଭାବ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ଏହାପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରେ କିଛି ସମୟ ରହି ଯୁବକ ବାହାରି ଅସୁଥିଲେ । ଅନେକ ତାଙ୍କୁ ପାଗଳା ବୋଲି ଭାବୁଥିବେ ନିଶ୍ଚୟ । ଯୁବକଙ୍କ ମୁହଁରେ ଶାନ୍ତିର ଭାବ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ସେ ନିମ୍ନସ୍ୱରରେ କହି ଉଠିଲେ 'ଏତେ ପରିଶ୍ରମ ବୃଥା ହେଲା ।'

ଏ ଯୁବକ ଚତୁର ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କେହି ନୁହେଁ । ପରଦିନ ପୁଣି ପଞ୍ଜାବୀ ଯୁବକ ବେଶରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ସହରର ଜୁଆ ଅଡ୍ଡା ଗୁଡ଼ିକ ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ମୁଖରେ ବିଫଳତାର ରେଖା ଫୁଟି ଉଠିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ଅସୀମ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା । ଦିନ ପରେ ଦିନ ଚାଲି ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶେଷରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ସ୍ଥିର କଲେ ବୃଥାରେ ସମୟ ନଷ୍ଟ ନକରି ମେଦିନୀପୁର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବେ । ବିନୋଦ ବାବୁ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଲୋକ ଥିବାରୁ ସେ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାଶ କଲେ । କିନ୍ତୁ ବିନୋଦ ବାବୁ ତାଙ୍କୁ ଆଉ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ବିନୋଦ ବାବୁଙ୍କର ଅନୁରୋଧ ଏଡ଼ି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ଆଉ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ସ୍ୱୀକୃତ ହେଲେ ।

ରାତି ପ୍ରାୟ ଏଗାର । ଜ୍ୟୋସ୍ନାଲୋକରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ପ୍ଳାବିତ । ଘାସ ଉପରେ କ୍ରମେ ଶିଶିର ଜମି ଅସୁଥିଲା । ମେଦିନୀ ପୁର ସହରର କୋଳାହୋଳ ଧୀରେ ଧୀରେ ନିସ୍ତେଜ ହୋଇ ପଡୁଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ ପ୍ରାନ୍ତରର ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ବସି ଜେଲର ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଚୀର ଦିଗକୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲେ । ଅଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ଗଛର ଅର୍ଦ୍ଧ ଅଲୋକିତ ଛାୟାତଳେ ସେ ଦୁଇ ଜଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଅନୁଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିବାର

ଶୁଣି ପାରିଲେ । ଏପରି ଏକ ଘଟଣାକୁ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାର କିଛି ନଥିଲା ମାତ୍ର ସେ କୌଣସି ଛୋଟଘଟଣାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଅବହେଳା କରିପାରୁ ନଥିଲେ । ସେ ଅତି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ବୃକ୍ଷ ଛାୟାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ଲୋକ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଅଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ସେ ଲୋକ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ପାଖରୁ ପ୍ରାୟ ଦଶହାତ ଦୂରରେ ରହି ସେମାନଙ୍କର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ସେ ଦେଖିଲେ ଲୋକ ଦୁଇଜଣ କେବଳ କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ନଥିଲେ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ମଝିରେ ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ବୋତଲରୁ କିଛି ମଦ୍ୟ ଢ଼ାଳି ପାନ କରୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱରରେ ଧାରାବାହିକ ଗତି ନଥିଲା । ମଝିରେ ମଝିରେ ସେମାନେ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଉତ୍ତେଜିତ ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ମୁଁ ଅସନ୍ତାକାଲି ନିଶ୍ଚୟ ଯିବି । କାରଣ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଚିଠି ଲେଖି ସାରିଛି । ଏଥର ମୋତେ ଠକିବାର ଚେଷ୍ଟାକଲେ ଏକାବେଳେକେ ଶେଷ କରି ଦେଇ ଆସିବି । ଏଥର ତାକୁ ଏପରି ଶିକ୍ଷା ଦେବି ସେ ଯେପରି କୌଣସି ଅପକର୍ମ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅସମର୍ଥ ହେବ ।"

କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବ ରହିବା ପରେ ଅନ୍ୟ ଜଣକ କହିଲା, "କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯିବା ନିରାପଦ ନୁହେଁ । କାରଣ ପୋଲିସ ନିଶ୍ଚୟ ତୁମକୁ ଖୋଜୁଥିବ, କିଛିଦିନ ପରେ ଗଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।"

ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟଙ୍ଗଭରା ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ପୋଲିସ୍ ! ସେମାନଙ୍କୁ ଠକିବାର ଉପାୟ ମୋତେ ବେଶ୍ ଜଣା । ମୁଁ ଜାଣେ ସେମାନେ ମୋର ଅନୁସରଣ କରୁଥିବେ, ତଥାପି ଅନ୍ଧକାରରେ ଯଷ୍ଟି ଘୁରାଇବା ଠାରୁ ସେମାନେ ଅଧିକ କଅଣ କରି

ପାରବେ ?"

ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ତୁମର ଧାରଣା ଭୁଲ ।"

ପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋତଲରୁ କିଛି ମଦ୍ୟ ଢାଳି ପାନକଲା ଓ ନିଜର ଗଳା ସଫାକରି କହିଲା, "ଏଇଥି ପାଇଁ ମୁଁ କହେ ତୁମେ ଗୋଟାଏ ନିପଟ ଗଧ । ମୁଁ ଜାଣେ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଚିଠି ପଠାଇଲେ ପୋଲିସ ସେ ସବୁର ଖବର ନେବ । ସେ ଚିଠି ଗୁଡ଼ିକ ଖୋଲି ପଢ଼ିବା ମଧ୍ୟ ଖୁବ ସମ୍ଭବ । ତେଣୁ ମୁଁ ଚିଠିରେ ଲେଖିଛି ଛମାସ ପରେ ଯିବି ବୋଲି । ପୋଲିସ ନିଶ୍ଚୟ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବ ।"

ଲୋକ ଦୁଇଟିଙ୍କର କଥା ନ ସରୁଣୁ ଅଦୂରରେ ଧପାସ୍ କରି ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ ହେଲା । ଲୋକ ଦୁଇଜଣ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଦେଖିଲେ ଅଦୂରରେ ଗୋଟାଏ ଶଶା ଭୟଭୀତ ହୋଇ ଲଟା ଭିତରକୁ କୁଦି ପଡ଼ିଲା । ସେ ମନେ ମନେ ହସି ଉଠିଲେ ।

ଲୋକ ଦୁଇଜଣ ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରି ଧୀରେ ଧୀରେ ସହର ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଯତ୍ନ ସହକାରେ ସେଠାରେ ପଡ଼ିଥିବା ବୋତଲଟି ସଂଗ୍ରହ କରି ସେମାନଙ୍କର ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଲୋକ ଦୁଇଜଣ ଜେଲ ନିକଟରେ ଥିବା ଗଳିର ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ ବହୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ମଧ୍ୟ ସେହିଲୋକ ଦୁଇଟି କେଉଁଠାକୁ ଗଲେ ଜାଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଅନ୍ଧକାରର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ବହୁକ୍ଷଣ ଅପେକ୍ଷା କଲେ । କିନ୍ତୁ

ଲୋକ ଦୁଇଟିଙ୍କର କୌଣସି ସନ୍ଧାନ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ନିଜର ଭୁଲ ପାଇଁ ଅନୁତାପ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

କୌଣସି ଅବସ୍ଥାରେ ହତାଶ ହେବା ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ ବିରୁଦ୍ଧ ଥିଲା । ତାଙ୍କର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଅସୀମ ଥିଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ଆକାଶ ମେଘାଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଆସିଲା । ଅଳ୍ପ ବୃଷ୍ଟିର ସମ୍ଭାବନା କ୍ରମେ ଦୃଢ଼ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ବୃଷ୍ଟି ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ କୌଣସି ଘରର ବାରଣ୍ଡାକୁ ଉଠି ଯିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସାହାସ କଲେ ନାହିଁ, କାରଣ କେହି କାଳେ ସନ୍ଦେହ କରିବ । ବର୍ଷାର ବେଗ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଖର ଭାବରେ ବଢ଼ି ଚାଲିଥିଲା । ତେଣୁ ସେପରି ଭାବରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହିବା ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ସ୍ଥିର କଲେ ଏପରିଭାବରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହିଲେ ବିଶେଷ କିଛି ଲାଭ ହେବ ନାହିଁ, ବରଂ ମେଦିନୀପୁର ଷ୍ଟେସନକୁ ଯାଇ ବାରିପଦା ଦିଗକୁ ଯାଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଟ୍ରେନ୍ ଉପରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବାକୁ ହେବ । ନକୁଲ ନିଶ୍ଚୟ ବାରିପଦା ଯିବ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ

ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ବିନୋଦବାବୁଙ୍କର ଘରକୁ ଫେରିଆସି ବିଦାୟ ନେବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ଜଣାଇଲେ । ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁଙ୍କର ହଠାତ୍ ଏପରି ଭାବରେ ଚାଲିଯିବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ବିନୋଦ ବାବୁ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ନିମନ୍ତେ ବିନୋଦବାବୁଙ୍କର ସାହସ ହେଲା ନାହିଁ । ସେ କେବଳ ବିନୀତଭାବ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଲେ, "ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଷ୍ଟେସନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଲେ କୌଣସି କ୍ଷତି ଅଛି କି ?"

ସହାସ୍ୟ ବଦନରେ ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ, "ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ ଚିର କୃତଜ୍ଞ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏକାକୀ ଷ୍ଟେସନ

ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବା ବାଞ୍ଛନୀୟ । କିନ୍ତୁ ମନେକରିବେ ନାହିଁ । ଧନ୍ୟବାଦ ।"

ବିନୋଦବାବୁଙ୍କର ଅନ୍ୟ କୌଣସି କଥାକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ଷ୍ଟେସନ ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କଲେ । ସେ ଯେପରି ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ, ଭୀଷଣ ବୃଷ୍ଟି ଓ ପବନ ଭିତରେ ଏକମାତ୍ର ଯାତ୍ରୀ ସେ । ସେଥିପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେ ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ କରୁନଥିଲେ । କାରଣ କର୍ମମୟ ଜୀବନ ଭିତରେ ସେ କର୍ମୀକୁ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଦେଇଥିଲେ । ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି କର୍ମ । ମେଦିନୀପୁର ଷ୍ଟେସନର ଥାର୍ଡ଼କ୍ଲାସ ଗେଟର ନିକଟରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଖମ୍ବର ପଛପାଖେ ରହି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଟ୍ରେନ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ଟ୍ରେନ୍ ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଅତିକ୍ରମ କରି ଚାଲି ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଆଉ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଟ୍ରେନ୍ ବାକି । ସେଥିରେ ଯେବେ ନକୁଲ ନ ଯାଏ ପୁଣି ଚବିଶଘଣ୍ଟା ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ । ରାତି ଶେଷ ହୋଇ ଆସିଥିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁଙ୍କର ସେଥିପ୍ରତି ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନଥିଲା । ବହୁକ୍ଷଣ ଅପେକ୍ଷା କଲା ପରେ ତାଙ୍କର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ତୃପ୍ତିର ଦୀପ୍ତି ଫୁଟି ଉଠିଲା । ସେ ଦେଖିଲେ ଜଣେ ଦୀର୍ଘକାୟ ପ୍ରୌଢ଼ ଥାର୍ଡ଼କ୍ଲାସ ଗେଟ ଭିତର ଦେଇ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେହି ପ୍ରୌଢ଼ଙ୍କୁ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପ୍ରୌଢ଼ଙ୍କର ଶକ୍ତ ସୁଗଠିତ ମାଂସପେଶୀ ଓ ଶରୀରର ଗଠନ ଦେଖି ମନେ ହେଉଥିଲା ସେ ଜଣେ ବ୍ୟାୟାମ ବିଶାରଦ । ଉଚ୍ଚତା ପ୍ରାୟ ଛଅଫୁଟ ଓ ଶରୀରର ରଙ୍ଗ ଶ୍ୟାମଳ ଥିଲା । ସେ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ପଗଡ଼ି ବାନ୍ଧିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେହି ପଗଡ଼ି ତାଙ୍କର କପାଳରେ ଥିବା ରେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ଲୁଚାଇ

ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଏକାବେଳକେ ଅକ୍ଷମ ଥିଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଦେଖିଲେ ପ୍ରୌଢ଼ଙ୍କର କପାଳରେ ଥିବା ରେଖାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଥିଲା । ସେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଜାଣିପାରିଲେ ସେହି ପ୍ରୌଢ଼ ନକୁଲ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କେହି ନୁହେଁ ।

ନକୁଲ ସନ୍ଦେହପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଅନାଇ ଖଡ଼ଗପୁର ଯିବା ନିମନ୍ତେ ରଖାଯାଇଥିବା ବଗୀର ଗୋଟିଏ ସେକେଣ୍ଡକ୍ଲାସ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ବସିପଡ଼ିଲା; ଯେପରି ସେ ରେଲଓ୍ୱେର ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ଓ ତା'ର ଟିକେଟ୍ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ ନିଜର ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ ନକରି ନୀରବରେ ସମସ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେ ଦେଖିଲେ ନକୁଲ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ଉପର ଗଦିକୁ ଯାଇ ଲମ୍ବ ହୋଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ତାର ହାବଭାବ ଦେଖି ମନେ ହେଉଥିଲା ଯେପରି ସେ ଏକାବେଳକେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ । ସଂସାରର କୌଣସି ଚିନ୍ତା ତାକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିନାହିଁ । ଏହି ସୁଯୋଗରେ ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ ଖଣ୍ଡିଏ ସେକେଣ୍ଡକ୍ଲାସ ଟିକେଟ କିଣିଆଣି ନକୁଲ ବସିଥିବା କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ନିକଟତମ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ଟ୍ରେନ ଛାଡ଼ିଲା । ଖଡ଼ଗପୁରରେ ପହଞ୍ଚି ନକୁଲ ଓ୍ୱେଟିଂରୁମ୍ ଭିତରକୁ ନଯାଇ ସିଧା ସଳଖ ପ୍ଲାଟଫର୍ମର ବିପରୀତ ଦିଗରେ ଥିବା ଇଉରୋପୀୟାନ କଲୋନୀ ଦିଗକୁ ବାହାରିଗଲା । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସେ ବୁଝିପାରିଲେ କାଳେ ନକୁଲକୁ କେହି ଅବିଷ୍କାର କରିପକାଇବ ସେଥି ନିମନ୍ତେ ସେ ଚରମ ସାବଧାନତା ଅବଲମ୍ବନ କରୁଛି । ସେ ଅତି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ନକୁଲର ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲଗିଲେ ।

ନକୁଳ କିଛିଦୂର ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଗଛତଳେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ଅଳ୍ପଦୂରରେ ଥିବା ଗୋଟାଏ କୃଷ୍ଣଚୂଡ଼ା ଗଛତଳେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅଶ୍ରୟ ନେଲେ । ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ଗୁଡ଼ାଏ ଘଣ୍ଟା ବିତିଗଲା । ତଥାପି ନକୁଳ ଉଠିବାର ଉପକ୍ରମ କଲା ନାହିଁ । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ତେବେ କଣ ନକୁଳ ତାଙ୍କୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ପକାଇଛି ? ସେ ନିଜର ବେଶଭୂଷାକୁ ଅନାଇଲେ ଅଳ୍ପହସି ସେ ନିମ୍ନସ୍ୱରରେ କହି ଉଠିଲେ, ଅସମ୍ଭବ, ମୋର ବେଶ-ଭୂଷାକୁ କେହି ପରିଚିତ ବନ୍ଧୁ ମୋତେ ଚିହ୍ନି ପାରିବା ଅସମ୍ଭବ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ନକୁଳ ବସିଥିବା ଗଛମୂଳରୁ ଉଠି ଷ୍ଟେସନ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ବୁଝିପାରିଲେ ଟ୍ରେନ୍ ସମୟ ନିକଟ ହେବା ଜାଣି ନକୁଳ ଷ୍ଟେସନ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଛି । ସେ ନିକଟରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଭଡ଼ାବାନ୍‌ର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ନକୁଳର ଗତିବିଧି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ନକୁଳ କିଛିଦୂର ଚାଲିଗଲା ପରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ତାର ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବାଲେଶ୍ୱର ଷ୍ଟେସନରେ ଓହ୍ଲାଇ ନକୁଳ ବାରିପଦା ବସ୍‌ର ସମ୍ମୁଖ ଗଦିରେ ବସିପଡ଼ିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ମଧ୍ୟ ବସ୍‌ର ପଛରେ ଥିବା ଗଦିରେ ବସିପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କର ଭୟ ହେଉଥିଲା କାଳେ କେହି ପରିଚିତ ଲୋକ ତାକୁ ଚିହ୍ନି ପକାଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରିବ । ସେ ଦୁଇ ବାହୁଭିତରେ ମୁହଁଟିକୁ ରଖି ବସିପଡ଼ିଲେ । ପ୍ରାୟ ଅପରାହ୍ନ ଗୁଡ଼ିଘଣ୍ଟା ସମୟରେ ବସ୍ ବାରିପଦାର ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାର ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଗେଟ୍ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲା, ନକୁଳ ଡ୍ରାଇଭରଙ୍କୁ ବସ ବନ୍ଦ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଇଙ୍ଗିତ କଲା । ବସ ବନ୍ଦ ହେବା ମାତ୍ରେ ସେ ସେହିଠାରେ ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନଦେଖି କିଛିଦୂର ଯାଇ ବସ୍‌ରୁ

ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେ ଓ ନକୁଲର ଗତିବିଧି ଉପରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେ ଚାହିଁଥିଲେ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନକୁଲକୁ ବନ୍ଦୀକରି ପାରିଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ରହସ୍ୟର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବା ନିମନ୍ତେ ସେ ବଦ୍ଧପରିକର ଥିଲେ ।

ନକୁଲ ଡାହାଣକୁ ଯାଇଥିବା ରାସ୍ତାରେ କିଛି ଦୂର ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଗୋଟାଏ ଶାଳ ଗଛ ମୂଳରେ ବସିପଡ଼ିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ବୁଝିପାରିଲେ ଏଥର ଯନ୍ତାରୁ ଖସିଯିବା ନକୁଲ ପକ୍ଷେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଏହିପରି ଭାବରେ କ୍ରମାଗତ ଘଣ୍ଟାପରେ ଘଣ୍ଟା ତିନିଘଣ୍ଟା ଅତୀତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟାର ଘନ ଅନ୍ଧକାରରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ନିକଟସ୍ଥ ଜଙ୍ଗଲର ଶାଳଗଛ ତଳେ ଅନ୍ଧକାର ଯେପରି ଆହୁରି ଘନୀଭୂତ ହୋଇ ଉଠିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ନକୁଲର ଧଳା ପଗଡ଼ିଟି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟକିଛି ଦେଖି ପାରୁ ନଥିଲେ । ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ଅତୀତ ହେବାର ଦୁଇଘଣ୍ଟା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନକୁଲ ସେହିପରି ଭାବରେ ବସି ରହିଥିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ମନେ ହେଲା ରାତି ଗଭୀର ନହେଲେ ନକୁଲ ସେ ସ୍ଥାନ ତ୍ୟାଗ କରିବ ନାହିଁ । କ୍ରମେ ଅନ୍ଧକାର ଘନୀଭୂତ ହୋଇ ଆସିଲା । ଗଭୀର ଅନ୍ଧକାରରେ ଅତି ନିକଟରେ ଥିବା ବସ୍ତୁ ଦେଖିବା ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଶେଷକୁ ନକୁଲର ପଗଡ଼ିଟି ମଧ୍ୟ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନଦେଖି ନକୁଲ ବସିଥିବା ସ୍ଥାନର ନିକଟକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ସେ ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏ ଗଜ ନିକଟକୁ ଆସି ମଧ୍ୟ କିଛି ଦେଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ମନରେ ସନ୍ଦେହ ଘନୀଭୂତ, ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଆଶଙ୍କାରେ ତାଙ୍କର ମନ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ଉଠିଲା । ସେ ଆହୁରି ନିକଟକୁ ଗଲେ, କିନ୍ତୁ ଯାହା

ଦେଖିଲେ ସେଥିରେ ସେ ହତାଶ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସେ ଦେଖିଲେ ବସିଥିବା ସ୍ଥାନରେ ନକୁଲ ନାହିଁ । ଚତୁର୍ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ଅରଣ୍ୟ ସୂଚୀଭେଦ୍ୟ ଅନ୍ଧକାରରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । ଅତି ନିକଟରେ ମଧ୍ୟ ଛୋଟ ବୁଦା ଗୁଳ୍ମକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟ ଛିଡ଼ା ହେବା ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ସେହି ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ହତାଶ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଲା କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ନକୁଳର ସନ୍ଧାନ ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଆଶାବାଦୀ ଥିଲେ । ଯେ କୌଣସି ଗୁରୁତର ବ୍ୟାପାରର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ସେ ହତାଶ ହେଉ ନଥିଲେ । ସେ ବୁଝିପାରିଲେ ନକୁଳ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ସାଧନ ନକରି କେବେହେଲେ ମେଦିନୀପୁର ଫେରିଯିବ ନାହିଁ । ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଲତା କିମ୍ବା ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥିବ । ଏ ଦୁଇ ସ୍ଥାନରୁ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବା ବେଶୀ ସମ୍ଭବ । କାରଣ ସେ ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ସାଧନ କରି ଅତିଶୀଘ୍ର ଫେରି ଯିବା ନିମନ୍ତେ ଚାହୁଁଥିବ ।

କାଳ ବିଳମ୍ବ ନକରି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଥାନା ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ଥାନାରେ ପହଞ୍ଚି ସେ ଦେଖିଲେ ସେକେଣ୍ଡ୍ ଅଫିସର ବିନୟ ବାବୁ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କୁ ଏପରି ବେଶରେ ଦେଖି ବିନୟ ବାବୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ସେ କିଛି ପଚାରିବା ପୂର୍ବରୁ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ବିନୟ ବାବୁ, ବର୍ତ୍ତମାନ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାର ସମୟ ନୁହେଁ । ଆପଣ ଅତି ଶୀଘ୍ର ବେଶ୍ୟାପଡ଼ାକୁ ଚାଲିଯାନ୍ତୁ । ବେଶ୍ୟାପଡ଼ାର ଦକ୍ଷିଣ କୋଣରେ ଥିବା ଘରଟି ଲତାର ଘର । ଶିକ୍ଳି ବାରେ

କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ । କାରଣ ବେଶ୍ୟା ପଡ଼ାରେ ତାହା ଏକ ମାତ୍ର ଦ୍ୱିତଳ ପ୍ରାସାଦ । ଆପଣ ଲତାର ଘର ଭିତରକୁ ଯେ କୌଣସି ଲୋକ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଦେଖିଲେ ତାକୁ ଅଟକାଇବେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେବେ କୌଣସି ଛଅଫୁଟ୍ ଲମ୍ବା, ଶ୍ୟାମଳ ବର୍ଣ୍ଣ, ଦକ୍ଷିଣ ବାହୁରେ ବଡ଼ କ୍ଷତଥିବା ଲୋକକୁ ପାଆନ୍ତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଦୀ କରିବେ ଓ ମୋତେ ସମ୍ବାଦ ଦେବେ । ଲତାର ଘର ଭିତରୁ ଯେବେ କେହି ବାହାରକୁ ଆସେ, ଉପର ଲିଖିତ ବର୍ଣ୍ଣନା ସହିତ ମିଳିଗଲେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବନ୍ଦୀ କରିବେ । ମୁଁ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କ ଘର ନିକଟକୁ ଯାଉଛି । ସାବଧାନ ଆଜି ରାତିରେ ଲତାର ପ୍ରାଣ ହାନିର ଆଶଙ୍କା ଅଛି ।”

ଏତିକି କହି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କର ଘର ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ବିନୟ ବାବୁ ମଧ୍ୟ କାଳବିଳମ୍ବ ନକରି ବେଶ୍ୟାପଡ଼ା ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରାକଲେ ।

ଘନ ଅନ୍ଧକାର ଘେରି ଦେବଦାରୁ ଗଛ ଶ୍ରେଣୀ ଭିତରେ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କର ପୁରାତନ ଅଟ୍ଟାଳିକାଟି ନିଃସହାୟ ଭାବରେ ମୂକସାକ୍ଷୀ ପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା । ଅଟ୍ଟାଳିକାର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱରେ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଚୀର ଥିଲା । ଦକ୍ଷିଣ ପାଖରେ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାର ଥିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେ ଦେଖିଲେ ଦ୍ୱାରଟି ଖୋଲା ଅଛି । ତାଙ୍କ ମନରେ ସନ୍ଦେହ ଘନୀଭୂତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ହେଲା ନକୁଲ ସେହି ଦ୍ୱାର ଦେଇ ଅଟ୍ଟାଳିକା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛି । ସେ କାଳବିଳମ୍ବ ନ କରି ଅଟ୍ଟାଳିକା ନିକଟକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ହଠାତ୍ ଝୁଣ୍ଟିପଡ଼ି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଅଳ୍ପକେ ଏକ

ଦୁର୍ଘଟଣାରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଗଲେ । ସେ ଯେଉଁ ଜିନିଷଟିକୁ ଛୁଇଁଲେ ତାହା ତାଙ୍କ ପାଦକୁ ଅତି କୋମଳ ମନେହେଲା । ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଟର୍ଚ୍ଚ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ତାହା ଜଳାଇବାକୁ ସାହସ କଲେ ନାହିଁ । ବସିପଡ଼ି ସେ ଛୁଇଁଥିବା ଜିନିଷଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ସେ ଯାହା ଦେଖିଲେ ସେଥିରେ ବିସ୍ମିତ ନହୋଇ ରହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅବିନାଶବାବୁଙ୍କର ବିରାଟ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କୁକୁରଟାର ପ୍ରାଣହୀନ ଦେହ ରାସ୍ତା ଉପରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ବୁଝିପାରିଲେ ନକୁଲ ପ୍ରାଚୀର ଦ୍ୱାର ଅତିକ୍ରମ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କୁକୁରଟି ତାକୁ ବାଧା ଦେଇଛି । ନକୁଲ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନଦେଖି କୁକୁରଟିକୁ ହତ୍ୟାକରି ନିଜର ପଥ ପରିଷ୍କାର କରିଛି । ସେଠାରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବିଳମ୍ବ କଲେ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିରାଟ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଯାଇ ପାରେ ।

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଅଟ୍ଟାଳିକା ଦିଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ଅଟ୍ଟାଳିକାର ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦଥିଲା । ସେ ଜାଣିଥିଲେ ଅବିନାଶ ବାବୁ ଅଟ୍ଟାଳିକାର ଉପର କୋଠରୀ ଦୁଇଟି ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ । ତଳ କୋଠରୀ ଦୁଇଟିରୁ ଗୋଟିଏ ତାଙ୍କର ଭଣ୍ଡାର ଘର ଓ ଅନ୍ୟଟି ଭୃତ୍ୟର ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ । ସେ ବିପତ୍ନୀକ ଓ ନିଃସନ୍ତାନ ଥିଲେ । ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଜାଣିଥିଲେ ଅବିନାଶବାବୁଙ୍କର ଅଟ୍ଟାଳିକାର ପଶ୍ଚିମ ଦିଗରେ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ପଣସ ଗଛ ଅଛି । ସେହି ପଣସ ଗଛରେ ଚଢ଼ି ଦ୍ୱିତଳର ବାରଣ୍ଡାକୁ ଯିବା ଅତି ସହଜ । ସେ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନକରି ପଣସ ଗଛ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ବୃକ୍ଷ ଆରୋହଣ କରି ସେ ଅବିଳମ୍ବେ ଦ୍ୱିତଳର ବାରଣ୍ଡାରେ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେ ।

ଅବିନାଶବାବୁଙ୍କର ଶୟନ କକ୍ଷର ଦ୍ୱାର ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଥିଲା । କୋଠରୀ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଲଣ୍ଠନ ଜଳୁଥିଲା । ସ୍ତିମିତ ଆଲୋକରେ କୋଠରୀଟି ଅର୍ଦ୍ଧଆଲୋକିତ ହୋଇଥିଲା । ଅବିନାଶବାବୁ ନିଜର ଶଯ୍ୟା ନିକଟରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ । ଭୟ ଓ ଆତଙ୍କରେ ସେ ଥରୁଥିଲେ । ନକୁଲ୍ ଦ୍ୱାର ଦିଗକୁ ପିଠି କରି ତାଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା । ତାହାର ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଛୁରୀ ସ୍ତିମିତ ଆଲୋକରେ ଚକ୍ ଚକ୍ କରି ଜଳୁଥିଲା । ଶିରୁପାକ୍ଷବାବୁ କଣ କରିବେ କିଛି ଠିକ୍ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେହି ଦ୍ୱାର ନିକଟକୁ ଯାଇ ସୁଯୋଗର ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ ନକୁଲ୍ କହିଲା; "ଅବିନାଶବାବୁ, ତୁମକୁ ହତ୍ୟା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ନହେଲେ ମୁଁ କେବେହେଲେ ହତ୍ୟା କରିବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା ଦେବା ଦରକାର । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ ଦୀନହୀନ ଭାବରେ ତାହା ମାଗୁନାହିଁ । ଏହା ମୋର ଦାବୀ । ତୁମେ ନିଜେ ତାହା ଦେବା ପାଇଁ ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଥିଲ ।"

ଉତ୍ତେଜିତ ସ୍ୱରରେ ଅବିନାଶବାବୁ କହିଲେ, "ମୁଁ ତୁମକୁ ଚାରିହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଇ ସାରିଛି । ବାକି ଟଙ୍କା ମୋ ନିକଟରେ ନାହିଁ । କିଛିଦିନ ପରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଦେବି ।"

ରୁକ୍ଷ ସ୍ୱରରେ ନକୁଲ୍ କହିଲା, "ମୁଁ ସେଥିରେ ସ୍ୱୀକୃତ ନୁହଁ । ମୋର ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଟଙ୍କା ଦରକାର । ନହେଲେ ପରିଣାମ କଣ ହେବ ତମେ ଠିକ୍ ଜାଣି ପାରୁଛ ।"

କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବ ରହି ଅବିନାଶବାବୁ କହିଲେ, "ପରିଣାମ ଯାହା ହେଉ ମୁଁ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଏକାବେଳକେ ଦେବା

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ସହଜ ସ୍ୱରରେ ନକୁଲଙ୍କୁ କହିଲେ,"ମୋ ସହିତ ଥାନାକୁ ଚାଲ ।" କୃତଜ୍ଞତାଭରା ସ୍ୱରରେ ଅବିନାଶ ବାବୁ କହିଲେ, "ଧନ୍ୟବାଦ; ଆପଣଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କେବଳ ମୋର ଜୀବନ ରକ୍ଷା ହେଲା । ମୁଁ କାଲି ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରିବି ।"

ଅଳ୍ପ ହସି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ,"ମୁଁ ଦୁଃଖିତ । ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆପଣଙ୍କୁ ମୋ ସହିତ ଯିବାକୁ ପଡିବ ।"

ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ ଅବିନାଶ ବାବୁ କହିଲେ, "କାରଣ କଣ ଜାଣି ପାରେକି ?" ସହଜ ସ୍ୱରରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ "ଆପଣଙ୍କ ନାମରେ ଅଭିଯୋଗ ଅଛି ।"

କ୍ରୋଧାନ୍ୱିତ ହୋଇ ଅବିନାଶ ବାବୁ କହିଲେ,"ଆପଣ ମୋପରି ଜଣେ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ନାଗରିକଙ୍କୁ ଅବିଶ୍ୱାସ ଓ ଅପମାନିତ କରୁଛନ୍ତି ।"

ହସିଉଠି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ,"କ୍ଷମା କରିବେ, ନୀତି ଶିକ୍ଷା କରିବାର ସମୟ ମୋର ନାହିଁ । ନାଗରିକର ଧନ, ଜୀବନ ଓ ସମ୍ମାନ ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ପୋଲିସର ଜନ୍ମ । ମୋର ଆଦେଶ ଆପଣ ମୋ ସହିତ ଚାଲନ୍ତୁ, ନହେଲେ ମୋତେ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ହେବ ।"

ଉପାୟ ନଦେଖି ଅବିନାଶ ବାବୁ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କର ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଧରି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଥାନାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ।

ଥାନାର ତଦନ୍ତକାରୀ ଅଫିସରମାନଙ୍କର କୋଠରୀଟିର ଦ୍ୱାର ଗୁଡ଼ିକ ବନ୍ଦ ଥିଲା । କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଗବାକ୍ଷ ଖୋଲା ଥିଲା । ଗବାକ୍ଷ ନିକଟରେ ଜଣେ ପ୍ରହରୀକୁ ରଖାଯାଇ ଥିଲା । ଯେପରି କେହି ପ୍ରଶ୍ନ କଲା ବେଳେ ବିରକ୍ତ

ନ କରନ୍ତି । ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ଗୋଟିଏ ଚେୟାରରେ ବସିଥିଲେ । ସମ୍ମୁଖରେ ଗୋଟିଏ ଟୁଲ୍ ଉପରେ ବସିଥିଲା ନକୁଲ, ତାର ହସ୍ତ ପଦ ମୁକ୍ତ ଥିଲା ।

କିଛିକ୍ଷଣ ଶନ୍ତାକର ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ କହିଲେ, "ନକୁଲ, ମୁଁ ତୁମକୁ କୌଣସି କଥା କହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରୁନାହିଁ କିମ୍ବା ଭୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁନାହିଁ । ମୋର ଅନୁରୋଧ ତୁମେ ଧୀର ମନ ଓ ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତରେ ମୋର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବ । ସତ୍ୟ ଗୋପନ କଲେ ତୁମର କୌଣସି ଲାଭ ହେବ ନାହିଁ ।"

ନକୁଲ କୌଣସି ଉତ୍ତର ନଦେଇ ନୀରବ ରହିଲା ।

ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ ସହଜ ସ୍ୱରରେ ପ୍ରଶ୍ନକଲେ, "ତୁମର ଜନ୍ମସ୍ଥାନ କେଉଁଠାରେ ?"

ନିମ୍ନ କଣ୍ଠରେ ନକୁଲ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ମେଦନୀପୁର ସହରରେ ।"

ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ—"ତୁମର ଓ ତୁମର ପିତାଙ୍କର ନାମ କଅଣ ?"

ନକୁଲ—"ମୋର ନାମ ନକୁଲ ଚନ୍ଦ୍ର ସରକାର, ମୋର ପିତାଙ୍କର ନାମ ବଙ୍କିମଚନ୍ଦ୍ର ସରକାର ।"

ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ—"ତୁମେ ଆଜକୁ କେତେ ବର୍ଷ ହେଲା ବାରିପଦାରେ ଅଛ ? ତୁମର ବ୍ୟବସାୟ କଅଣ ?"

ନକୁଲ—"ମୁଁ ପ୍ରାୟ ଆଜକୁ ଦଶବର୍ଷ ହେବ ବାରିପଦାରେ ଅଛି । ମୁଁ ଦଲାଲ କରି ମୋର ଜୀବିକା ଉପାର୍ଜ୍ଜନ କରେ ।"

ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ—"ତୁମେ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁ, ଅବିନାଶ ବାବୁ ଓ ଲତାକୁ ଜାଣ ?"

ନକୁଲ—"ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜାଣେ ।"

ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ—"ଶ୍ରୀନାଥବାବୁ ଓ ଅବିନାଶବାବୁଙ୍କର ଲତା ସହିତ ସମ୍ପର୍କ କିପରି ଥିଲା ?"

ନକୁଲ— 'ଦୁହେଁ ଲତାକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଲତା କେବଳ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଥିଲା । ସେ ପ୍ରଥମେ ଅବିନାଶବାବୁଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଥିଲା । ଶ୍ରୀନାଥବାବୁଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ସେ ଲତାକୁ ବହୁ ଧନ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାର ଫଳରେ ଲତା ଶ୍ରୀନାଥବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ ହେଲା ଓ ଅବିନାଶବାବୁଙ୍କ ପ୍ରତି ତାର ଘୃଣା କ୍ରମେ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ପ୍ରାୟ ଆଜକୁ ଛଅମାସ ହେବ ଲତା ଓ ଅବିନାଶବାବୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ନଥିଲା ।

ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ—"ଅଳ୍ପଦିନ ତଳେ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁ ଗୋଟିଏ ମୂଲ୍ୟବାନ ହାର ଲତାକୁ ଦେଇଥିଲେ କି ?"

ନକୁଲ— "ମୁଁ ସେ ହାରଟି ମଧ୍ୟ ଦେଖିଛି । ସେଥିରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ହୀରା ମଧ୍ୟ ଥିଲା ।"

ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁ—"ତୁମେ ଏହି ସହରର କୌଣସି ଦୋକାନରୁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଟ୍ରଙ୍କ କିଣିଥିଲ କି ?"

ବିରୁପାକ୍ଷବାବୁଙ୍କ ଏପରି ପ୍ରଶ୍ନରେ ନକୁଲ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ଉଠିଲା" ସେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ମୂକପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଲା, ନକୁଲର ଏପରି ଭାବ ଦେଖି ବିରୁପାକ୍ଷ ବାବୁ ମନେ ମନେ ହସି ଉଠିଲେ । ସେ ସହଜ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ, "ନକୁଲ, ମୁଁ ପ୍ରଥମରୁ କହୁଛି ସତ୍ୟ ଗୋପନ କଲେ ତୁମର କୌଣସି ଲାଭ ହେବନାହିଁ । ତଥାପି ତୁମେ ଯେବେ ନୀରବ ରହିବ କିମ୍ବା ଭୁଲ ଉତ୍ତର ଦିଅ ତାର ପରିଣାମ ପାଇଁ ତୁମେ କେବଳ ଦାୟୀ ହେବ ।"

ଥରଥର କଣ୍ଠରେ ନକୁଲ କହିଲା,"ମୁଁ ଟ୍ରଙ୍କଟି ସୋହାନ ଲାଲଙ୍କ ଦୋକାନରୁ କିଣିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ମୋର ତାହା ଦରକାର ନଥିଲା କିମ୍ବା

ମୋର ନିଜ ଅର୍ଥରେ ମୁଁ ତାହା କିଣିନାହିଁ ।”

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ସହଜ ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲେ, “ତେବେ କାହା ଅର୍ଥରେ ଓ କାହାପାଇଁ ତୁମେ ତାହା କିଣିଥିଲ ?”

ନକୁଲ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ସେହି ପାଞ୍ଚ ଅବିନାଶ ବାବୁ ମୋତେ ଟଙ୍କା ଦେଇ ତାଙ୍କ କିଣିବା ପାଇଁ ପଠାଇ ଥିଲେ ।”

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କିଛିକ୍ଷଣ ନୀରବରହି ପଚାରିଲେ, “ତୁମେ ଏହି ସହରରୁ କୌଣସି ଡାକ୍ତର ଦୋକାନରୁ କୌଣସି ଧଳା ରଙ୍ଗର ଚୂର୍ଣ୍ଣ କିଣିଥିଲ ?”

ନକୁଲ ସନ୍ଦେହପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କୁ ଅନାଇ କହିଲା, “ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନ ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ ।”

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ କିଛି ସମୟ ଚିନ୍ତାକରି ପଚାରିଲେ, “ତୁମେ କୌଣସି ଡ଼ାକ୍ତର ଦୋକାନରୁ ବିଷ କିଣିଥିଲ କି ?”

ନିମ୍ନସ୍ୱରରେ ନକୁଲ ଉତ୍ତର ଦେଲା,“ମୁଁ ତାହା ବିଷ କି କଅଣ ଜାଣେନା । ଅବିନାଶବାବୁ ଖଣ୍ଡେ କାଗଜରେ ଲେଖି ଦେଇଥିଲେ । ମୁଁ ସେହି କାଗଜ ଦେଖାଇ ନାରାୟଣ ବାବୁଙ୍କ ଦୋକାନରୁ କିଣି ଆଣିଥିଲି ।”

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ—“ସେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ କଣ କଲ ?”

ନକୁଲ—“ନିଶ୍ଚୟ କେଉଁଠାରେ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇଛି ।”

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ—“ତୁମର ବାହୁରେ ଏ କ୍ଷତ ହେଲା କିପରି ?”

ନକୁଲ—“ମେଦନୀ ପୁରରେ ମୋର ଘର ମରାମତି କରୁକରୁ ଖଣ୍ଡେ ଇଟାପଡି ମୋର ବାହୁରେ କ୍ଷତ ହୋଇଛି ।”

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ—“କିନ୍ତୁ ଏହି କ୍ଷତର ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା ବାରିପଦାରେ କରିବାର କାରଣ କଣ ?”

ନକୁଳ ନୀରବ ରହିଲା, ସେ ବୁଝି ପାରିଲା ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରମାଣ ସଂଗ୍ରହ କରି ସାରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ କୌଣସି ବିଷୟ ଗୋପନ କରି ଲାଭ ନାହିଁ । ସେ ହଠାତ୍ ଚୌକି ଉପରୁ ଉଠି ଯାଇ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ଓ ଥରି ଥରି ସ୍ୱରରେ କହିଲା, "ମୁଁ ସମସ୍ତ ସତ୍ୟ କହିବି, ମୋତେ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ନକୁଳର ହାତ ଧରି ଉଠାଇ ଦେଇ କହିଲେ, "ତୁମର ଯାହା କହିବାର ଅଛି ନିର୍ଭୟ ଭାବରେ କହିଯାଅ ।"

ନିଜକୁ ସଂଯତ କରି ନକୁଳ କହିଲା, "ମୋର ଶ୍ରୀନାଥବାବୁଙ୍କ ସହିତ କୌଣସି ଶତ୍ରୁତା ନଥିଲା । ଲତା ଓ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କୁ ଅସହ୍ୟ ହେଲା । ମୁଁ ଲତା ସହିତ ବଗିଚାର ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କ ଉଦ୍ୟାନକୁ ଯାଉଥିଲି । ସେଥି ନିମନ୍ତେ ଲତା ମୋତେ ଉପଯୁକ୍ତ ପାରିଶ୍ରମିକ ଦେଉଥିଲା । ଅବିନାଶ ବାବୁ ଦିନେ ମୋତେ ଡାକି ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବା ନିମନ୍ତେ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ମୁଁ ସେଥିରେ ସ୍ୱୀକୃତ ନହେବାରୁ ସେ ମୋତେ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କା ଦେବେ ବୋଲି କହିଲେ ଓ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦୁଇ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଲେ । କିପରି ଭାବରେ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ହେବ ତା ମଧ୍ୟ ଅବିନାଶ ବାବୁ ମୋତେ କହି ଦେଇଥିଲେ । ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେ ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଭୃତ୍ୟ ରଘୁନାଥକୁ ପଠାଇ ଥିଲେ । ସେ ଦିନରାତିରେ ଲତାର ଅଗୋଚରରେ ମୁଁ ମଦ୍ୟ ବୋତଲରେ ତୀବ୍ର ଧବଳଚୂର୍ଣ୍ଣ ମିଶାଇ ଦେଇଥିଲି । ମୁଁ ଓ ରଘୁନାଥ ଲତା

ସମ୍ଭବତଃ ଉଦ୍ୟାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଁ ଫାଟକ ନିକଟରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲି ।”

ଏତିକି କହି ନକୁଳ ନୀରବ ହେଲା ଓ କ୍ଳାନ୍ତ କଣ୍ଠରେ କହିଲା, “ମୋତେ କିଛି ଜଳ ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ବିଶ୍ୱନାଥ ବାବୁ ନିକଟରେ ଥିବା ସୋରେଇରୁ ଗୋଟିଏ ଗ୍ଲାସରେ ଜଳ ଢାଳି ନକୁଳକୁ ଦେଲେ । ନକୁଳ ଜଳପାନ କରି କିଞ୍ଚିତ ସୁସ୍ଥ ହେଲା । ଆତଙ୍କ ଓ ଉତ୍ତେଜନାରେ ତାର କପାଳରେ ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ଘର୍ମ ଜମି ଆସୁଥିଲା । ସେ କିଛି କ୍ଷଣ ବିଶ୍ରାମ କରି କହିଲା, “ତାପରେ ଲତା ଫେରି ଆସି କହିଲା, ‘ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁ ମଦ୍ୟପାନ କଲାପରେ ଅଚେତନ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ।’ ମୁଁ ଲତାକୁ ମୋ ସଙ୍ଗେ ଘରକୁ ଫେରିଯିବା ନିମନ୍ତେ ଆଦେଶ ଦେଲି । ଲତା ଚାଲିଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରଘୁନାଥ କିଛି ଦୂରରେ ରହିଥିବା ଟ୍ରଙ୍କଟି ନେଇ ଆସିଲା । ଆମେ ଦୁହେଁ ଟ୍ରଙ୍କଟି ନେଇ ଉଦ୍ୟାନ ଭିତରକୁ ଗଲୁ । ସେତେବେଳକୁ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ଆମେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣହୀନ ଦେହକୁ ଟ୍ରଙ୍କ ଭିତରେ ପୁରାଇ ବୋହିନେଇ ଚାଲିଲୁ । ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କର ଉପଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କର ଆଖୁଖେତ ଭିତରେ ଟ୍ରଙ୍କଟି ପୋତିବା ନିମନ୍ତେ ନେଇଥିଲୁ । କେବଳ ରଘୁନାଥର ଅସାବଧାନତା ଯୋଗୁଁ ଟ୍ରଙ୍କଟି ପଡ଼ିଗଲା । ସେତିକିବେଳେ ବିହସି ତାହା ଜାଣିପାରି ଆମକୁ ଆବିଷ୍କାର କଲା । ସେ ମୋତେ ଆଘାତ କଲା । ରଘୁନାଥ ଓ ମୁଁ ଦୁହେଁ ତାକୁ ହତ୍ୟା କଲୁ । ମୁଁ ସ୍ଥାନୀୟ ଚିକିତ୍ସାଳୟକୁ ଯାଇ ମୋର କ୍ଷତରେ ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା କରି ମେଦିନୀପୁର ଫେରିଲି ।”

ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ଖବର ବହୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, "ତୁମେ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଲତା ପାଖକୁ ଓ ଅନ୍ୟ ଖଣ୍ଡେ ଅବିନାଶବାବୁଙ୍କ ନିକଟକୁ ଲେଖିଥିଲ ?" ସହଜ ସ୍ୱରରେ ନକୁଳ ଜବାବ ଦେଲା, "ଆଜ୍ଞା ହଁ ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ଆଶ୍ୱସ୍ତିର ନିଶ୍ୱାସ ପକାଇ କହିଲେ, "ଶୁଣ ନକୁଳ, ମୋର ମନେ ହେଉଛି ତୁମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟ କହୁଛ । ଆଚ୍ଛା କୁହ ଦେଖି, ସେ ଚଇନ୍‌ଟା କିଏ ନେଲା ?"

ନିଃସଙ୍କୋଚ ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରି ନକୁଳ କହିଲା, 'ସେ ଚଇନ୍‌ଟା ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କର ପୋଖରୀ ହୁଡାର ଦକ୍ଷିଣ ପୂର୍ବ କୋଣରେ ପୋତା ଯାଇଛି ।"

ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁ ପ୍ରହରୀକୁ ଡାକିଲେ । ପ୍ରହରୀ ଆସିବାମାତ୍ରେ ନକୁଳକୁ କୋଠରୀ ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ନେଇଯିବା ନିମନ୍ତେ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ତାପରେ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କୁ କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ଆଣିଲେ । ଅବିନାଶ ବାବୁ ସେତେବେଳକୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାଇ ସାରିଥିଲେ । ସେ ବୁଝି ପାରିଥିଲେ ଚଞ୍ଚଳମତି ନକୁଳ ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ନିକଟରେ ନିଶ୍ଚୟ ସମସ୍ତ କଥା ପ୍ରକାଶ କରି ସାରିଥିବ ।

ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ଅବିନାଶବାବୁଙ୍କୁ ବସିବା ନିମନ୍ତେ ଇଙ୍ଗିତ କଲେ । ଅବିନାଶବାବୁ ଆସନ ଗ୍ରହଣ କଲା ପରେ ନମ୍ର ସ୍ୱରରେ ବିରୂପାକ୍ଷବାବୁ ପଚାରିଲେ, "ସତ୍ୟ ଗୋପନ କରିବାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣ ଇଚ୍ଛା କରିବେ ନାହିଁ । ଆପଣ ଗୋପନ କଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଆପଣଙ୍କୁ କୌଣସି ରୂପେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆପଣ ଏ ହତ୍ୟା ବିଷୟରେ ଯାହା ଜାଣନ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତୁ ।"

ଅବିନାଶବାବୁଙ୍କର କୌଣସି ବିଷୟ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାର ଶକ୍ତି ନଥିଲା । ସେ ସରଳ ଶିଶୁଟି ପରି ବିରୂପାକ୍ଷ ବାବୁଙ୍କ ନିକଟରେ ସମସ୍ତ ରହସ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଦେଲେ ।

ଅବିନାଶ ବାବୁ, ନକୁଲ ଓ ଅବିନାଶ ବାବୁଙ୍କ ଭୃତ୍ୟ ରଘୁନାଥ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପୋଲିସ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡବିଧି ଆଇନର ଦ ୩୨୮/୩୦୨ ଫାରେ ଚାର୍ଜସିଟ ଦେଲେ । ଅଖଣ୍ଡଳ ରକ୍ଷିତ ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିଥିବାରୁ ନକୁଲ ଓ ରଘୁନାଥଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡବିଧି ଆଇନର ୩୦୨ ଦଫାରେ ଚାର୍ଜସିଟ ଦି-ଗଲା ।

ସେ ଦିନ ବିଚାରାଳୟ ଲୋକାରଣ୍ୟ । ଅପରାଧୀ ଅବିନାଶ ବାବୁ, ନକୁଲ ଓ ରଘୁନାଥ ନୀରବରେ ଛିଡା ହୋଇଥିଲେ । ନକୁଲ ମନରେ ଯେପରି ତିଳେହେଲେ ଦୁଃଖ ନଥିଲା । ଅବିନାଶ ବାବୁ ତଳକୁ ଅନାଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଦୁଇ ଚକ୍ଷୁରୁ ଅବାରିତ ଅଶ୍ରୁଧାର ବହି ଯାଉଥିଲା । ରଘୁନାଥ ଆତଙ୍କରେ ଥରି ଉଠୁଥିଲା, କୋର୍ଟ ନୀରବ ।

ବିଚାରପତି ଥରେ ସବୁଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରାୟ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସହଜ ସ୍ୱରରେ ବିଚାରପତି ପଢ଼ି ଯିବାକୁ ଲାଗିଲେ "ଶ୍ରୀ ଅବିନାଶଚନ୍ଦ୍ର ରକ୍ଷିତ, ଶ୍ରୀ ନକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଓ ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ଦାସ; ତୁମମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପୋଲିସ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡବିଧି ଆଇନର ୩୦୨/୩୨୮ ଦଫାରେ ଚାର୍ଜସିଟ ଦେଇଥିଲେ । ଅଭିଯୋଗ, ତୁମେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ବିଷ ପ୍ରୟୋଗ କରି ହତ୍ୟା କରିଛ । ମୁଁ ଅଭିଯୋଗଟି ଓ ସମସ୍ତ ପ୍ରମାଣ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ଓ ଆଇନସଙ୍ଗତ ଭାବେ ବିଚାର କରି ଦେଖିଛି । ଏଠାରେ ଥିବା ଜୁରି ମହୋଦୟମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଅଭିଯୋଗ ଓ ତତ୍ ସଂଲଗ୍ନ ପ୍ରମାଣ ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖରୂପେ ବିଚାର କରି ଦେଖିଛନ୍ତି । ଏହି ବିଚାର ଶେଷ ହେଲା । ଅବିନାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ରକ୍ଷିତ, ଶ୍ରୀ ନକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ସରକାର, ତୁମ ଦୁହିଁଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଶ୍ରୀନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ବିଷ ପ୍ରୟୋଗ କରି

ହତ୍ୟା କରିବା ଅଭିଯୋଗ ନିଖୁଣ ଭାବେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ମୁଁ ତୁମ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡବିଧି ଆଇନର ୩୦୨ ଦଫା ଅନୁଯାୟୀ ଯାବଜ୍ଜୀବନ କାରାଦଣ୍ଡ ଓ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡବିଧି ଆଇନର ୧୨୮ ଦଫା ଅନୁଯାୟୀ ଅଠ ବର୍ଷ କରି ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବା ନିମନ୍ତେ ଆଦେଶ ଦେଲି ।

ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ଦାଶ, ତୁମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଶ୍ରୀନାଥବାବୁଙ୍କୁ ବିଷ ପ୍ରୟୋଗ କରି ହତ୍ୟା କରିବା ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇପାରି ନଥିବାରୁ ତୁମକୁ ସେହି ଅଭିଯୋଗରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଆଦେଶ ଦେଲି ।

ଶ୍ରୀ ନକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ସରକାର, ଅଖୁତ୍ରୟତ ରକ୍ଷକ ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବା ଅଭିଯୋଗ ତୁମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିଖୁଣ ରୂପେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିବାରୁ ତୁମକୁ ପ୍ରାଣଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବା ନିମନ୍ତେ ଆଦେଶ ଦେଲି । ଏହି ଅଭିଯୋଗ ମାନଙ୍କର ବିଚାର ଏହି କୋର୍ଟରେ ଶେଷ ହେଲା । ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ଭଦ୍ରଲୋକମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଅପରାଧୀମାନଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଶୁଣାଇ ଦିଆଗଲା ।"

ବିଚାରପତି ଆସନ ତ୍ୟାଗ କଲେ । ଜଗି ବହିଥିବା ସଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରହରୀ ଅପରାଧୀ ତିନିଜଣଙ୍କୁ ଧରି କୋର୍ଟରୁ ବାହାରି ଗଲେ । ପାହାରୁ କୋର୍ଟ ବାରଣ୍ଡାରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ଅଦୂରରେ ଥିବାରୁ । ସେଦାରୁ ଗଛ ଅଡ଼କୁ ଅନାଇ ରହିଲେ । ସେ ଯେପରି ଭାବିଲେ, ଏହିପରି ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଅପରାଧ ଓ ଦଣ୍ଡ ସମାନ୍ତରାଳ ଚାଲିଥିବ । ହତ୍ୟା କଲା ପରେ ହତ୍ୟାକାରୀ ଫାଶୀ ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ଅପରାଧର ଲୋପ ହେଉନାହିଁ । ଏହାକୁ ବନ୍ଦ କରିବାର କଣ ଉପାୟ ନାହିଁ ?

ଏଇ ଲେଖକଙ୍କର

ମୀରା ସିରଜ୍

ଦସ୍ୟୁନାୟିକା ମୀରା
ବଙ୍ଗାଳର ଅଭିଯାନ
ଜଳଦସ୍ୟୁ
ଛଦ୍ମବେଶୀ ମୀରା
ବହ୍ନିଶିଖାମୟୀ ମୀରା
ବିଦ୍ରୋହ ପଥେମୀରା

ରୋମାଞ୍ଚକାରୀ ସିରିଜ୍

ଜାଲ୍ ଚିଠା
ଖୁଣୀର ସନ୍ଧାନ
ଅଧବାଟରେ ଫାଶୀ
ମୁଁ ମଣିଷ ମାରଛି
ପ୍ରେତର କ୍ଷୁଧା
ଶ୍ମଶାନରେ ନରହତ୍ୟା

କ୍ରାଇମ ସିରିଜ୍

୧ । କାଳସ୍ୱୀର ବସ୍ତ୍ରିକା
୨ । ଶ୍ୱେତ ପୁଷ୍ପର ଗଠି
୩ । ମୃତ୍ୟୁ ପୁଷ୍ପର ସ୍ୱପ୍ନ
୪ । ପାଷାଣ ବକ୍ଷରେ ରକ୍ତ

—ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ—

ସାହିତ୍ୟ ସଂସାର

ବାଙ୍କାବଜାର, କଟକ—୨